

Gyerek a Kredencben

**Serfőző Levente
Regénye**

A mű eredeti angol nyelvű címe: The Kid in the Cupboard
A fordítás az alábbi kiadás alapján készült: Kindle Direct Publishing, 2021
Library of US Congress regisztrációs szám: TXu2-287-635
Angol nyelvű szerzői jog: Larry (Levente) Serfozo 2021
Fordította: Serfőző Levente
@ Serfőző Levente, 2021 Hungarian Translation

Minden jog fenntartva. A könyvet és bármi részletét lemásolni nem szabad, bármi nyomtatott vagy elektronikus, vagy fotókópia formában a szerző előzetes írásbeli engedélye nélkül.

A regény fiktív kitalálás. Nevek, karakterek, helyek és események vagy a szerző képzeletének eredménye, vagy imaginárius módon lettek használva. Bármi hasonlóság akár élő akár néhai személyre, eseményekre vagy lokalitásokra teljes méretű esetlegesség.

Első Fejezet

Egy hároméves gyermek töredékes emlékeiből összeszedve

Legkorábbi emlékeim szerint egy üres kredencben laktam egy szellőzőcsatornára nyíló ablak alatt egy kamrában. Nekem ez akkor nem volt olyan szörnyű, mint ahogy most hangzik, mert nem emlékeztem, hogy valaha máshol is létezhettem. Oly rengeteg időt töltöttem a kredencben, hogy a szűk luk számomra a világegyetemet jelentette.

Nyelvtudásom és értelmem annyira kezdetleges volt, hogy fel nem foghattam, hogy mi történik körülöttem. Évekkel később és intenzív pszichiáteri kezelés után, emlékezetem lassan helyreállt és végre tudtam emlékezni az események sorozatára, amik akkor zajlottak le hazámban, egy fájdalmasan hosszú időszak alatt, amit a felnőttek egy része holocaustnak és mások háborúnak és ostromnak neveztek. Ma már határozottan emlékszem, ahogy odakint hidegre fordult az idő és többet nem mentünk ki a közeli Városligetbe. A játszótér helyett a nap vagy az éjszaka bármely órájában lesiettünk a szenespincébe, ahol sötét volt és gyertyákkal világítottunk, hogy merre menjünk. Tucatnyi népek jöttek le velünk és egy szakállas vénember temérdek pókhassal, amikor már mind lent voltunk, bezárta mögöttünk az ajtót. Onnan a szakállas egy bizonyos farekeszhez vezetett minket és kinyitott egy rakás tűzifa alatt elrejtett csapóajtót. Azon egyesével leereszkedtünk egy alsó pincébe, ami kicsiny volt és zsúfolt tele emberekkel. Rettenetes szag uralkodott és alig tudtunk lélegezni és mindenki sápadt volt és ijedt és egyetlen hangot sem mertek kiejteni.

Megijedtem és sírni kezdtem. Mindenki próbált csitítani, de annál jobban sírtam. A szakállas férfi, aki levezetett bennünket mérgesen utasította anyámat, hogy tegye a kezét a számra, és ha kell, fojtson meg, hogy elhallgatasson.

— Fel fognak fedezni, — mondta, — ha ez a gyerek nem marad csendben, és mindannyinkat megölnék.

Ezután anyám rejtékhelyet csinált nekem a kamrában. Kiszedte a polcokat egy kredencből, betett egy matracot a gyerekágyamból, melléje egy bilit és játékokat és kedvenc mackómat.

— Itt fogsz elrejtőzni, — mosolygott rám. — Itt biztonságban leszel, ha csendben maradsz. Azonnal jövünk vissza, ahogy a razzia véget ér. Ne gyere elő, ha nem vagyunk itt. Különösen akkor maradj, ha idegeneket hallasz lakásunkban.

— Anyuci, — kérdeztem, — miért kell elbújniom? Valami rosszat tettem?

— Nem tettél semmi rosszat, — csókolta meg anyám a homlokomat, — Mi zsidók vagyunk és most a zsidókra rossz idők járnak. De ígérem neked, a gonosz idők nem fognak örökre tartani és mi megmaradunk.

— Anyuci, — néztem anyámra kérdően, — mi az, hogy zsidó? Én más vagyok, mint a többi?

— Nem. Nem vagy más, — csókolta meg anyám ismét és megölelt és könnyek gyűltek a szemében. — Majd mindent megmagyarázok, ha nagyobb leszel.

— Mekkora nagy? — Faggattam tovább anyámat.

— Talán öt éves, esetleg hat, és amikor már tudsz írni-olvasni és jobban megérted a dolgokat, — felelte anyám és betette a kredenc ajtaját és kívülről egyáltalán nem látszott, hogy ott ajtó van. Anyám szavai megnyugtattak és többet nem féltem, mialatt édesapám felolvasott a Talmud könyvből és imádkozott a magasságos égben lakozó istenünkhöz.

Következő alkalommal, amikor a házmaster körbe rohanta a házat és bejelentette, hogy jönnek a Nyilasok átkutatni a házunkat, én bemásztam búvóhelyemre és szüleim lementek az alsó pincébe, a hasogatott farakás alatti rejtett óvóhelyre.

Egy jó ideig ment a dolog. Utcai ablakunk alatt a fa lehullatta lombját és kegyetlen hideg kezdett lenni odakint. Édesapám felhordott elegendő gyújtófát és szénét a pincéből és begyújtotta a hatalmas cserépkályhát, ami utcai szalonunk sarkában állt. Édesanyám vékony kis asszony volt hosszú gesztenyebarna hajjal és nagyon okos volt és mindenre gondolt előre és mindent megtervezett és elintézett. Távolból már hallottuk az ágyúk dörgését, de a Garay piac még nyitva volt és a falusiak temérdek friss portékát hoztak fel a városiaknak. Egy bomba becsapódott a szemben lévő háromemeletes épületbe és az napokig égett. A tűz minket is melegen tartott. Leesett az első hó és édesanyám kivitt a piacra, ahol hatalmas zsák krumplit vettünk, jókora zacskó lencsét és babot, egy nagy kerek sajtot, egy óriási kenyeret és egy sereg ásványvizet üvegpalackot. Volt egy kis szánkó, amire ráraktuk összes szerzeményünket. Én felkúporodtam a pakli tetejére és édesanyám a csomagokkal együtt hazahúzott. Szintén vettünk tucatnyi üveg lekvárt is és egy kisebb hordó savanyú káposztát.

Édesanyám napokig süttött főzött a fatüzelésű spartherten és összes fazekunkat megtöltötte lencse és babfőzelékekkel, sült krumplival és felszeletelte a kocsikerék nagyságú sajtot kisebb darabokra.

— Az ostrom több hónapig is eltarthat, — magyarázta és felém fordult, — és sokáig nem tudunk behozni élelmiszert. A pénz nem fog semmit sem érni, de ha véget ér a háború, sokkal jobb életünk lesz. Édesapád újra indítja businessét és talán egy kisfiú vagy leánytestvér ajándékozunk neked.

Egy héttel később orosz tankok hosszú sorban vonultak el ablakunk alatt. Láncfalpaik rettenetes dübörögtek és csattogtak a kövezeten és géppisztolyos lövésre kész marcona katonák követték őket.

— Itt vannak az oroszok, — orrával kissé az ablakpárkány felett édesapám kilesett az utcára. — fel lettünk szabadítva és most már biztonságban vagyunk. Nem lesz több nyilaskeresztes razzia. Kimegyek és megnézem, hogy mi a helyzet.

— Várj még néhány napot, — nézett rá édesanyám szigorúan. — Minek a sietség. Van elegendő étel idehaza.

— Át kell, hogy vizsgáljam a számláimat, — vitatkozott édesapám, — számtalan szerződés van a gazdákkal. Le kell, hogy ellenőrizsem, hogy tisztességesen learatták és begyűjtötték a gabonát és a kukoricát. Fel kell, hogy mérjem a háborús károkat.

— Hogy láttál egy század oroszot az utcán, — felelte édesanyám és aggódva vizsgálgatta édesapám arcát, — az még nem jelenti, hogy vége a háborúnak. A nyilaskeresztes gyilkosok még mindig járkálnak az utcákat és a rendőrség nem tesz semmit, hogy megvédjen minket. Nem hallottad Schwarcz rabbit, hogy fegyveres kommandók belelövnek a zsidókat a Dunába a Lánchíd budai hídfőjénél. Egyszer meztelenre vetkőztetik, majd megölik a szerencsétleneket és elégetik igazolványaikat.

— Schwarcz rabbi rémhíreket hall és mindent eltúloz, — rázta a fejét édesapám. — Kimegyek, az irodám itt van a sarkon túl ugyanebben a háztömbben. Az ország keleti fele már felszabadult és Debrecenben megalakult az első demokratikus kormány. Legtöbb termelőmnek ott van a földje.

— Lehet, de megyek veled, — csattan fel édesanyám és csípőre tette a kezét. — Ismerem a természetedet, órákig fogsz járkálni az utcákon, hogy eleget tegyél beteges kíváncsiságodnak.

— Remélem, hogy nem akarsz a gyereket is magaddal hozni, — nézett édesapám kihívóan vissza édesanyámra.

— A gyerek, a mi fiunk, a mi kis Elikénk, — tekintett rám édesanyám reszkető aggodalommal máskülönbem meleg barna kedves szemében, — itthon marad, — folytatta most már egyenesen hozzám beszélve. — Ugye megleszel kicsiny szemem fénye. Ne felejtsd el, bújj el a kredencbe, ha bárki idegen bejön a lakásba. Fél órán belül jövünk vissza, legfeljebb egy órát, ha maradunk. Mesélj magadnak valami szépet, egy tündérmesét, ahogy mindig szoktad. Olyan aranyos jó kisfiú vagy és imádattal szeretlek.

*

Elmentek és széket húztam az ablak elé és próbáltam kinézni. Nem tudtam, a nehéz redőnyt le lett eresztve, mert édesanyám aggódott és figyelmeztetett minket.

— Mindig jöhet egy eltévedt golyó és valamelyikünket eltalál. Soha nem árt, ha óvatosak vagyunk.

Kezdett hideg lenni és befeküdtem szüleim ágyába és összekuporodtam a tollas dunyha alatt és elképzeltem, hogy édesanyám ölel magához.

Elaludtam és csak reggel ébredtem fel. A cserépkályhában kialudt a tűz és érezni kezdtem a hideget.

Lakásunk hatalmas volt és én meg kicsi. Két szép utcára néző bebútorozott szobánk volt egy sötét előszobával ahonnan nyílt a főbejárati ajtó, egy ajtó a fürdőszobához és egy a vécéhez ahol pisilnem és kakálnom kellett amióta abbahagytam a pelenkaviselést. Az utolsó ajtó az éléskamrába nyílt ahol a rejtkehelyem volt. Az előszoba végéből nyílt egy hatalmas ebédlő ahol tizenkét személyes sábesz asztalunk állt. Az ebédlő ablakai a belső udvarra néztek. Az udvaron hatalmas faállvány emelkedett, amin cseléd lányok porolóval ütötték a lakásokból lehordott szőnyegeket. Figyelmeztettek, hogy a cseléd lányok engem is kiporolnak, de nem hittem el, bár némelyik közülük nagyon szeretett bennünket goromba hangon ijesztgetni.

Az ebédlőből nyílt a dohányzó, ahol édesapám csibukozott a barátaival és megbeszéltek üzleti dolgaikat. Egy szekrényben ott volt a Talmud a falon, amit néha kinyitottak és a férfiak minden péntek este hosszasan olvastak belőle és imádkoztak.

Az ebédlőből hosszú és sötét folyosó vezetett a konyhába. Azon féltem átmenni, de muszáj volt, hogy megnézzem édesanyámat, aki mindig valami finomat sütött és főzött az égő tűz mellett.

Anyuci említette, hogy azelőtt nekünk is volt cseléd lányunk, de én nem emlékeztem egyre sem. Valószínűleg otthagytak emlékezetem kezdete előtt.

Éjszaka nehéz ágyútűz hallatszott és bebújtam rejtekhelyemre a kredenc alá és vastag gyapjútakaróba burkolódtam. Nagyon féltem, de még jobban nem akartam tudni, hogy mi folyik odakint.

— Hol vagytok édesanya és édesapa, — sírtam, amíg teljesen kimerülten mély álomba nem zuhantam.

*

Nem emlékszem, hogy hány alkalommal aludtam a kredencben. Kezdett nagyon hideg lenni a lakásban és a hatalmas üres hely félelmetesen ijesztő volt. A kredenc belsejében valamivel melegebb volt és a szűk hely megnyugtató, hogy láthatatlan lettem. Később összeszedtem elegendő bátorságot, és ahogy rémséges éhséget éreztem kimerészkedtem a konyhába és ettem a sparhert tetején hagyott fazekakból. Az étel száraz volt és kemény és szörnyen ízetlen, de meg tudtam tölteni vele apró gyomromat. Nem ismertem a kanál használatát, a késről és a villáról nem is beszélve és ujjaimat használva nyúltam bele a fazekakba. Találtam barack és szilvaízes üvegeket és más gyümölcsbefőtteket is, ahogy később elmagyarázták a neveket. A lekvárok édesek voltak és finomak és könnyű volt őket megemészteni. A sütőben találtam sült krumplit. Nagyon szerettem a krumplikat és egy almával mellette naponta megettem egyet-egyet.

A kamra közelében egy nagy ládában volt szén és gyújtófa, de nem mertem tüzet gyújtani, hogy melegedjek és megmelegítsem az ételeket.

Hosszú idő telhetett el és egy nap észrevettem, hogy az udvari ablakokból látható ereszről csüngő jégcsapok csepegni kezdtek és fokozatosan eltűntek. Lassan kezdtek jobbra fordulni a dolgok, csak a szüleim soha többet nem jöttek vissza.

*

Egy nap a házmester jelent meg lakásunkban két drabális férfivel és egy nővel. Körbejártak, nézegették bútorainkat és dolgainkat. Nem volt időm elbújni a kredencbe. Beprésem magam apám íróasztala alá, lábaimat mellemhez húztam és még csak lélegezni sem mertem.

— Nem jönnek vissza, — mondta a házmester, — vagy meghaltak, vagy disszidáltak az amerikai zónába a gyerekekkel együtt, gondolom. Senki nem látta a kis ebadtát már legalább három hónapja.

— A lakbér nem maradhat el, — felelte az egyik férfi, — remélem, hogy megért minket. A háztulajdonosnak rengeteg a kiadása és Wassermann úr nem tért vissza munkahelyére. El kell, hogy árverezzük a bútorokat, hogy kifizessük a késedelmes számlákat. Valakinek ki kell, hogy adjuk, aki tud fizetni.

— Tudok valakit, akit érdekel a lakás, — bólintott a házmester. — Hatalmas építkezési vállalata van és arannyal is tud fizetni. Ahogy hallom máris kapott fontos helyreállítási munkákra állami szerződést. Mistéth Endre építésügyi miniszter évfolyamtársa volt az egyetemen.

— Hogyan lehet, hogy nincs saját lakásuk, — kérdezte a férfi, — máshonnan jöttek ide?

— Egy kelet magyarországi városból, amit át kellett adnunk Romániának. Hatalmas házuk volt ott, amit a románok elvettek és nem akarnak oda többet visszamenni. Az asszony budapesti. A Ferencvárosban született és a Lónyai utcában dolgozott egy zsidó ügyvédi irodában. A tulajdonost a fasiszták elégették Auschwitzban.

— Galambosné, — nézett a férfi mérgesen a házmesterre, — maga túl sokat beszél. Senkit nem érdekelnek az ilyen dolgok.

— Gondoltam, hogy tudni akarja, — vonogatta a vállát a házmester, de a férfi otthagya és a nő felé fordult, aki a csoporttal jött.

— Keszlerné, — titulálta a nőt, — rendezze el, hogy az összes dolgot vigyék el innen a raktárunkba és szerezzen be a bíróságon egy árverési végzést. A rengeteg háborús kár miatt nagy a kereslet a használt jó minőségű bútorok iránt. Csinálja gyorsan, hogy a fizető új bérlők minél hamarabb beköltözhesenek.

Másnap egy csapat tagbaszakadt tróger jött és dolgainkat és bútorainkat felpakolták és elvitték. A konyhában megmaradt élelmiszert is összeszedték és egymás között elosztották. Néhány almát és sült krumplit megmentettem és egy pár lekváros üveggel egyetemben bevittem a kredenc alá magamhoz. Néhány napra volt még mit ennem, de utána befellegzett, gondoltam. Ha valaha is megtalálnak, csak a csontvázam lesz itt és rajta némi rászáradt bőr.

*

Négy vagy öt éjszaka aludhattam az üres lakásban és összes megmentett élelmemet megettem. Ott ahol régebben a gyomrom volt rettenetes és fájdalmas ürességet éreztem.

Egy nap valakik beköltöztek, de minden bútorzat nélkül. A hangok és a zajok alapján ítélve legalább öt felnőttet és két gyereket gondoltam. Az éjszaka közepén kimerészkedtem és hatalmas rakás bőröndöt és csomagot láttam az egykoron gyönyörű ebédlőnk közepére felhalmozva. Két felnőtt és két gyerek aludt az utcára néző nagyszobában és még másik három felnőtt becsúfolódott a konyha melletti kis cselédszobába.

A halálos csendben ide-oda lábujjhegyeztem és kerestem élelmiszert vagy néhány ehető morzsát valahol. A konyha közepén zacskókat láttam és leguggoltam melléjük, hogy van e bennük valami harapnivaló.

Friss péksüteményeket találtam és egy kiflit kezdtem beletömni a számba. Éppen akartam lefele nyelni a falatot, amikor egy kéz a hónom alá nyúlt és felemelt. Egy asszonyt láttam, aki meglepett arccal csodálkozott rám.

— Na, nézzük csak meg ezt a kicsi emberkét, — mondta barátságos hangon. — Te aztán nagyon éhes lehetsz. Mi a neved és honnan kerültél ide?

Rágtam és nyelegettem és ijedten néztem rá vissza és ráztam a fejemet.

— Akarsz egy kis tejet azzal a kiflivel? — Mosolygott az asszony és ráültetett a karjára.

Képtelen voltam egy hangot is kinyögni, bólintottam és pislogtam hozzá.

— Itt van, tessék, — hunyorított a hölgy, — így majd jobban csúszik lefele.

Majd leállított a földre és megcsókolta a homlokomat.

— Gondolom, — mondta, — ha nem is tudsz beszélni, de érted, amit mondok.

Erre szégyenkezve ismét bólintottam

— Itt laksz ebben a lakásban? — Kérdezte gyengéden.

Megint bólintottam. Szerettem volna valamit mondani, hogy tudok beszélni, de befagytak a hangszálaim, bár akkora már rájöttem, hogy ez a nő nem fog engem bántani.

— Hol alszol, — faggatott tovább a hölgy, — és ki ad neked enni?

Erre vonogattam a vállamat és ráztam a fejem. Az asszony kedvesnek látszott, de nem akartam neki egyelőre elárulni a rejtekhelyemet.

— Jól van, — mondta az asszony valódi kedves és barátságos mosollyal. — Ezt majd még reggel jobban megbeszéljük, de most van itt egy kis tejberizs és porcukor rajta. Tegnap este csináltam a gyerekeimnek és nem ették meg az egészet.

Sietve bólintottam és a hölgy mozgásszabadságomat visszaadva odalépett a tűzhelyhez és egy kistányér tejberizzsel a kezében jött vissza. Elővett egy kiskanalat és etetni kezdett és a tejberizs mennyei finom volt és ízletes.

— Nekem is van két gyerekem, — magyarázta csilingelő szép hangján, — nagyjából a te korodhoz valók. Most alszanak, de reggel majd megismerheted őket.

Néztem erre az angyalszerű női tüneményre, nyelegettem lefele a tejberizst, ami még mindig meleg volt és olvadt el a számban. Ez volt az első meleg étel, amit szüleim három hónappal ezelőtti eltűnése óta ettem.

Ahogy megtelt a kicsiny gyomrom eltoltam magamtól a kanalat és néztem rá jótevőmre. Észrevette, hogy jóllaktam és ismét a karjaiba vett.

— Egyelőre velem alszol, — mondta, — és reggel mindent kiokoskodunk, a meleg tejjel és tojásrántottával való reggeli után.

*

Az asszony elvitt magával és a nagy utcai szobába mentünk, ahol pokrócokat és paplanokat fehér lepedőkkel és tollpárnákkal láttam rétegekben a padlóra fektetve. Az asszony befeküdt a takaró alá és kebléhez húzott. Mellettünk egy férfi horkolt és nagyon megijedtem tőle.

Nem tudtam aludni és vártam, hogy az asszony hosszú, egyenletes lélegzetekkel mély álomba szenderüljön. Kibontottam magam karjaiból és kicsúsztam a padlóra fektetett rögtönzött ágyból. Amilyen kedves is volt a hölgy, ragaszkodtam szűk búvóhelyemhez a kredenc alatt. A kredenc jelentette utolsó menhelyemet, egyetlen megmaradt részét egykori csodálatos otthonunknak. Bemásztam a biztos helyemre, szorosra behúztam az ajtaját és ismét láthatatlan lettem a külvilág számára. Amikor a szüleim hazajönnek, itt bizonyára megtalálják.

Második Fejezet

Háromgyerekes anya, Simon Ilonka naplójából.

Reggel korán ébredtem. Az éjszaka egy kisfiút találtam a konyhánkban és bevittem magamhoz az ágyunkba. Most nem láttam sehol. Kibújt a karjaimból és eltűnt. Felültem és csodálkozva néztem körül. Kinek a gyereke lehetett?

Guszt, a férjem szintén felébredt és álmos szemekkel meredt rám és mély hangján dörögött.

— Mi a baj, Ilonka? Kit keresel?

— Az éjszaka találtam egy körülbelül hároméves gyereket a konyhában. Rettenetesen éhesnek nézett ki és piszkosnak. Enni adtam neki és idehoztam az ágyba.

— Mocskosan?

— Igen, gondoltam, hogy reggeli után megfürösztöm.

— Valaki az utcáról beszökik a lakásunkba, hogy étel lopjon és te idehozod az ágyunkba? A háború és a deportálások után százsámra vannak az utcán kóbor gyerekek. Hívd a házmestert vagy egy árvaházat. Ne csinálj a gyerekből nekünk problémát.

— Nem hívok senkit, ennek a gyereknek anyai szeretetre van szüksége.

— Valószínűleg a bejárati ajtó alatti laza panelen jött be. Küldök egy asztalost, hogy szegezze vissza és ezzel a mi feladatunk véget ért. Millió más dolgot kell elintéznem az irodámban.

— Rendben, borotválkozz és öltözz fel, amíg elkészítem a reggelit.

*

Guszt elment munkába és a gyerekek lehetetlen dolgokkal foglalták le magukat. Lulu, tizenhét hónapos leányom csipkés szoknyába és blúzba öltöztette Tünde nevű babáját. A ruhákat varrónő nővérem, Annus csinálta neki. Pisti, négy és fél éves fiam valami faszénkrétát talált és rólam rajzolt képeket a falra. Rengeteg haját csinált nekem és egy hatalmas fakanállal egy üstöt kavartam, amibe valamiféle boszorkánykotyvalék lehetett tele békákkal és gyíkokkal. Az egész lakást újra szándékoztunk festetni és megengedtünk, hogy Pisti a falakon élje ki festőművészeti hajlamait.

Tíz óra fele kimentünk a piacra és vettem bőségesen kifliket és zsemlét, friss tojást és extra tejet. Meg fogom tudni, gondoltam, hogy kinek a gyereke van nálunk elbújva és megkeresem a szüleit. Ha árva, örökbe fogadom. Két élő csirkét is vettem és megkértem Ica nénit, Guszt idősebb bátyjának, Károly bácsinak a feleségét, hogy csináljon tejfeles csirkepaprikást az egész családnak. Károly megyei alispán volt Losoncon, amit vissza kellett adnunk a cseheknek és elvesztette magas pozícióját. Menekülniük kellett, hontalanok lettek és egyelőre nálunk laktak húsz éves leányukkal Kisicuval, amíg nem találnak maguknak állandó lakhelyt.

Nekünk is volt egy házunk Máramarosszigeten, a keleti határ közelében a Kárpátok tövében. Guszti ott 1942-ben elvállalta a városi főmérnöki állást és ott indította be saját építkezési vállalatát. Csatornákat fektetett és utakat épített és temérdek embert alkalmazott. Soha nem hittük, hogy az oroszok átjönnek a Kárpátokon. Guszti elkezdte építtetni saját családi házunkat és örökre a városban szándékoztunk letelepedni. Mialatt folyt az építkezés egy zsidó családnál béreltünk lakást. A gazda szakma szerint cipész volt és öt kisgyereknek az apja. Elsőszülöttem, Pisti fiam Budapesten született. Lett egy második fiam is Jancsika, de ő már 1942 tavaszán, Máramarosszigeten látta meg a napvilágot, röviddel odaköltözésünk után. A következő évben, Ilonka, vagy becenevén Lulu csatlakozott hozzánk.

Hamarosan a város magyar elitjéhez tartoztunk. Az 1944-es nyár elején Guszti repülőter építésre kapott megbízást a magyar polgári kormánytól, Tapolcán a Balatontól északra. Júliusra a front közelebb került városunkhoz és az éjszaka csendjében hallottuk a magyar ágyúk dörgését a Kárpátok gerinceiről.

Guszti vakációt jelentett be és kora augusztusban kocsival áthajtottuk az ország nyugati felébe, Siófokra. Ott nyaraltunk, amikor a románok átálltak az oroszok oldalára és egy hónappal később orosz segítséggel elfoglalták Máramarosszigetet. A háború kimeneteléhez többé semmi kétség nem fűződött és Guszti a sofőrjével visszahajtott házunkhoz és összeszedte értékeinket, amit tudott és bútorejainkat átszállította Karcagra, a nagy magyar alföld közepére. Ilus nővérének étterme volt ott bőséges raktározási lehetőségekkel.

Decemberre a háború utolért minket és ismét menekültünk. Egy darabig Fertőbozon rejtőzködtünk, Bácshegy közelében, a határ magyar oldalán. Onnan semmi értelme nem volt továbbra is nyugat felé hátrálni. Gusztit kapcsolatai Budapesthez kötötték, mind a ketten imádtuk a magyar fővárost és elhatároztuk, hogyha kell, a harcoló fronton is átvágva visszafordulunk. Kocsinkhoz nem volt benzin és becseréltük egy nyitott lovas szekérre.

Március közepe volt és az idő váratlanul hidegre fordult. Amennyire vigyáztam, hogy a gyerekeket melegen tartsam, Jancsika megbetegedett és tüdőgyulladást kapott. Nyolcvan kilométerre Budapesttől egy sváb családnál arannyal fizettünk egy meleg szobáért és egy csészényi forró teaért a gyerekeknek és becseréltük az egyik lovat egy ötkilós kenyérért.

Penicillin akkor még nem volt és orvos sem sehol, beteg másodszülöttemet nem tudtuk megmenteni. Karjaimban visszaadta ártatlan lelkét teremőjének, és hogy a másik kettőt megmentésük tovább kellett mennünk, hogy elérjük a nagyvárost mielőtt túl késő. Kihűlt kicsiny testét hátrahagyni olyan volt mintha a szívemet tépték volna ki és soha nem jöttem helyre rettenetes veszteségem feletti fájdalommból.

Kora áprilisban megérkeztünk Budapestre és kibéreltük a lakást ahol most lakunk. Guszti elrendezte bútoraink ideszállítását Karcagról és egy vagy két héten belül vártuk, hogy megérkezzenek. Semmi nem volt könnyű a háború utáni káoszban, de Guszti lángész volt a dolgok elrendezésében és átmentette aranyunkat és ékszereinket és volt mivel fizetni.

*

Mint mindig, Guszti ma este is későn jött haza. Már úgy értem, hogy nagyon későn, este tíz óra után. Intett, hogy már vacsorázott és nekiállt azonnal levetkőzni és sietett be hevenyészett ágyunkba lefeküdni.

— Hol voltál? — Kérdeztem.

— Üzleti tárgyaláson, — felelte, de tudtam, hogy kártyázott a barátaival az egyik nemrégiben újranyitott belvárosi kávéházban.

Nem akartam vele veszekedést kezdeni. Semmi értelme nem lett volna, de nem tudtam megállni egy ideges reakciót.

— Több időt kellene töltened a családdal idehaza.

— Miért? — Nézett rám meredten, — hogy guggoljak a padlón és nézzelek téged és a gyerekeket. Azzal nem fogunk kikerülni a kátyúból, amibe belekerültünk.

— Igazad van, — bólintottam, — üzleti kapcsolataidnak elsőbbsége van.

Ez lecsillapította és nem látszott idegesnek és nyugodt hangon kérdezte.

— Megcsinálták az ajtót?

— Igen, az asztalosod idejött és visszaszegelte a meglazult panelt.

— Megtaláltad az idegen gyereket?

— Nem, de nem is nagyon kerestem. Sok más dolgom is volt.

— Helyes, a megreparált ajtón nem fog tudni többet bejönni.

— Meglátjuk, — mondtam és néztem, ahogy alsónadrágban kimegy az erkélyre és cigarettára gyújt.

Elcsendesedtünk és mind elaludtunk. Kiosontam a konyhába és egy pléhtányérba kitettem két kiflit és egy kistányér tejbegrízt és tejet hozzá zománcozott pohárba. Melléje tettem egy kiskanalat és lábujjhegyen visszamentem átmeneti hálósobánkba. Ha a gyerek még mindig itt van valahol a lakásban ki fog jönni és megeszi, amit kitettem. Ez majd tudatja velem, hogy még mindig itt bujkál a lakásunkban.

*

Reggel egyenesen a konyhába siettem, mielőtt bárki más felkelt volna. A kitett ételt valaki megette, a kanalat is használta és ügyesen letette az üres tányér mellé.

Kisicu és szülei is kijöttek a szobájukból és Icu nekiállt tojást keverni, hogy bundáskenyeret csináljon reggelire és cikória kávéfőzést hozza.

— Voltál éjszaka a konyhában? — Kérdeztem.

— Nem, persze, hogy nem, — rázta a fejét. — Azt hiszed, hogy elloptam valamit?

— Nem, egyáltalán nem, — feleltem és két gyerekemhez fordultam, akik éppen akkor léptek be a konyhába. — Ti ettétek meg, — kérdeztem, — amit kitettem ide este a polcra?

Nagy ártatlan szemeikkel néztek rám és ide-oda ingatták a fejüket. Lulu még nem tudott beszélni, de Pisti nem tudta megállni, hogy ne tegyen egy csúfondáros megjegyzést.

— Nem mi voltunk. Tünde ette meg, Lulu babája. Nézd meg a száját. Most is rajta vannak a morzsák.

A babának valóban morzsák látszottak a szája körül. Pisti tette oda szokása szerint. Próbálta Luluval elhitetni, hogy a baba éjszaka életre kell és megeszi a maradékokat és más csalafintaságokat is csinál.

— Miért hagytál kint ételt éjszakára? — Kérdezte Icu.

— Van egy elhagyott gyerek valahol ebben a lakásban. Nagyon éhes és éjszaka kijön és akartam tudni, hogy még mindig itt van-e.

— Képzeld, — nézett rám Icu mérgesen. — A háború megzavarta az agyadat. Itt ebben az üres kócerájban nincs semmi hely, hogy valaki elbújjon.

Itt kell megemlítenem, hogy Guszti családja soha nem fogadta el vele való házasságomat. Elvárták tőle, az első diplomás mérnöktől a családban, hogy gazdagon nősüljön. Károly bátyja és családja nálunk laktak ingyen és mégis a felesége megengedte magának velem szemben ezt a pimasz hangot, mindig, ha alkalma akadt rá.

— Én majd megtalálom, — üvöltötte Pisti. — Minden apró lukat és repedést majd én átkutatok.

— Nem kutatsz át semmit, — vettem rá rosszalló pillantást. — Edd meg a reggelidet és menj vissza a nappaliba és fejezd be a freskót, amit rólam pingálsz.

*

Néhány este még kint hagytam ennivalót a konyhában és reggelre mindig eltűnt. Közben megérkeztek bútorjaink és a festők is befejezték munkájukat. Janó, Kisicu vőlegénye is előkerült angol fogságból és a szerelmesek határtalan boldogsággal ismét egymásra találtak. Janó diplomás bíró volt Losoncról és kijelentette, hogy szlovák vér csörgedezik ereiben és a fasiszták akarata ellenére sorozták be a magyar hadseregbe. Gyorsan belépett a kommunista pártba és Balassagyarmaton kapott bírói posztot, Losonccal szemben a határ magyar oldalán. Néhány belül az egész Károly bácsi család átköltözött Balassagyarmatra és a konyha melletti cselédszoba megüresedett.

Terveztük, hogy felveszünk egy bentlakó cselédet, de egyelőre a kis szoba ott állt üresen. Betettem egy priccset és a konyha felé nyitva hagytam az ajtót, és ott aludtam. Rövidesen halk szöszmötölést hallottam az éj közepén, mintha egy kiséger merészkedne egy búvóhelyről a másikra, és mint egy kísértet nesztelenül beóvakodtam a konyhába.

Ott volt, a mi titokzatos kisgyerekünk, aki csak éjszaka jött elő és kiskanállal megette a tejbekását. Kevésbé látszott soványnak és jóval nyugodtabbnak tűnt. Leültem mellé az asztalhoz és gyengéden megsimogattam a fejét.

— Nem kell, hogy féljél tőlem. Én tudom, hogy te ki vagy.

Csodálkozva meredt rám nagy kerek gyerek szemeivel, de nem szólt semmit csak evett tovább. Nekem úgy tűnt, mint a mi kis elveszett Jancsikánk, akit egy hideg falusi temetőben hagytunk hátra rengeteg halott katonával együtt. Jancsi valóban nem halt meg és valahogy visszatalált hozzánk. Ebben az egyben biztos voltam, a feltevés minden racionális hitetlensége ellenére.

— Jancsikám, drágám, — beszéltem hozzá, puha biztatással teli kedves hangon. — Visszajöttél hozzám. Bocsásd meg nekem, hogy magadra hagytalak.

A kisfiú lassan megcsóválta a fejét és most az első alkalommal megszólalt. — Az vagyok, ha akarod. A te gyermeked leszek, amíg az én szüleim vissza nem jönnek. Ez ugyan a mi lakásunk, de nagyon megköszönném, ha engednéd, hogy itt maradjak, amíg szüleim elő nem kerülnek.

— Rendben, — csókoltam meg homlokát, — maradhatsz és én leszek az anyukád. És ez a mi a titkunk lesz. Ne mond el senkinek és én majd meggyőzőm őket, hogy te az én saját fiam vagy. Mostantól kezdve a neved Jancsika. Van egy bátyád Pisti és egy kishúgod Lulu.

A fiúcska felém tolta az üres tejbekásás tányért és bólintott.

— Rendben, hiszek neked és többet nem bujkálok.

Természetesen ez a párbeszéd a megrettent, de nagyon értelmes háromévesssel nem pontosan így zajlott le. Inkább hangfoszlányokból állt össze és kimondatlan megértésekből, de a lényege ugyanez maradt. A kisfiú elfogadott engem, mint anyahelyettest, de soha nem mondta meg igazi nevét, és soha nem mutatta meg rejtekhelyét és én sem kutattam utána.

Harmadik Fejezet

Töredékek egy három éves gyerek emlékeiből hét éves koráig.

Két ágyat tettek be, egyet nekem és egyet Pistinek az ebédlőből nyíló kisszobába, az udvarra néző ablakokkal, ahol régebben édesapám szokta tanulmányozni a Talmudot és imádkozott. Pisti élénk és jó társnak bizonyult és soha nem fogyott ki a szóból, hogy történeteket meséljen. Tőle tudtam meg, hogy a háború alatt egy kis faluban bújtunk meg a Fertő tó partján közel Bécshez. Ő mesélte, hogy nyilaskeresztes suhancok, hosszú sorban tereltek lerongyolódott és csont és bőr zsidókat és botokkal ütötték őket, ha a kimerültségtől összeestek. Eszembe jutott, hogy a szüleim is a szerencsétlen páriák közöttük lehettek, de nem mertem kérdezősködni.

Temérdek több bútor, ládák, dolgok és csomagok érkeztek nehéz lovas szekereken és a bejáratú ajtóhoz közeli kis kamra megtelt mindenféle kacattal. Többet nem tudtam hozzáférni rejtékhelyemhez. Nem volt más út, a körülmények között a lehető legügyesebben ki kellett, hogy jöjjenek ezzel a reám szakadt keresztény családdal.

*

Reggelenként körbeültük a konyhaasztalt, két felnőtt és hárman gyerekek és egy testes, idősebb asszony szolgálta fel a reggelit. Rongyokból a jólétbe, mondanám ma, hetvenöt évvel később, ahogy emlékezem, lassan kezdtem a helyzetemet elviselhetőnek tekinteni.

Pisti, valamivel idősebb, mint én ült mellettem és bőségesen áradó lelkesedéssel öntötte rám a szót.

— Mind azt hittük, hogy meghaltál, — kezdte, — súlyos beteg voltál és a sváb parasztok aranyat kértek egy csésze meleg teaért. Emlékszel, hogy beteg voltál? Gondolom, hogy nem, olyan kicsi voltál még. Emlékszel a házunkra, amit otthagytunk? Biztos vagyok benne, hogy nem. A nagy ház előtt egy suszternál laktunk, akinek öt gyereke volt. Nagyon rendes ember volt. Mindig adott nekem egy marék faszöget és egy kis kalapácsot, amivel a szögeket belevertem vastag bőrdarabokba, amik mindenféle hevertek. Egy nap katonák jöttek a házhoz és felszólították a susztert, hogy szedjék össze, amit személyükön el tudnak vinni, és két nap múlva elszállítják őket.

— A suszter és családja nem akartak menni és ahányan voltak sírtak és imádkoztak az Istenükhöz. Valami más Istenhez imádkoztak, mint a mienk és az nem segített rajtuk. Elhatároztam, hogy az egyik fiút, aki velem egyidős volt és sokat játszottunk együtt, elrejtjük. Anyunak volt egy hatalmas utazóbőröndje, amiben rengeteg ruhát tartott és mondtam a fiúnak, hogy másszon be abba és maradjon csendben.

A történet nagyon hasonlított az én történetemre és belevágtam a fiú szavába.

— Zsidók voltak? Visszajöttek valaha a szülők a gyerekükért?

— Pisti, — kiáltott anyu a fiúra, aki feltehetően a testvérbátyám volt. — Ne ijesztgesd Jancsikát. Hadd egyen nyugodtan.

Pisti nem törődött a figyelmeztetéssel, beszélt tovább és furcsálló pillantást vetett rám.

— Nem mentek el nélküle. A suszter végigkutatta az egész házat és a végén tőlem követelte.

— Hol van a fiam? Azonnal mond meg. A családnak együtt kell maradnia. Minden rendben lesz. A csendőrök megnyugtattak, hogy nyugatra visznek, mert közeledik az orosz front és nekünk is hozzá kell járulnunk a háborús munkálatokhoz.

Ezen elgondolkoztam. Édesapám látta az orosz katonákat az ablakunkból és mennyire örült nekik. Miért féltek ezek az emberek annyira az oroszoktól?

— Tudod, hogy mi lett a suszterrel és a családjával, — kérdeztem, — visszajöttek valaha is?

— Hagyjátok abba, — kiáltotta a ház ura, az én feltételezett apám és mérgesen nézett ránk. — Erről a témáról mi nem beszélünk ebben a házban.

— Az én fiam soha nem jött vissza, — szólalt meg az asszony, aki felszolgált. — Beállt haditengerésznek a németekhez és tengeralattjáróját elsüllyesztették az Északi tengeren.

— Az teljesen más, Maris, — nézett az asszonyra fogadott anyám. — Amilyen rettenetes elveszíteni egy gyermeket, a fiad önként állt be tengerésznek, de a cipészt és családját erőszakkal deportálták.

— Tudom, — felelte az asszony és könnybe lábadt a szeme. — Az én egyetlen drága Fricim. Mondtam neki, hogy ne menjen, de áldozatul esett a Náci Volksbund propagandának és tetszettek neki az egyenruhák.

— Ebből elég, — kiáltott az apa és aktatáskáját kezébe véve felállt. — Utálom a politikát.

Anyu gyakran elvitt minket sétálni és sokszor egy keskeny ösvényen mentünk a járdán kétemeletnyi magasságban felhalmozott romok között. Sokan sétáltak és nézegettek és csodáltam, hogy hogyan éltek túl ilyen sokan a háborút és a rombolást.

Néha Maris vitt ki minket a közeli Városligetbe. Ott játszottunk egy homokozóban és hintáztunk a korábban csodálatosan szép épületek összedúlt romjai közelében. Egy nap idegen kinézetű katonák álltak meg és nevettek Marissal együtt és megölelték és öreg babuskának szólították.

Egy másik napon anyu jött velünk és közel a házunkhoz a járdán sétáltunk. A nagydarab férfi kiálló pókhasával és lelógó szakállával került a közelünkbe és felismertem. Az volt, aki az óvóhelyen javasolta édesanyámnak, hogy fojtson meg, ha nem hagyom abba a sírást. A férfi bámult rám egy darabig, de nem ismert fel. Elmentünk mellette és anyu biccentett neki és rámosolygott. A férfi utánunk nézett és kiköpött a járdára.

— Rohadt náci szuka, mit keresel a mi épületünkben?

Ahogy elment Pistihez fordultam és megkérdeztem.

— Miért hívja anyut ez az ember náci szukanak?

— Az, — válaszolta mindent tudó bálványozottam. — Az egy zsidó. Deportálták Auschwitzba és kiherélték. Most gyűlöl minden mi fajta embereket.

— Mit értesz az alatt, hogy kiherélték?

— Kivették a tojásait és nem lehet több gyereke.

— Már van neki kettő. Az nem elég?

Anyu felfigyelt a párbeszédünkre és Pisti felé fordult.

— Pisti, minek nevezted ezt a férfit?

— Zsidónak.

Anyu rácsapott Pisti szájára és elfojtott, de rettenetesen mérges hangon ráförmedt. — Ezt a szót soha többet ne merd használni. Ez a szó be van tiltva. Érted?

— Értem, — morogta Pisti, — mostantól kövér disznónak fogom nevezni.

*

Akkor nem értettem, és hosszú évekbe telt, amíg felfogtam ennek a jelenetnek mélységes implikációit és soha nem fogadtam el. Miért volt a zsidó név tiltva és miért volt egy veszélyes tabu és anyu miért fél annyira kiejteni? A magyar zsidóság szégyellte volna zsidó mivoltát és letagadták volna vallásukat és fajtájukat? Megértettem, hogy féltek a náci terroruralom alatt, amikor üldözték és deportálták őket, de miért a háború után, amiből állítólag a győztesek oldalán kerültek ki? A háború utolsó évében vidékről több százezer zsidót gyűjtöttek össze. Marha vagonokba rakták őket és elszállították Lengyelországba vagy Németországba lévő koncentrációs táborokba. Hitler és Eichmann parancsára a magyar csendőrség hajtotta végre az erőszakos összeszedést és a MÁV, a Magyar Államvasutak szállította a deportáltakat a határig. A csendőrség katonai szervezettségű karhatalom volt vidéken, de nem Budapesten. Ez részben megmagyarázza a késlekedést, ami 1944 őszéig tartott, egészen karácsony ideéig, közel januárhoz, amikor a szüleim eltűntek.

Valahogy az új kommunista hatalom véghezvivői elhallgatták a holocaust történetét. Nem voltak felelősek érte, és mégis nem engedtek meg semmiféle kiadványt vagy a rémségek leírását a halál és a kényszermunka táborokban, ahol rengeteg zsidó és cigány vesztette el életét rettenetes körülmények között. Hosszú éveken át nem volt semmi információ az iszonytató szenvedésekről, amin a magyar zsidóság átment. Nem is lehetett beszélni róla.

Hat éves koromban anyu beíratott a Fasori Iskolába, ami egy világhíres oktatási intézmény volt elsőtől tizenkettedik osztályig. Az Evangélikus Egyház tartotta fent az iskolát és bárkit felvettek vallásra vagy felekezetre való tekintet nélkül, feltéve, ha a szülők tudták fizetni a búsas összegekre menő tandíjat. Feltételeztem, hogy osztályunkban számos zsidógyerek is lesz, de nem lehetett kérdezni vagy elárulni izraelita vallásodat.

Nyáron, az első osztály elvégzése után a kommunisták megnyerték a csalással lezajlott választást és kezükbe vették a totális hatalmat. Első dolgukként bezárták az összes magán és felekezeti iskolát. Áttranszferáltak egy zsúfolt állami iskolába, ahol rettenetesen féltem és magamba zárkoztam. Szerencsére néhány napon belül egy új osztályt nyitottak meg nekünk burzsuj gyerekek számára és egy kedves kinézetű asszony lett a tanító nénink. Felettébb zsidósnak nézett ki és kiemelt figyelmet szentelt külön nekem.

Egy nap megszimogatta a fejemet és kedves, megértő hangon kérdezte.

— Simon, a nevedet nem sch betűvel írják?

Ez ügyes és politikailag legkevésbé veszélye mód volt, hogy megtudja, hogy zsidó vagyok-e vagy nem. Természetesen nem mertem volna elmondani neki a történetemet, csak megráztam a fejem és lenéztem az ölembe.

Iskolából hazafele egy délután egy idősebb néni a házunkból csatlakozott hozzám és lépéseimhez igazította lépéseit. Ismertem a nénit, az első emeleten lakott az udvari oldalon és amennyire tudtam egyedül élt és nem volt semmi családja.

— Szegény gyermek, — kezdte, — én tudom, hogy ki vagy. Bennem bízatsz. Ismertem a szüleidet, az igaziakat, és emlékszem, amikor kicsi karon ülő baba voltál.

Ezt az információ alkalmat nem hagyhattam ki. Megálltam és egyenesen a néni szemébe néztem.

— Igazán, — mondtam remegő hangon. — Mi történt velük? Otthagytak egyedül a lakásban és utasítottak, hogy bújjak el és soha nem jöttek vissza.

— Fogok segíteni, hogy megtud, ami történt velük. — A néni mosolygós, de komoly arccal nézett rám, amiből tudtam, hogy beszélgetésünk titok kell, hogy maradjon és megbízhatok benne.

— A mi népünk soha nem felejt, és soha nem bocsát meg, — folytatta a néni és a mosoly lassan elhalványult az arcáról. — Te zsidó vagy és én is az vagyok. Életem hátralévő részét és minden vagyonomat arra fogom áldozni, hogy megtaláljam a bűnösöket és bíróság elé állítsam őket. Eszter néni a nevem, és gyere el hozzám, amikor senki nem lát vagy keres és többet is mondok neked.

Ezzel Eszter néni megfordult és magamra hagyott. Talán nem akarta, hogy a házból valaki meglássa, hogy beszél hozzám. A zsidók a győztesek oldalán fejezték be a háborút, de rettenetes árat fizettek érte. Sztálin állítólag felszabadította Magyarországot, de valójában elfoglalta. Sztálin ateista volt és antiszemita és gyűlölt minden vallást. Legtöbb zsinagóga, ahogy emlékszem, a kommunizmus alatt be volt deszkázva és üresen állt. Több péntek esti szertartás és imádkozás nem történt és zsidók nem mentek többet templomuk felé péntek esténként. A kommunista hatalom alatt fel kellett adniuk vallásukat. Vidéken nem maradt belőlük elég, hogy fenntartsák vallásos közösségeiket. Bármilyen állami vagy kormányállást megkaphattak vagy érvényesülhettek a szórakoztató iparban és meg is tették, de a magánpraxis és a családi kisüzletek be lettek zárva előttük, pedig ezeket szerették a legjobban és ezekre voltak a legalkalmasabbak.

De, ahogy minden gazda tudja, a tej színét nem lehet a fenéken tartani, a tej színe mindig a felszínre emelkedik. Ezt én, mint kisfiú az élet páholyából figyelhettem meg.

Negyedik Fejezet

Beszélgetések Eszter nénivel, egy tántoríthatatlan zsidó aktivistával.

Szokása szerint, anyu vasárnap délutánonként meglátogatta Annus néni nővérét a Haller utcában és mind a hármunkat mindig magával vitt. Ezen a vasárnapon kimentettem magam az ürüggyel, hogy lemaradtam iskolai leckéim elkészítésében és otthon kell maradnom. Apu vasárnaponként soha nem volt otthon és miatta nem kellett aggódnom.

Ahogy elmentek rohantam Eszter néni ajtajához és az ajtókerethez lapulva próbáltam észrevehetetlen maradni.

A néni beengedett és én köszöntem.

— Itt vagyok.

— Sokáig kutattam, hogy megtaláljam a szüleidet, — kezdte Eszter néni és székkal kínált. — A kegyetlen igazságot kell közölnöm veled. Kérdés, hogy el tudod-e viselni.

Bólintottam és a néni folytatta.

— Tudtam, hogy édesapád a Mauthner Magkereskedő vállalatnál dolgozott, és ahogy biztonságos lett az utcára kimenni elmentem és beszéltem főnökével, Rubinstein Arnold úrral. Rubinstein úr igazolta, hogy január közepén ott voltak nála, a cégnél, feleségével, Wassermann Elma úrnővel, édesanyáddal együtt. Elmentek tőle és ablakából látta, ahogy egy nyilaskeresztes járőr fegyvert fogott rájuk és megállította őket és a Duna irányába kísérte őket. Abban az időben, gyermekem, — itt Eszter néni megsimogatta a fejemet és kérdezte, hogy kérek-e egy pohár langyos tejet és szánakozó hangon folytatta.

— Akkorra már az oroszok teljesen körbe kerítették Budapestet és többet nem lehetett a zsidókat nyugat felé szállítani. A fiatal nyilaskeresztes gazemberek tudták, hogy csapdába kerültek, ami megszázszorozta dühüket és kegyetlenségüket.

— Sikerült megtudni a nyilaskeresztes járőrök nevét, — kérdeztem, — mit csináltak a szüleimmel?

— Igen, a vezetőjük egy Szekeres Sándor nevű egyén volt. Még januárban elkapták az oroszok és 1945 nyarán emberek elleni kegyetlenkedésekért és gyilkosságokért bíróság elé állította a magyar kormány. Ott voltam a tárgyalásán és, hogy mentse a bőrét mindent rákent a bűntársaira.

— Mi volt a vallomásaiban? — Kérdeztem és könnyes szemeim szinte csüngtek Eszter néni ajakán.

— Még megismételni is szörnyű, — nézett rám Eszter néni, ahogy remegtem a dűltől és a bosszúvágytól és folytatta. — Gondolod, hogy készen állsz, hogy meghallgasd?

— Igen.

— Jól van, Szekeresnél volt egy hosszú lista, legalább száz névvel, embereknek a neveivel, akiket személyesen végzett ki. A Lánchíd Budai hídfőjéhez masírozatták áldozataikat és mezítelenre vetkeztették őket. Minden értéktárgyat és igazolványt elvettek tőlük és egyenként belelőtték őket a jeges vízbe.

— Felakasztották ezért?

— Nem, önkéntes bevallása és társainak beárulásáért enyhített büntetést kapott, mindössze tíz évet. A többit, akiket beárult három napon belül mind felakasztották.

— Szekeres még mindig életben van?

— Igen, az ötvenes évek elején szabadlábra helyezték és belépett az Államvédelmi Hatósághoz, alezredesi rangban. Magas rangot kapott, mert rengeteg reakcióst, revizionistát és nacionalistát ismert és hajlandó volt levadászni őket, akárhol is voltak elbújva. Az AVH egyik legjobb tisztje lett belőle. Hatékonyaságáról és könyörtelenségéről ismert a legjobban és az erősödő osztályharcban segít építeni a kommunista államot a nagy Szovjetunió mintájára.

— Tehát megközelíthetetlen.

— Igen, egyelőre, de ne felejtsd el te fiatal vagy és az idő neked dolgozik. Sose felejts, és sose bocsáss meg, és ha eljön az alkalom, üss oda habozás nélkül.

*

Fiúk a zsidó árvaházból.

Harmadik elemi osztályomat ismételten új iskolában kezdtem. Komor épület volt a Rottenbiller utcában közelebb a házunkhoz, mint a Hernád. Negyven körüli osztálytársaimból tíz vagy tizenkettő a közeli Zsidó Árvaházból jöttek. Ezek határozottan másként néztek ki, mint mi. Durva vászonruhát viseltek és maguk is durvák voltak és erősek. Furcsa, idegen neveik voltak és nálunk idősebbeknek látszottak és erősebbnek. Velünk nem verekedtek, de egymással annál inkább. Néha eszméletlenülre ütötték ki és majdnem megölték egymást. Senki nem tudta, honnan kerültek ide hozzánk, és ha lehetett elkerültük őket. Az Andrássy grófok régebbi kastélyában laktak a Fasorban és nyaralójuk is volt Tahiban, Budapestről északra, a Duna mellett.

Mindig kíváncsi természetem lévén, egy nap közelebb léptem az egyikhez, Markovics Gyurkához, aki magába zárkózott fiú volt és nem nagyon beszélt a többiekhez. — Jancsi a nevem, — kezdtem. — Miért nem beszélsz senkivel? Valami bántódásod van?

— Megölték a szüleimet és az ikertestvéreimet, — fordult a fiú felém. — Hogyan tudtak embereket megölni másokat a vallásuk miatt? Elhurcoltak Auschwitzba és orvosok kísérleteztek rajtunk, mint ikreken. Akarták tudni, hogy az alaptermészetünket a gének határozzák meg vagy a másfajta körülmények, ahogy felnövünk. Az orvos, és írd le ezt a nevet, Nyiszti Miklós kivette testvérem egyik szemét, hogy megvizsgálja, hogy lehet-e kék szemet csinálni belőle. Testvéremnek is fekete szeme volt, mint nekem. Az orvos szövetpróbákat vett belőlünk és patológiai mintákat készített az orvostudomány nevében. Nyiszti magyar zsidó volt Nagyváradról és különleges kiváltságokat kapott azért, hogy kínzott és megölt zsidó gyerekeket. A testvérem sebei befertőződtek és Nyiszti engedte meghalni.

— Honnan tudod ezeket a dolgokat?

— Az árvaházban minden nap beszélnek nekünk ezekről a dolgokról, hogy soha ne feledjünk, és soha ne bocsássunk meg. De miért mondom én ezeket neked, Te nem vagy zsidó és soha nem értenél meg bennünket.

— Hona tudod, hogy nem vagyok zsidó? — Néztam a szemébe.

— Anyáddal a kálvinista templomba jársz, a mi árvaházunk épülete mellett.

— Az igazi szüleim zsidók voltak, de nem mond meg senkinek. A nyilaskeresztesek a háború utolsó napjaiban megölték őket. Egyedül maradtam a lakásban és egy másik család költözött be oda és olyasfajta valahogyan befogadtak, mint a sajátjukat.

— Nem hiszem.

— Van egy néni a házukban, aki emlékszik rám és a szüleimre. Úgyszintén körül vagyok metélve. Kell ennél neked több bizonyíték?

— Miért titkolod ezt el? Büszke kellene, hogy legyél, hogy zsidó vagy, Isten választott népének a tagja.

— Nem bízom a kommunistákban. Egy nap ezek is el kezdenek minket deportálni és megölni. A keresztények ebben az országban gyűlölik a zsidókat. Még mindig azt hiszik, hogy indokolt volt, hogy tömegesen legyilkoljanak minket, mert nem asszimilálódunk bele ezeréves kultúrájukba. Le kell tagadnom, hogy ki vagyok.

— Rendben, — felelte, — elfogadlak zsidónak. Isteni törvényünk diktálja, hogy segítsük és védelmezzük fajtársainkat. Ne mond meg senkinek, hogy zsidó vagy, ha nem is vallásod szerint, hanem megszentelt véredben. Rám számíthatsz, megvédelek és egy napon mind elmegyünk Izraelbe.

Ezzel elváltunk és többet nem beszéltünk a zsidókról vagy a Holocaustról.

*

Abban az időben, amikor átranzferáltak a Rottenbiller utcai iskolába, adoptált családomat újabb csapás érte. A kommunista kormány államosította apám építési vállalatát és helyébe osztályvezetői állást ajánlottak neki az egyik hatalmas állami tervezőintézetnél. Ez nem volt rossz ahhoz képest, amit másokkal csináltak, de a jövedelme drasztikusan lecsökkent. Különösen, ha megfontoljuk, hogy nem volt hajlandó feladni költséges kártyajátszó szenvedélyét, ami miatt szegény anyánk szenvedett a legtöbbet.

Ezzel egyidejűleg a kommunisták beköltöztettek szegény családokat a tehetősek nagyobb lakásaiba, ha szerintük nem használták ki elég hatásosan a helyet. Csak idő kérdése volt, hogy valami befolyásos pártember ki nem igényeli, hogy beköltözzön lakásunkba. Ezt megelőzve adoptáló szüleim elhatározták, hogy a lakás felét eladják. Az utcai felet tartottunk meg, amiben benne volt az előszobából nyíló raktárkamra, ahol régi búvóhelyem volt. A kicsiny vízcsap nélküli lukat szármalmas kis konyhává alakították át és szerelők betettek oda egy gáztűzhelyt. Anyu kiszedett onnan minden ládát és kacatot és a kredenc alatt megtalálta régi rejtekhelyemet.

Odahívott és édes, megértő mosollyal az arcán rámutatott a rongyokra, amik ott maradtak évekig elrejtve.

— Tehát, — mondta, — itt rejtőzködtél mielőtt megtaláltak?

Akkor már nagyfiú voltam és eredetemet illetően titkos megállapodás volt köztem és közte. Beharaptam az ajkamat és bólintottam.

— Igen, itt aludtam néhány hónapig.

— Most már túl nagy lettél, hogy ide beférj. — Finom engedékeny mosollyal az arcán anyu elütötte a vitát, hogy bolygassuk a múltat. Segítettem neki kitakarítani a kamrát és lecipeltem öreg matracomat a fűszekrény pincébe ahol felesleges dolgainkat tároltuk. Megtettem,

de úgy éreztem, mintha édes szüleimet temettettem volna oda és megtagadtam volna származásomat. Emiatt a lelkem mélyén még évekig rejtegettem lelkiismeret furdalást.

*

Az árvaházi fiúkon kívül még sok más zsidó volt a környékünkön. Számos Budapesti zsidó család átélte a deportálásokat és a haláltáborokat. Elbújtak, hasonlóan, mint a mi épületünkben, tíz hónapig nem hagyták el a lakásukat vagy idejében áttértek kereszténynek és keresztlevelet kaptak egy katolikus paptól. Úgyesen nem hangoztatták zsidó mivoltukat és nem dicsekedtek, hogy a választott néphez tartoznak. Nem tartották meg a nagy zsidó ünnepeket, és ha elősegítette biztonságérzésüket, csatlakoztak az antiszemita kórusához. Ha beszéltek egy kereszténnyel, mellékesen megemlítettek egy antiszemita klisé és várták a hatást, hogy a gyűlöletre méltó vallástalan ostobán elárulja igazi mivoltát. Ezzel az álruhás zsidó tudta, hogy ebben a személyben nem bízhat. Titkos társasággá váltak, amivel magukban hordozták balsorsuknak a csirait és megismételték a történelem folyamán oly sokszor megtörtént üldöztetésüket.

A nemzetközi kommunista mozgalom vezére, Sztálin József fokozatosan betegbb lett és paranoid lett kései éveiben. Megnövelte a deportálásokat és tortúra alá vetette orvosait és bebörtönözte őket, főleg a zsidó orvosokat, hogy meg akarják ölni vagy mérgezni. Sajnos sok fontos zsidó csatlakozott a kommunista hatalom szolgálatába és hogy speciális kiváltságokat kapjanak üldözték saját vallás és fajtársaikat. Internáló táborok nyíltak meg számos helyen és a kihasználatlan kopár földek betelepítésének ürügye alatt millió nehezen dolgozó földművest és vidékit együtt a városi értelmiségiekkel és intelligenciával és a korábbi rendszer tisztviselőivel egyetemben kivitték természetlen pusztá helyekre, minden lehetőség nélkül, hogy megéljenek és eltartsák magukat.

Kora márciusban, az 1953-as évben egy reggel ezernyi fekete zászló jelent meg a Budapesti épületeken. Pisti testvéremmel vidáman tréfálkoztunk, hogy kiütött a fekete himlő járvány az országban és halnak meg az emberek, mint a legyek az őszi időben. Hamarosan, talán pár nap késlekedéssel az állami rádió és a pártújságok útján hivatalosan is jött a szomorú hír, hogy a mindenható hatalmú nagy Sztálin agyvérzésben meghalt.

Három hónappal Sztálin halála után, a felszabadult Moszkvai hatalmasok és opportunisták irányítók új miniszterelnököt neveztek ki Magyarországra, Nagy Imrét. Nagy azonnal megszüntette az internáló táborokat és kiengedte az összes politikai foglyot. Lecsökkentette a beszolgáltatást és megengedte, hogy a földművesek kilépjenek a mezőgazdasági termelőszövetkezetekből. Megengedte, hogy a zsidó árvaháziasok elhagyják az országot és választásuk szerint bármi befogadó országba emigráljanak. Legtöbbjük Izraelbe ment, néhányan Amerikába.

Hetedik osztályom kezdetén, 1954 őszén többé nem voltak zsidó árvaháziasok az osztályunkban. Néhányan ott maradtak a környéken, ahol feltehetően családjuk volt. Néha láttam őket az utcán, de soha többet az iskolában. Markovics Gyurkát, egyetlen bizalmasamat nem láttam többé sehol.

Volt egy árvaház a zsidó lányoknak a Hősök tere és az Andrássy út sarkán, amit akkor Sztálin útnak neveztek. Gyakran láttam a lányokat a csodálatos palota kertjében játszani és

nevetgélni és szerettem volna hozzájuk szólni, de bátorságom nem volt hozzá. Rövidesen ők is eltűntek nyom nélkül.

Ötödik Fejezet

Atlétika és az 1956-os felkelés.

A háborút követő 1948-as években egészen 1956-ig, világraszóló eredményeket értek el a magyar sportolók. A kommunista kormány támogatásával rengeteg tehetséges magyar fiatal ragadta meg az alkalmat, az egyetlen lehetőséget a sikerre, hogy különféle sportágakban kitűnjenek, mint atlétikában, úszásban és a népszerű labdarúgásban. Az 1953-as év novemberében 6:3 gólarányban legyőztük az angol válogatottat a Londoni Wembley stadionban és mind az 1948-as Londoni és az 1952-es Helsink-i olimpián a harmadik legtöbb aranyérmet szereztük az összes résztvevő országok közül. Atlétáink számos világrekordot értek fel és világraszóló példát mutattak, hogy mit tud tenni modern történelmének legszörnyűbb háborús rombolásaiból alig kikerült ország fiatalsága.

Engem is fellelkesítettek ezek a sikerek és tizenhárom éves koromban elhatároztam, hogy világklasszis középtávfutó leszek. 1955 és 1956 évek telén minden reggel hat órakor felkeltem és a közeli Fasorban futottam egy fél órát. Egy orvossal felírtam magamnak csukamájolajat és bármennyire is szörnyű volt az íze, minden reggel lenyeltem egy kanállal. Kezdték növekedni és erősödtek a csontjaim. Pisti bátyám kinevetett, de hamarosan utolértem fizikumban és erőben. Többet nem mert lökdösődni és megverni engem. Tizennegyedik születésnapomon lementem a Tüzér utcai Honvéd sporttelepre és felvételemet kértem az atlétikai szakosztály serdülő csapatába. Háromszor elmenni egy héten edzésre szenvedélyemmé vált és Pisti bátyám ismét nevetett rajtam. Mennyire nem volt igaza, a Honvéd a magyar honvédelmi erők hivatalos sportklubja volt és további életemben fontos kapcsolatokat teremtettem rajtuk keresztül.

A forró nyári hónapokban, a Rottenbiller elemi iskolából való végzésem után, nem volt sok teendőm és a délutánokat a Honvéd pályán atlétikai trenírozással töltöttem. Anyu eléggé éretteknak tekintett minket, hogy egyedül maradjunk odahaza és állást vállalt a Tétényi úti kórházban, a város másik oldalán. Reggel nyolctól este hatig magunkra maradtunk a lakásban.

Eszter néni észrevette, hogy unatkozom és megszólított.

— Jancsi, — kezdte, — információm van számodra, amit egy napon talán nagyon hasznosnak fogsz találni.

— Milyen információt?

— Van egy ismerősöm a Belügyminisztériumban és az ismeri Szekeres Sándort.

— Igazán?

— Szekeres a Szent István Park 5 szám alatt lakik és egy belügyes kocsi veszi fel minden reggel és este visszahozza.

— Tehát hozzáférhetetlen.

— Nem egészen. Szekeres alezredesnek van egy gyenge oldala. Imádja az örömlányokat. Lejár az Ilkovics büfébe a Nyugatival szemben és felszed egy nőt egy nappali gyorstalpalóra. Ilkovics nem éppen az a hely, ahova bevihetek egy ilyen fiatalembert, mint te, de árulnak finom fagyaltot is. Levihetek oda és ott jól megnézheted magadnak ezt a Szekerest, hogyha eljön az alkalom, fel tudd ismerni.

— Remek ötlet, — feleltem, — tessék megmondani, hogy mikor és hol találkozunk.
— Nem lehet kiszámítani, hogy mikor megy le az Ilkoviccsba. Megfigyelés alatt kell, hogy tartsuk a helyet, talán elég hosszú ideig.
— Benne vagyok, — kiáltottam.
— Akkor megegyeztünk, — felelte Eszter néni. — Holnap kezdjük, déli tizenkettőkor találkozunk a Nyugati pályaudvar előtt.
Bólintottam és Eszter néni gyorsan sarkon fordult és elment és ott hagyott a meglepetéstől tátva maradt számmal.

*

A következő hét folyamán minden nap vigyáztuk az Ilkoviccsból ki és bemenő alakokat, de Eszter néni egyre rázta a fejét.

— Nem, ez sem ő.

Péntek kora délután megragadta kezemet és a fülembe súgott.

— Ő az, gyerünk.

Bementünk a hírhedt büfébe és hátul leültünk egy asztalnál. Eszter néni vett nekem egy dupla tölcsér fagylaltot tejszínhabbal. Ő maga szeszmentes üdítőital ivott és tőlünk háromasztalnyi távolságra rámutatott egy férfire, aki asztalánál ülve egy kifestett nővel beszélgetett.

— Az ott Szekeres, — biccentett fejével a férfi felé. — Jól nézd magadnak az arcát, hogy ne feledd el soha. Nem lenne szabad, hogy szabad emberként sétáljon az utcán, ami szörnyűségeket csinált az ostrom alatt.

A férfi jól szórakozott a kifestett nővel. Egészségesnek nézett ki és robosztusnak és forradás látszott a jobb halántékán. A nő középkorú lehetett és vastagon fénylett arcán a zsíros smink. Szekeres fogdosta a nő mezítelen karját és az asztal alatt a szoknyája alá nyúlt. Túlságosan el voltak foglalva egymással, hogy észrevegyenek bennünket figyelni. Szekeres teljesen magabiztosnak látszott és jogosnak tartotta, hogy élvezze az élet alantas örömeit.

Egy helyiségben voltam szüleim gyilkosával, de nem tudtam odarohanni és helyben megölni. Először is még gyerek voltam, és Szekeres nagy és erős. Másodszorban törvényellenes volt az igazságszolgáltatást a saját kezembe venni. Ennek ellenére fertelmes jelenléte szinte megfojtott.

— Csillapodj, — figyelmeztetett Eszter néni és kezét a kezemre tette. — Eljön a bosszúd órája és Szekeres fizetni fog érte, amiket tett. Izraelbe van egy kémiszolgálat, a Mossad és velük elraboltatjuk Szekerest és Izraelbe toloncoljuk, ahol jogos bíróság elé fogják állítani. Most itt túl sok volt náci járkál szabadon. Még sokkal gonoszabb és nagyobb halak, mint Szekeres. A Mossad nagyon el van foglalva előállításukkal és alacsony a költségvetésük.

— Hol lakik Szekeres? — Suttogtam Eszter néninek.

— St. István Park öt szám, ötödik emelet. Nagyon szép lakása van. Valószínűleg egy zsidó családé volt, akiket saját kezűleg gyilkolt meg és kiigényelte a lakásukat az ávótól vagy a kommunista párttól.

— A szemétláda, nem érdemli meg a levegőt, amit belélegez. Ha lenne egy késem, azonnal beledöfném a szívébe.

— Na, ezt nem tennéd. Ítékezzenek mások felette. Te fel fogsz nőni, elveszel egy szép zsidólányt és hat gyereketek lesz. Ez a legjobb bosszú, amit tehetsz.

*

Ugyanennek az évnek szeptemberében beiratkoztam a Madách gimnáziumba, a Barcsay utcában. Az osztályban én voltam az egyetlen a Rottenbiller utcai elemiből és sokáig kívülállónak éreztem magam és egyedülinek.

A helyzet kissé enyhült, amikor a tornaórai atlétika próbákon utcahosszal nyertem meg a száz és négyszáz méteres futásokat és osztálytársaim jobban kezdtek respektálni és kezdtem beilleszkedni.

Ezek a látszólagos békés és szép idők nem tartottak sokáig. Egy felsőosztályos fiú járta körbe az osztályokat október 23-án 1956-ban, és bejelentette, hogy a Margit híd Budai oldalán, a Bem szobornál tüntetés lesz, és mi is menjünk el és vegyünk részt benne.

Azt hittem, hogy ez megint valami kommunista ifjúság mozgalom szervezte esemény és nem mentem el. Otthon maradtam és másnapra megcsináltam a házi feladatokat.

Anyu este hat óra felé jött haza és hozta a hírt.

— Ezrek menetelnek a Hősök tere felé és kommunista ellenes jelszavakat kiabálnak.

Azonnal mind a hárman felkiáltottunk, hogy ebből a buliból nem maradhatunk ki és meg kell néznünk, hogy mi történik. Elmentünk a Városligeti Sztálin szoborhoz, ahol hatalmas tömeg gyűlt össze és lángvágókkal próbálták ledönteni a félelmetes diktátor szobrát. Este tíz felé Sztálin atyuska arcával előre dőlt és agitátorok biztatták a népet, hogy menjenek a rádióhoz beolvastatni tizenkét pontos követelésüket.

Ez már sok volt nekünk és hazamentünk. Anyu bezárta utánunk az ajtót és ránk kiáltott.

— Itthon maradtok, túl fiatalok vagytok még meghalni.

Éjfél körül a követelések kórusa egyre erősödött és hamarosan gépfegyverropogást hallottunk. Gerő Ernő miniszterelnök kiadta a parancsot, hogy az AVH lőjön bele a tüntető tömegbe. Erre elszabadult a pokol. A tüntetők fegyvereket szereztek és visszalóttek. Reggelre általános sztrájkot hirdettek és az összes iskola zárva maradt.

A következő napokon keresztül kattogtak a fegyverek a város sok részében. A házunkkal szemben lévő kórház hátsó bejáratához teherautó számra hozták a véres sebesülteket és halottakat. Néhány nap múlva az utcánk tele lett távozó tankokkal és páncélautókkal. Az orosz hadsereg kezdett kivonulni Budapestről. A harc zaja csökkent és úgy látszott, hogy a szabadságharcosok győztek és Nagy Imre új, független magyar kormány megalakulását jelentette be.

Számomra a legfontosabb dolog maradt, hogy folytassam atlétikai tréningezésemet és gyalog elmentem a Tüzér utcai Honvéd sporttelepre. Az ajtót nyitva találtam és bementem. Keresztülmentem a főépületen, átsétáltam a tágas udvaron és beléptem a fedett pálya és öltöző épületcsoport területére. Valamikor, a lovasság fénykorában, amikor a huszárok még hatékony harci erőnek számítottak, a helyiségek ezernyi lovat és lovast szállásoltak el, ahol egész év folyamán tágas nyitott helyen és fedett pályán is gyakorolhattak.

Nem láttam senkit és lementem az alagsorba az öltözői részlegre. Ott belefutottam három katonaruhába öltözött fiatalemberbe. Mind a hárman letépték a kommunista vörös csillagot a vállpántjukról és sapkájukról és kissé rendetlennek néztek, mint katonák.

— Szia, kölok, — üdvözöltek, — mit csinálsz itt?

— Lejöttem edzeni, az atlétikai serdülőcsapat tagja vagyok.

— Ma nincs edzés, — néztek egymásra, — egyelőre nem. Addig, ameddig a politikai helyzet le nem rendeződik.

— Akkor ti mit csináltok itt? — Néztem rájuk és egy lépést hátráltam.

— Forradalmi sejtet szervezünk, — néztek vissza felmérő szemekkel, hogy mennyire lehetek megbízható és, hogy milyenek a képességeim és a legmagasabbik folytatta. — A nevem Jóska, ez meg itt Tibor, az a félbevágott törpe meg Karcsi. Felkutatunk és letartóztatunk magas rangú kommunistákat meg ávósokat és az igazságszolgáltatás kezére adjuk őket.

— Ismerek egyet, — buggyant ki belőlem gondolkozás nélkül és anélkül, hogy megfontoljam a következményeket. Félredobtam az óvatosságot, hogy idegenekkel szövetkezem és folytattam. — A neve Szekeres Sándor. Itt lakik nem messze az Újlipótvárosban.

— Hallottunk róla, — vigyorgott Jóska. — Ávós alezredes és pontosan ilyen alakokat keresünk. Össze kell szednünk a szemetet az utcáról, mielőtt a rend helyreáll.

— Ne bántalmazzatok, — tiltakoztam a következmények iránti tiszta félelemből, amire hirtelen rájöttem. — Csak kérdezzétek meg tőle, hogy miért ölte meg a szüleimet.

— Megölte a szüleidet? — Rázták a fejüket, — gyere velünk és kérdezd meg tőle saját magad.

— Ez nem lenne törvényellenes?

— Nézd, van törvény és van igazságszolgáltatás. Jössz velünk vagy nem? Mond be a címet és indítsunk.

*

Fél óra múlva ott álltunk a Szent István Park 5 számú ház kapuja előtt. Gondoltam, hogy be lesz zárva és reméltem, hogy megfordulunk és elmegyünk. De már valaki lehetett ott előttünk és feltörte a zárat. Bementünk, senki nem vett észre. Az ötödiken Jóska megverte az ajtót és beordított.

— Szekeres alezredes, itthon van?

— Maguk kik? Ki küldte magukat? Mutassanak valami igazolást. — Felelte Szekeres óvatosan belülről és nem nyitott ajtót.

— A központból vagyunk, nyissa ki az ajtót és megmutatjuk igazolványunkat.

Szekeres egy résnyire megnyitotta az ajtót. A katonák hirtelen mozdulattal benyomták és mind a négyen betolngtunk. Szekeres előrántotta szolgálati revolverét, de Tibor gyorsan fejbe vágta és Szekeres összecsuklott, mint egy rongyos télikabát.

A biztonság kedvéért egymást követve alaposan össze is rugdosták, főleg az ágyékába és a hasába. Beültették egy súlyos tölgyfa székbe és vastag kötelekkel megkötözték.

— Na, most kérdezheted, — noszogatótt Tibor és Szekeres elé nyomott.

Kapkodni kezdtem a levegőt, minden józanságomat elveszítettem és beleordítottam Szekeres arcába.

— Miért ölted meg a szüleimet? Nem tettek neked semmi rosszat.

— Senkit nem öltem meg, — ordított vissza és vért köpött a száján. — A hazámért harcoltam külső és belső ellenségek ellen. Letöltöttem a büntetésemért mindenért, amire a fasiszták a háború alatt rákényszerítettek. Ti is fizetni fogtok, amit most velem csináltok. Az oroszok vissza fognak jönni és a ti fajtátokat elevenen megnyúzzák vagy a lábuknál fogva felakasztják, de lehet, hogy mind a két büntetést megkapjátok.

— Belelőtted őket a Dunába, — vágtam bele ököllel az arcába. — A nevük ott volt a listán, amit a bíróságnak átadtál a tárgyalásodon. Hogyan kerültél el büntetésedet? Hogyan lett belőled magas rangú kommunista? Hány embert öltél meg ebben a minőségben?

— Csak a nép ellenségeit öltem, — ordított Szekeres, — mind megérdemelték.

Jóska felvette Szekeres revolverét és odanyújtotta nekem. — Lődd agyon, sötétedés után beledobjuk a hulláját a Dunába. Ugyanúgy, ahogy a szüleiddel csinálta.

Mind a két kezemmel megragadtam a revolvert. Nehéznek érződött és hidegnek és Szekeres halántékához tartottam. Rászorítottam az ujjamat a ravaszra és kivert a hideg veríték.

— Nem tudom megtenni, — hörögtem szinte sírva.

— Rendben, — mondta Tibor és Karcsi egyszerre és megértő hangon. — Akkor ne itt. Kár lenne összevérezni ezt a szép lakást és mit csinálnánk utána a hullával? Már be is sötétedett. Lemasíroztatjuk a Dunára és ott lőjük agyon, ugyanúgy, ahogy a szüleiddel tette.

Bólintottam és Jóska magához vette Szekeres pénztárcáját és AVH igazolványát. Szekeres tréning nadrágot viselt és hozzávaló kabátot és nem hagytunk rajta semmi azonosítást. Hátrakötöttük a kezét és három oldalról körbevéve kikísértük az épületből. A Duna nem volt messze, csak egy hatalmas fákkal teli parkon kellett keresztülvágnunk. Az ablakokból nem nagyon láthattak meg a fák sűrű ágai miatt. Átmentünk a gát tetején haladó kocsíúton, leereszkedtünk a meredek töltés kövein és a víz szélén megálltunk.

Jóska megint ideadta a pisztolyt és ráfogtam Szekeresre.

—Várj, — szólalt meg Tibor, — vetköztessük le meztelenre és vetessük le vele a cipőt. Nem akarom, hogy bárki is azonosítsa megdagadt hulláját.

Korai novemberben a víz rettenetesen hideg lehetett, gondoltam, de nem olyan hideg, mint januárban, amikor a szüleimet belelőtte a jeges folyóba. A kezem reszketett, és alig tudtam tartani a pisztolyt. A lehűlő levegőben sűrű köd szállt fel a folyó pár fokkal melegebb vizéről és eltakarta, amit szándékoztunk csinálni. Társaim befejezték Szekeres vetköztetését és a víz szélére állították, pucéran és mezítláb.

— Lőj, — kiáltott az egyik, — mire vársz. Megölte a szüleidet. Nem?

A pisztolycsövet egyenesen Szekeres homlokának irányítottam, de a gazember pimaszul a szemembe nézett, mintha mondaná, hogy te semmirevaló gyáva. Ha nem tudod megölni az ellenségedet, nem érdemled, hogy élj.

Fordítsátok nekem háttal, — pillantottam társaimra. — Nem tudom lelőni, amíg ilyen pimaszul bámul rám.

Megfordították és háttal állt nekem hátrakötött kezeivel. Lassan felemeltem a revolvert és a tarkóját céloztam és meghúztam a ravaszt. Szekeres előrebukott és egy másodper alatt eltűnt a zavaros vízben. Megöltem, gondoltam, az igazság győzedelmeskedett, de egy rettenetes érzés velem marad, vagy talán valamiféle remény, hogy mellélőttem és magától fog megfulladni és én nem vagyok gyilkos. Ezzel a morbid gondolattal Szekeres után dobtam a pisztolyt a vízbe és a

fegyver nagy csobbanással eltűnt a mélyben. Nem bántam, a fegyver amúgy is Szekeres tulajdona volt.

— Ügyes lövés, srác, — mondták a katonák és elismerően bólintottak. — Eggyel kevesebb, de még sok hátra van. Holnap ismét találkozunk a Honvéd sporttelepen és találunk egy másik hasonló szemétládát, akit ki kell nyírni.

Elváltunk és hazasétáltam, mintegy óra járásnyi távolságra. Odahaza anyám vizsgálódva nézett rám.

— Hol voltál, —kérdezte.

— A Tüzér utcai sporttelepen edzésen, — feleltem meglepő nyugodtsággal, szinte sértődött hangon, hogy meg merte kérdezni. — Nem volt ott senki csak én. Kicsit tornáztam és futottam és hazagyalogoltam. Nem kell, hogy olyan sokat aggódjon miattam.

Hatodik Fejezet

Dolgok normalizálódnak. Egy tájékozatlan tinédzser jegyzeteiből.

A balvégzetű kaland után néhány hétig nem mentem le a Honvédba edzésre. November negyedikén hajnalban öt szovjet páncélos hadtest támadta meg a gyengén felfegyverzett várost. A harc az oroszok ellen két-három napig tartott és a szabadságharcosok eleve kudarcra voltak kárhoztatva. Mintha egy megijedt tehéncsorda menekülne, a préri tűz elől, kétszázezer magyar szabadságharcos igyekezett az Osztrák és a Jugoszláv határok felé, mielőtt az oroszok lezárják és elvágják menekülésük útját. A korabeli kommunista szóhasználat szerint megszőktek az akasztófa elől.

A város ismételen romokba hevert. A főutakon az össze ablak betört és hatalmas bombalukak tátongtak az épületek oldalán és a halottakat mindenütt a város terein és parkjaiban temették el. Az iskolák zárva maradtak a következő év kezdetéig és a villamos és autóbusz közlekedés sem működött. Anyu és Pisti öt kilométert gyalogoltak egy kenyérgyárig és három órát álltak sorba egy kétkilós kenyérért.

November végén elgyalogoltam a Honvéd sporttelepre és jelentkeztem, hogy újra kezdem edzésemet. Edzőm Barsi Laci bácsi már ott volt és örömmel üdvözölt. Ez a tettem nagyon fontos behatással volt további életemre. Elkönyveltek, hogy elsőik között tértem vissza az ellenforradalom után, ami a kommunisták szemében megbocsátotta nekem, hogy apámnak kapitalista kizsákmányoló múltja volt.

A három összeesküvő honvédet többet nem láttam a klubnál és joggal feltételezhettem, hogy irhájukat mentve elhagyták az országot. Sok fiataalt, akik nem voltak hajlandók hazájukat elhagyni azonosítottak nyugati újságokban megjelent fényképeik alapján. Legtöbbjük hosszú börtönbüntetést kapott. Ha megtagadták társaik beárulását felakasztották őket vagy kegyetlenül agyon lettek verve.

A Madách gimnáziumban osztályunk január hetedikén indult újra. Többen hiányoztak, néhányan közülük kimentek Ausztriába. Másokat letartóztattak, mert fegyvert találtak náluk vagy letéptek egy vörös csillagot vagy elégették egy vörös zászlót.

A Honvédnél volt egy jó barátom, Radó Péter. Egy évvel idősebb volt, mint én és a Rottenbiller utcai elemiben Pisti osztálytársa volt. Egész nyáron át háromszor egy héten együtt edzettünk és utána gyalog hazasétáltunk a Damjanich utcába. Közben sokat beszélgettünk sportról, irodalomról és klasszikus zenéről. Péter családja azok a ritka zsidó családok közé tartozott, akik nem tagadták le vallásukat és nem csináltak belőle titkot, hogy szocialista mérték szerint anyagilag jól megy nekik. A forradalom alatt állandóan imádkoztak és otthon maradtak. November végén legálisan kivándoroltak Ausztráliába. Kommunista vagy nacionalista, nem bíztak a magyar hitetlenekben. Évekkel később jött a hír, hogy Péter magyar nyelvű újságot alapított Sydney-ben, a kenguruk déli féltekei földjén és ő volt a főszerkesztő.

Orosz segítséggel és kegyetlen brutalitással a magyar kommunisták gyorsan helyrejöttek és rendet csináltak. Mindig meg volt az esélye, hogy egy nap értem is jönnek, bár reméltem, hogy senki nem készített rólam fényképet és senki nem tudta meg a nevemet. Nem annyira az AVH

tiszt, hanem a három felkelő tudtak volna feladni, ha letartóztatják őket. Szorgalmasan olvastam az újságok hasábjait, hogy valami információt szerezzek a Honvéd sportklubbeli szabadságharcos sejtéről, de nem találtam semmit róluk.

Osztályfőnökünk a Madáchban, egy fiatal és intelligens férfi kiszökött nyugatra és egy felettebb furcsa alak, Varga Béla jött vezetni minket a helyébe. A kósza hírek szerint kiugrott szerzetes volt valamiféle vallásos rendből. Varga ápolatlan agglegény volt és örökké rendetlenül járt és állítólag amerikai fogságban volt a háború alatt és utána. Magyar irodalmat tanított, és a beindított és megengedett angol nyelvet, majd második gimnáziumtól fogva az újra kötelezővé tett orosz.

Első alkalommal, hogy osztályunkba jött, alaposan szemrevételezett minket és tényekre szorító megvető hangon kijelentette.

— Fogjátok be a szátokat, ostobák. Vége a bulinak és soha nem is volt semmi esélyetek.

Március közepére senki nem mert kimenni, még éjszaka sem az utcára, hogy tüntessen, röpcédulát osztogasson vagy bemocskoljon festékekkel egy vörös csillagot. Valóban vége lett a felkelésnek, kivéve még mindig lesnem kellett a hátam mögé, hogy nem-e követ valaki.

A kommunisták rettenetes bosszút álltak a szabadságharcosokon, de valahogyan könnyítettek a politikai és a gazdasági megszorításokon. Apu beindított egy építési vállalkozást. Temérdek munkája volt a harcok alatti rombolások helyreállításával és egy darabig jól ment neki. Nyáron én is beálltam hozzá dolgozni és előre gyártott beton paneleket öntöttünk és én talicskáztam hozzá a zúzott köveket és a homokot. Anyu továbbra is a Tétényi úti kórházban dolgozott és nekünk, gyerekeknek rengeteg szabadságunk maradt magunkra hagyva.

Szombat délután a közértből hazafelé menet, belefutottam Eszter nénibe. Nagyot kerültünk, hogy senki meg ne lásson a házból és leültünk a Fasorban beszélgetni egy padra.

— Hogy mennek dolgaid, Jancsi fiam, — kérdezte és érdeklődve nézett rám.

Eszter néni nem emlékezett, vagy nem akart emlékezni eredeti nevemre és új nevemen szólított, amit adoptáló családom, adott nekem. Soha nem firtattam ezt a témát vele, talán tudatom alatt én sem akartam tudni, hogy ki voltam.

— Majdnem minden vissza a régi kerékvágásba, — feleltem, — iskola és edzés. Borzasztóan sajnálom a rengeteg kiontott fiatal életet és a rombolást.

— Ezzel egyetértek, — mondta a néni, — ez a nemzet rémesen forrófejű, de az oroszokban megtalálták méltó ellenfelüket.

Mi más választ lehetett várni egy öreg zsidónőtől, de igaza volt. Ha a magyarok az eszüket használták volna és jobb politikusok lettek volna, akkor ma az övék lenne Erdély és nem a románoké. Semmi értelme nem lett volna politikai vitába keveredni a kedves nénivel. Témát akartam változtatni és felé fordultam és tiszta morbid kíváncsiságból megkérdeztem.

— Tetszet hallani valamit Szekeres Sándorról? Mi lett vele a felkelés alatt? Nem kapták el a szabadságharcosok?

— Furcsa kérdés, — mért fel Eszter néni és egy percre elhallgatott. — A barátnőm azt jelezte, hogy Szekeres nem ment vissza dolgozni és többet nincs állásban a karhatalomnál. Tudod az Ávót feloszlatták és legtöbbjük a rendőrségen kapott állást, de nem Szekeres.

Hideg veríték verte ki a hátamat. Vajon ez jó hír vagy rossz? Talán Szekeres belefutott a Dunába vagy én agyonlőttem és soha nem fog a törvénytől azonosítani, ami tizenöt éves koromban máris gyilkost csinálna belőlem. Lehet, hogy náci múltjára visszatérve nyugatra

disszidált és valamiféle magyar nacionalista szervezetnél működik Münchenben vagy Spanyolban.

— Mi lett Szekeressel, — kérdeztem elhaló hangon. — tetszik tudni valamit róla?

— Igen, beállt a munkásőrségbe századosi rangban és most biztonsági őr a Tungsram gyárban Újpesten. Tudod, ott ahol a villanykörtéket csinálják.

— Akkor lefokozták.

— Igen, a magyar katonaság ellenforradalom alatti megbízhatatlan magatartása, és az AVH katonai erő volt, az új kormány sokkal alaposabban megvizsgálja a kérvényezőket, akiket további szolgálatra befogadnak. Valaki kikutathatta náci múltját és elvették a rangját. A Munkásőrség nem volt azonban válogató.

— Munkásőrség, soha életében egy napig nem volt semmiféle munkás.

— Nem számít. Munkásőrség csak egy név az új fegyveres erőnek, hogy a megfélemlített nép többet ne merjen fellázadni. De kérdezzek tőled valamit. Van nálatok az iskolában Kommunista Ifjúsági szervezet?

— Van.

— Kellene, hogy csatlakozz. Minél hamarabb, annál jobb. Gondolom, hogy be akarsz jutni egy egyetemre és a KISZ tagságra szükséged lesz, hogy felvegyenek. Apádnak kapitalista népellenség múltja van. Kizsákmányolta a munkásait és elcsalta nehéz munkájuk gyümölcseit. Jobban tetted volna, ha egy kommunista orientációs családot választasz magadnak.

— Nem én választottam őket. Ők találtak meg engem.

— Tudom, ez csak olyan beszédfordulat. Vérszerinti apád sem volt sokkal különb. Ő a parasztokat használta ki. Elcsalta nehéz földműves munkájuk eredményeit. Ma már ez nem számít a te szempontodból. Csatlakozz a rendszerhez és sikerülni fog az életed. Ez a te kötelességed, hogy sikerre vidd választott népünk szent magját.

Eszter néni túl sok kezdett lenni. Nem álltam készen ilyen komoly megfontolásokra. Nyolcszáz méteren akartam világrekordot futni. Gyűlöltem a politikát és a vallásos hovatartozásokat. Mit fog következőnek javasolni? Hogy csatlakozzak gyülekezetéhez a zsinagógában?

Ezekkel a lélekszavaró gondolatokkal a fejemben megköszöntem az információt és elváltunk.

— Nem lenne szabad, hogy valaki meglásson a házunkból, hogy beszélgetünk, — mondtam búcsúzóul. — Tessék balra menni, én meg megyek jobbra.

Eszti néni elment és én megálltam a postánál és megnéztem a bélyegeket. Milyen jó lenne belőlük egy gyűjtemény, gondoltam és más serdülő dolgokkal foglalkozni ahelyett, hogy Munkásőr századosok miatt kelljen aggódnom.

*

Egyszer az iskolánál próbáltam belépni a KISZ-be, de gorombán visszautasítottak.

— Most akarsz belépni, te személtáda osztályellenség. Hol voltál, amikor az ellenforradalmárok ellen harcoltunk? Egyetemre akarsz bejutni? Te kapitalista kizsákmányoló ivadék. Gondolod, hogy kihasználhatod a mi szocialista államunk hű állampolgárainak nyújtott lehetőségeket.

A Kommunista Ifjúsági Szövetség Madách gimnáziumi fiókja leginkább a legrosszabbul tanuló fiúkból állt, akik éppen, hogy átmentek a vizsgákon. Az egyik fiatal tanárnő volt a titkár, aki egy egyszerű földműves lány volt vidékről és halálosan utálta a nadrágos városiakat.

Második alkalommal a Honvéd sportklubnál próbáltam meg a KISZ tagságot. Ott kitörő lelkesedéssel fogadtak. Rövid tanfolyamot kellett vennünk dialektikus materializmusból és Marxizmusból és játszi könnyen letettem a vizsgát. Egy fiatal főhadnagy volt a KISZ titkár és az oktató és mindenkihez nagyon kedvesen szólt. Egy hónapon belül a zsebemben volt a KISZ igazolvány és megvető arccal mutattam meg a Madáchosoknak.

— Na, látjátok, — mondtam, — a jobbakat nem lehet letaposni.

Hetedik Fejezet

Első szerelem és komplikációk

A forradalom után beindított francia nyelvtanfolyam tagság nem volt elegendő számú és a fiúkat és lányokat egy osztályba osztották be. Még így is mindössze nyolcan voltunk érdekelve, négy fiú és négy leány. hogy francia nyelvet és irodalmat tanuljunk. Urbányi Ildikó, az egyik leányzó, nagy és erős teremtés volt, bár nagyon szégyenlős alaptermészetű. Hosszú copfban viselte haját, ami egészen lelógott felettébb nagy popsijáig. Megtudta, hogy lejárok a Honvédba edzeni, megkérte a többi lányokat az osztályban, hogy járjanak közbe nálam, hogy vigyem le őt is a Honvédba tréningezni. Szégyenlős mivolta miatt, nem mert engem személyesen megkérdezni. Elvállaltam a dolgot és bemutattam a serdülő csoport edzőjének és a kedves bácsi készségesen bevette a csoportba. Trolibusszal utaztunk le a klubba és vissza és valamiféle ártatlan kapcsolat alakult ki közöttünk. Soha nem tekintettem Ildikót szerelem tárgyának, akkor nem csókolódtunk és még csak a kezét sem fogtam meg. Ildikónak, ahogy beismerte fél évszázad múlva, akkor nagyon fontos személy voltam életében.

Sajnálatosan a második év kezdetére, Ildikó édesanyja és mostohaapja be akarták vezetni lányukat a Mazdaznan vallási kultusz gyakorlásába, ami napi beöntéseket jelentett, karmazsinvörös köntösöket és kopaszra nyírt frizurát. Ez már túl sok volt szegény Ildikónak és elköltözött otthonról és beköltözött édesapjához és mostohaanyjához Balassagyarmatra, mintegy száz kilométerre Budapestről.

A virágzó szerelem bimbójában lett lenyisszantva. Ildikó húsz éves korában jött vissza és újra élesztettük kapcsolatunkat. Most már csókolódtunk, első alkalommal életemben, de ezen felül szinte semmit. Ildikónak a Péterfy utcai kórházban volt irodai munkája és egy öreg néninél bérelt szobát.

Érdekes perspektívája volt ennek a viszonynak, amikor ötven évvel később megtaláltuk egymást a Facebook weboldalon, Ildikó bejelentette, hogy ő zsidó. Egy holland diszkoszvetőhöz ment férjhez és beköltözött a család ősi otthonába, Alkmaar városba, Hollandiába. Jelenleg ott ápolja a zsidótemetőt és egyedül él, mivel a férj néhány évvel ezelőtt meghalt szívinfarktusban. Hogy nem árulta el nekem akkor zsidó mivoltát, azzal indokolta, most ötven év után. hogy félt, hogy megszakítom vele a kapcsolatot. A gondolat, hogy bennem is zsidó vér van, soha nem fordult meg a fejében, és én sem mondtam el neki titkos eredetemet a kredenc mélyében.

Bizalmatlanság és szégyenkezés megmérgezte kialakuló viszonyunkat és ez volt az igazi átok, mely Izrael népét sújtotta Magyarországon és máshol Európában.

*

Harmadik gimnáziumi évemben egy új lány, Dombai Jutka csatlakozott francia nyelvlecke osztályunkhoz. Okos leányzó volt stabil és jó családból. Édesapja geofizikus professzor volt és kőolaj és más ásványkincsek után kutatva beutazta az egész világot. Beszélgetni kezdtünk és később találkoztunk a Városliget Műjégpályán. Jutkával most már igazából szerelembe estem és,

hogy méltó legyek hozzá szorgalmasabban kezdtem tanulni és jobb jegyeket hoztam haza. Soha nem randevúztunk, de az iskolai bálokon együtt táncoltunk és bemutatott édesanyjának. Jutka csodálatos és érdemleges párom lett volna egy életen át, de elhibáztam a dolgot. Követeltem, hogy jöjjön velem moziba, és ahogy visszautasított, faképnél hagytam. Kapcsolatunk egyedüli, de legjobb eredménye lett, hogy a harmadik osztály végére jeles tanuló lettem és bekerültem az öt első diák közé az osztályban.

Abban az évben további sikereket is értem el. A Budapesti középiskolák atléta válogatottjával Bukarestbe, Romániába mentem versenyezni. A következő évben ifjúsági válogatott lettem és Jugoszláviában versenyeztem és Debrecenben a Keletnémet csapat ellen.

Tavasszal az 1960-as évben közeledtem a gimnáziumi évek végéhez és letettem az érettségi vizsgát. Az eredményt az iskolánál hirdették ki, pontosan egy órakor és maradt egy óra szabad időnk agyonütni. Közelben volt a Híradó mozi, a Dohány utca sarkán, ahol egy óra hossznyi ismétlődő programot vetítettek egy vicces rajzfilmet beleértve. Hárman bementünk a moziba és egy hosszú sor közepén leültünk.

Röviddel ezek a napok előtt Gary Powers amerikai pilóta U-2 kémrepülőgéppel átrepült a Szovjetunió felett és valahol Szibéria közepén lezuhant. Lezuhant vagy lelőtték, mindegy volt, az oroszok elfogták. Hruscsov, a kommunista központi bizottság főtitkára nagy patáliát csapott miatta és a hírekben éppen mutatták, hogyan üvöltözött és fenyegette az álnok és hazug kapitalistákat.

Öt perccel volt egy óra előtt és mennünk kellett. Felálltunk és egyenes a kijárat felé tartva kimentünk a moziból.

— Az egész egy megtévesztés, — jelentette ki egyik barátom, — a roncs egy Iljusin orosz vadászgép és nem amerikai.

— Tiszta kommunista propaganda, — tette hozzá a másik barátom és észrevettem, hogy egy alak, mint egy szimatoló vadászeb követ minket.

— Fogjátok be a szátokat, — mondtam társaimnak, — valaki figyel minket.

Ez nem egy ok nélküli figyelmeztetés volt. 1960 tavaszán a kommunisták még mindig üldözték a fiatalokat az 1956-os felkelésért. Hosszú börtönbüntetéseket osztottak ki és halálbüntetéseket minden korlátozás nélkül.

A férfi észrevette, hogy elhallgattunk és fél háztömb hossza lemaradt. Visszaértünk az iskolába és körbevettük az osztályfőnököt, aki jó hangulatban lévőknek látszott és mosolygott. Nyilvánvalóan az érettségi eredmények felettébb jól jöhettek ki.

A férfi feljött a márvány lépcsőn és mereven rábámult az osztályfőnökre.

— Maga itt a felelős, — követelte.

— Igen, miben lehetek a szolgálatára.

— Ez a három, — mutatott ránk az arrogáns alak, — tünetőleg kimentek a mozi házból, amikor Hruscsov elnök az amerikai kémrepülőgépről beszélt. Ez egy felháborító kihívás a mi szocialista kormányzatunk ellen. A rendőrségnél vagyok és biztosíthatom, hogy ez a három osztályellenség soha nem fog bejutni semmiféle felsőoktatási intézetbe.

— Pontosán egy órára vissza kellet, hogy jöjjünk az iskolába, — tiltakoztam és jobban megnéztem magamnak a vádaskodót és a proletárdiktatúra öntudatos képviselőjét.

— Ez igaz? — Kiáltott az osztályfőnökükre, és ahogy bölintott megfagyott ereimben a vér és szinte elájultam.

A férfi Szekeres Sándor volt civil ruhában. Visszajött az életembe, a legfontosabb percben, ami egész jövőmet meghatározhatta ebben az országban. A szemünk találkozott egy pillanatra és láttam, hogy felismert. El voltam kárhozva egy elvadult örült kegyelmére bízva, aki nem ismerte a kegyelem fogalmát.

— Majd én beszélek velük, — felelte az osztályfőnök a legnyugodtabb és legudvariasabb hangon. — Szeretne beszélni az iskolaigazgatóval és hivatalosan is panaszt tenni?

— Igen, — üvöltött Szekeres és a zajra az igazgató, Róth Izsák is kijött baloldalon lévő irodájából. Róth egy száz százalékos öreg zsidó volt, aki feltehetően közvetlenül, a saját bőrén tapasztalta meg a holocaust rémségeit.

— Mi a probléma? — Nézett Róth szigorúan Szekeresre

Szekeres megismételte vádaskodását és felemelte öklét. Róth előrelépett és mellbe taszította Szekereset. A munkásőr százados megtántorodott és erőlködve próbálta tartani az egyensúlyát.

— Takarodjon innen, — kiáltott az igazgató és vérbeborult az arca. — Maga aljas személtáda fasiszta. Maga ne jöjjön ide az én iskolámba és vádaskodjon a diákjaim ellen. Én tudom, hogy maga kicsoda. Ott voltam a maga háborús bűnös tárgyalásán. Maga meggyilkolta az én rokonaimat. Ne próbáljon jó pontokat szerezni a több antiszemitánál, hogy tönkreteszi legjobb diákjaim jövőjét.

Mint egy kutya, akit megvertek a seprűvel, Szekeres lába közé húzta jelképes farkát és elkotródott. Róth igazgató alaposan kiosztotta. Valaki tudtára adhatta, hogy zsidó vagyok. Talán Eszter néni az én védőangyalom, de ez nem csillapította félelmemet. Egy munkásőrszázados félelmetes hatalmat képviselt és most Szekeres megtudta, hogy hol járok iskolába. De, amennyire meg voltam ijedve, nem futhattam a határ felé, egyetemi felvételi vizsgám mindössze két hét időre volt betáblázva.

*

Mind az írásbeli és szóbeli felvételi vizsgám a Műszaki Egyetem kiválóan sikerült. Kora augusztusban, ahogy hazajöttem a Szlovéniai Mariborból, a Jugoszlávok elleni atlétikai viadalról, már várt a hivatalos levél, hogy felvettek az egyetemre. Pisti egy évvel hamarabb fejezte be a gimnáziumot és most már másodszor utasították vissza felvételi kérelmét. Most is előttem van csalódott arca, ahogy kezében tartotta a saját értesítését és szomorú irigyléssel a szemében nézett rám. Tisztára az ő hibája volt az eredménytelenség. Eleinte az elektromérnöki karra végezte az előkészítő tanfolyamot a Műszakin, de az utolsó két hónapban átiratkozott az Eötvös Lóránd Tudományegyetem elméleti fizikus szakára, ami egy erősen politikai pálya volt és végtelenül nehéz volt bejutni.

Apu businesse megbukott és tartozások fejében a bíróság elárverezte bútorainkat. Öt ágyat hagytak meg, öt széket és egy ebédlőasztalt. Az egyetemi előadások szeptember közepén kezdődtek és a hátra maradt hat héten át bukott gimnazistákat korrepetáltam órábérben. Apu vett nekem egy használt íróasztalt és azon megkezdhettem gépészmérnöki tanulmányaimat.

Atlétikában, bármennyire is próbáltam, nem sikerült az első osztályú eredményt elérnem és a szabályok szerint a Honvéd klubból át kellett iratkoznom az egyetemi klubba, a MAFC-ba. Ez ígéretes atlétikai karrieremnek a végét jelentette és megszüntette kontaktusaimat és elvágta a

lehetőséget, hogy kihasználjam a hadsereg szponzorálta klub gigantikus lehetőségeit. Nem bántam, tízszer egy héten edzeni és minden egyetemi munkámat és feladataimat sikeresen elvégezni, túl sok lett nekem. Attól kezdve jövőmet a gépészmérnökségben láttam.

Szekeres Sándor továbbra is probléma maradt. Három választásom volt, vagy elhagyom az országot és szakképzettség nélküli menekült leszek és egy kibbutzban végezzem a Golan Heights környékén. Vagy elhalasztom egyetemi tanulmányaimat egy évig és megpróbálom megfutni az első osztályú eredményt és maradok a Honvéd védőszárnya alatt. Vagy szerzek egy gépészmérnöki diplomát, ami a civilizált világ bármilyen részén megélhetést biztosít. Szekeres kevésbé veszélyesnek nézett ki. Nyilvánvalóan problémája volt nyilaskeresztes múltjával. Talán nem lehetett túl nagy a probléma, máskülönben véglegesen eliminálták volna. Így csak egy lefokozást kapott. Valaki, talán egy nála nagyobb náci védelmezte, vagy még jobban fenyegetően egy ortodox sztálinista, akiből még nagyon sok maradt. Nagyon óvatosan kellett eveznem zavaros vizeken.

A Kommunista Ifjúsági Szervezet segédtitkárnak nevezett ki, hogy a sport aktivitásokkal foglalkozzak és készségesen elvállaltam a feladatot. Ez még egy réteget nyújtott, bármennyire is vékony volt, hogy védelmezsem magam a szemétből újonnan kisarjadt vonalas trógerék ellen.

Nyolcadik Fejezet

AVH ezredes, Szekeres Sándor jegyzeteiből

Csökkentett minőségű tömbházakból épített lakótelepen születtem Kőbányán, a 37-s villamos vágánya és a vasúti magas töltés között, ami a Keletiből jövet egész Budapestet körbevette. Apám megsebesült az Olasz fronton, a Piave folyó melletti véres csatában. Helyrejött és utcaseprőként dolgozott hatalmas talicskával felszerelve és nyirokseprűvel a kezében. Épületünk picéjében olcsó kocsmá volt, ahol hetente egyszer fizetéskor leitta magát a sárga földig. Utána hazajött, rendje módja szerint megverte a családját és csokoládét osztott a gyerekeknek.

Ötödik gyerek voltam és mire 1929-ben megszülettem már két idősebb bátyám is alkoholista volt és két nővérem is részeges alakokhoz mentek férjhez. Az egyetlen könyv, amit olvastam valamiféle vadnyugati ponyvaregény volt rengeteg arannyal, ásóval és puskaropogással a cowboyok és az indiánok között.

A magyar hadsereg 15 éves koromban besorozott a levették közé és 1944 októberében fejeztem be alapkiképzésemet, amikor Horthy kormányzó megpróbálta letenni a fegyvert Sztálin előtt. Skorzeny Ottó, bálványom és példaképem letartóztatta és Horthy a Mauthauseni koncentrációs táborba került megvetésre méltó családjával együtt. Véleményem szerint az aljas áruló sokkal komolyabb büntetést is megérdemelt.

Kezdetben segítettem Budapesten összeszedni a zsidókat és az Óbudai téglagyárhoz kísértük őket további folyamatra. Abban az időben még lágyszívű fiatal legény voltam és sajnáltam a kárhozásra ítélt szerencsétleneket. Egy alkalommal egy fiatal zsidólány leejtett egy zsebkést és megláttam.

— Látod, — mondtam neki, — ha én igazából egy gonosz náci volnék, ahogy a te fajtád be akar minket mocskolni, megölhetnék itt helyben. De nem, mozdulj tovább, amíg jó kedvem van.

Természetesen a bicskát magamhoz vettem és ma is megvan szuvenírjeim között.

Legszántabb erőfeszítéseink ellenére az oroszok karácsonyra körbekerítették a várost. A gyűrű bezárása előtti utolsó napon, a zsidókat az Óbudai Téglagyárból kihajtották Bécs felé, hogy árkot ássanak a város védelméhez. Csapdába estünk, de még nem volt minden remény elveszve. A Waffen SS páncélos hadosztályok hatalmas ellentámadást terveztek a főváros felszabadítására. Időközben nekünk mindent meg kellett tennünk, hogy összeszedjük azokat, akik kárt akartak bennünk tenni és az ellenséget akarták segíteni.

Négyen fegyveres járőrt hoztunk össze és nyilaskeresztes karszalagot viseltünk. Több száz zsidót összefogtuk és lehajtottuk őket a Dunára. Ott levetköztettük és belelőttük őket a jeges vízbe. Listába írtam a nevüket, amit mint háborús mementót megtartottam.

Az orosz gyűrű egyre szorosabb lett és hatékonyabbnak kellett lennünk. Január elején a Rottenbiller utcát jártuk, közel a Mauthner Magkereskedő vállalatához. Mind zsidók dolgoztak ott és rettenetesen utáltam őket. Miattuk volt olyan drága a kenyér és szegény a paraszt.

Egy házaspár jött ki az épületből és olyan magabiztosan és bátran lépkedtek, mintha már megnyerték volna háborút. Körbevettük őket és rájuk kiáltottam.

— Igazolványokat.
 Idenyújtották és olvastam a nevüket. — Eli és Elza Wassermann. Maguk zsidók?
 — Nem, dehogy vagyunk, — tiltakozott a férfi pimasz hangon. — Német nemzetiségűek vagyunk.
 — Hazudnak, — fogtam rájuk a géppisztolyomat. — Le a nadrággal, nézzem meg.
 A férfi kigombolta a sliccét és tisztán láttam. Körül volt metélve, mint egy szivar.
 — Mit keresnek az utcán? — Néztam rá dühödten és társam a nőre fogta géppisztolyát.
 — Az ellenségnek adnak le jeleket?
 — Semmi esetre sem. Itt dolgozom ennél a cégnél. Bejöttem, hogy ellenőrizsem, hogy milyen hamar tudunk a malmoknak újra szállítani gabonát és ellátni a lakosságot kenyérrel.
 — Gyerünk, — intettem nekik, — majd az őrszobán erről többet beszélgetünk.
 Áttereltük őket a Lánchídon és a betongát széléig lökdöstem őket. Lent nagyon mély volt a víz és fekete és vadul örvénylett. A nő sírt és könyörgött.
 — Kérem, engedjenek el. Kicsiny gyermekünk van odahaza és szüksége van ránk.
 — Nem lett volna szabad, hogy egyedül hagyják. — Ordítottam és kiköttem a földre. — Ez eggyel több bűn, amit elkövettek.
 Egy másodpercre gondolkoztam, hogy visszakísérjük őket a lakásukba és mind a hármat, a gyerekkel együtt megöljük. A gyerek felnőhet és bosszút állhat rajtunk, de elvettem az ötletet. Nagyon kockázatos volt a hosszú gyaloglás visszafele és a gyerek amúgy is éhen hal. A város akkor már tele volt tökrészeg és lövésre kész oroszokkal.
 Egy percen belül mind a kettő ott állt anyaszült meztelenül a betongát szélén. Nem volt vesztenivaló időnk. Felemeltem géppisztolyomat és meghúztam a ravaszt. Belezuhan tak a vízbe és az örvény elkapta őket és nem tudhattuk, hogy túléltek-e a lövéseket vagy meghaltak. Sokan túléltek így a hevenyészett kivégzéseket. A folyón lejjebb kiúsztak a partra és pucéran hazasétáltak.
 Miután megtettük kötelességünket társaimhoz szóltam. — Honfitársak, jobb lesz, ha hazamegyünk és befejezzük ezt a járőr feladatot. Hogy harcolhassunk holnap is, túl kell, hogy éljük a mátk.
 — Felmehetünk a várba és kitarthatunk ott, amíg a németek áttörik az orosz védővonalat.
 — Javasolta egyik legjobb barátom, akivel együtt nőttem fel és rablóbandúrt játszottunk és a másik kettő egyetértően bólogatott.
 — Csaba, — mondtam a társaimnak, — ti felmehtek a várba, de én itt lent maradok. Azok a katonák ott fent csapdába estek. Onnan nincs kiút és a végén az oroszok mind lemészárolják őket.
 — Az SS páncélosok megmentik őket,
 — Ne számítsatok erre, — ráztam meg a kezüket és még egyszer utoljára átöleltem őket.
 — Az SS soha nem fog ideérni.
 Ezzel a kijelentéssel elárultam felesküdtöt elkötelezettségemet, hogy életem árán is megvédem hazámat. A racionális gondolkodás ritka pillanatában felismertem, hogy mostantól mindenki a saját érdekeit kell, hogy nézze. Jövöm biztosabbnak látszott, határoztam el, ha hazamegyek, és otthon elbújva várom meg a háború végét. Ha nem tudod legyőzni őket, állj be közéjük, okoskodtam. Túl fiatal vagyok még, hogy meghaljak. Mi a különbség, hogy melyik rendszert szolgálom, csak legyen valami értelme a jövöm szempontjából.

Kőbánya messze volt gyalog és januárban korán besötétedett. Utcai lámpák nem égtek és zseblámpámat használtam a sötétben. Géppisztolyomat eldugtam egy kiégett üzlethelyiségben, de Luger P08 pisztolyomat megtartottam egy doboz tartalék tölténnyel. Soha nem lehetett tudni, hogy mikor kell megvédenem magam a legrosszabb fajtájú fosztogatók ellen. Sok gazember kimerészkedett a harcok alatt és a kibombázott lakásokból és üzletekből összeszedték az értékeket. Ezt magam is akartam csinálni, miután kipihentem magam.

Elértem a Körutat és a 37-es villamos vonalát követve akartam eljutni Kőbányára. Fél kilométert sem jutottam előre és egy orosz járőr megállított.

— Stoj, — nyomták mellemhez géppisztolyuk csövét. Megálltam és a magasba löktem a kezem. Nem csináltam semmit, amiről tudhattak és nem volt okuk, hogy gyanúsítsanak. Ennek ellenére egy őrmester átkutatott és megtalálta a Luger-t.

— Mi ez, — üvöltötte és tört magyarsággal folytatta, — mi ez? Nem tudta, hogy kijárási tilalom van?

Ráztam a fejem és mosolyogtam. — Nem, csak próbálok hazajutni.

— Maga velünk jön, — üvöltött tovább és ketten úgy megragadták a karomat, hogy szinte eltörték. Az orosz patrul elrángatott egy nagy étteremhez és bementünk. Bent legalább száz kevert fajtájú civil volt és katonák, magyar honvéd egyenruhában. Németek nem voltak. Feltételezem, azokat helyben agyonlőtték.

— Szibériába visznek innen, — súgta egy idősebb férfi a fülembe. — Én nem megyek. Bújjunk el ott abban a sütőkemencében és maradjunk ott, amíg elhajtják innen a foglyokat. Utána hazamegyünk.

Ráztam a fejemet. — Nekem nincs semmi vaj a fejemben. Túl fiatal vagyok katonai szolgálatra.

— Nem számít, — nézett rám mérgesen az öreg. — be kell tölteniük a kvótát Sztálinnak.

— Zsidó vagyok, — mondtam.

— Az még rosszabb, — felelte az öreg és bemászott a kemencébe és behúzta maga mögött az ajtót.

Az éjszaka további részében megmotozták az összes foglyot és megtalálták nálam a nyilaskeresztes karszalagot és a névlistát, akiket belőttünk a Dunába. Szenvedélyes rögeszmém, hogy szuveníreket gyűjtöttem, most aztán tényleg belevitt a pácba. Reggel egy magyarul beszélő tiszt jött orosz egyenruhában és a nyakamnál fogva megragadott.

— Gyere csak te, nyilaskeresztes szemétláda, — ordított az arcomba és a hatás kedvéért lekevert hozzá néhány hatalmas pofont.

Az utcán egy Pobeda személygépkocsi várt ránk, két orosz katonával és egy sofőrrel és bevitték a Markó utcai börtönbe. Ott a pincében bedobtak egy hatalmas drótketrecbe, ahol tucatnyi elfogott náci bűnöst tartottak fogva. Nem messze tőlünk csendőrök voltak egyenruhában. Ott vártak másnap hajnalban való akasztásukra a börtön udvarán vagy tarkón lövésre a folyosón.

Egy hét múlva egy őr felvezetett az emeletre. Belökött egy irodába és egy rettenetesen szigorú és dühödő arcú polgári ruhás pofa elé állított.

— Mikor léptél be a nyilasok közé, — kérdezte a pofa és gyűlölködő szemei szinte kifúrták az agyamat.

Nem feleltem.

— Te rohadék, — emelte fel hangját dupla decibellel, — milyen atrocitásokban vettél részt?

Vigyorogtam, de továbbra sem voltam hajlandó válaszolni. Két bőrkabátos pribék állt mellettem és a dühös férfire néztek.

— Üssük?

— Még nem, — a fő vallató nemet intett nekik. — Még lehet belőle valami hasznunk, ha kesztyűs kézzel bánunk vele.

— Igen, pandúr elvtárs, — szólaltam meg most első alkalommal. — Rengeteg nevet tudok és címeket hozzá.

— Üljön le, — mutatott széket a pandúrnak titulált illető. — Csonka Tibor ezredes a nevem és katonai bíró vagyok. Minden sikeres letartóztatás a maga bejelentése alapján évekkel csökkentheti büntetését, esetleg még az akasztófától is megmentheti.

— Igen, Csonka elvtárs, — helyeztem magam kényelembe és elfogadtam a cigarettát, amit az egyik pribék ajánlott nekem. — Belekényszerítettek a levente mozgalomba, Tudtam már akkor, hogy a nyilasok el fogják veszíteni a háborút és listát csináltam a nevekből, akik a kegyetlenkedéseket és a gyilkosságokat csinálták. Ez szenvedélyem lett és tudtam, hogy egy nap jó szolgálatot fog még tenni.

— Igazán, — felelte Csonka ezredes bíró és most rajta volt a sor, hogy vigyorogjon, ahogy rámutatott a nálam talált Dunába lőtt zsidók listájára, — és az áldozatairól is?

— Nem bíró elvtárs, — ismételtettem a leghatásosabb kommunista megszólítást, — ez azoknak a listája, akiket mások öltek meg és magam figyeltem meg gyilkos tetteik közepette. Én senkit nem öltem meg, sem embert sem zsidót. Sajnálatosan, képtelen voltam megmenteni az életüket.

— Ebből elég, — meredt rám gúnyosan Csonka, — állítsa össze a bűnösök listáját és majd meglátom, hogy mit tudok csinálni ilyen ártatlan fasisztákkal, mint maga. — Vigyétek el, — intett a pribékjeinek. — Majd meglátjuk a tárgyaláson.

*

Tárgyalásomra várva hat hónapot töltöttem a Markó utcai börtönben. Összeírtam a neveket, ahogy kívánták és megígértem és speciális kiváltságokat kaptam érte. Figyelmeztettek, mielőtt ütlelni kezdtek és vigyáztak, hogy ne törjék el a csontjaimat. Mások nem éltek túl a veréseket és minden orvosi segítség vagy ápolás nélkül elvéreztek és meghaltak. A tárgyaláson Csonka ezredes volt a fő magisztrátus és egy segédbíró ült mind a két oldalán.

Sietve lezavart gyors eljárás volt az egész. Egy törvényszolga felolvasta a bíróság által összeállított ellenem hozott vádakat és aláíraták velem. A bűnösségem minden kétségen felül állt, de legnagyobb meglepetésemre Csonka ezredes fagyos arccal és mély, rendreutasító hangon kihirdette az ítéletet.

— Bűnös, ahogy vádolva lett. Tíz év nehéz kényszermunka egy későbbiekben meghatározandó internáló táborban, ahol átnevelik.

Másnap egy csukott furgonban átszállítottak a hírhedt Kőbánya börtönbe, ahol a legtöbb kivégzést hajtották végre. Egyszer egy héten akasztottak, hármat-négyet egyszerre és a hullákat átdobták a kőfalon a szomszédos Rákoskeresztúri köztemetőbe. Egy cellába zártak három fertelmes fasisztával és megbíztak, hogy jelentsem egymásközi beszélgetéseiket. Megtettem és ezzel számos jó pontot szereztem a főfoglárnál.

Talán két évvel büntetésem kezdete óta, a főfoglár berendelt az irodájába. Cigarettával kínált és kávéval és leültetett hatalmas íróasztala előtt. Az öröket elküldte és csak ketten maradtunk.

— Sándor, — kezdte, és elgondolkozva füstkarikákat eregetett a levegőbe és nézte, ahogy azok széjjelfoszlanak a levegőben. — Már jó ideje figyellek, — folytatta. — Hamarosan nagy változások jönnek ebben az országban és szükségünk lesz tehetséges emberekre, mint te. Túlságosan sok zsidó van magas pozíciókban. Tudom, hogy te nem szereted a zsidókat és ne próbáld elhitetni velem, hogy vannak jó zsidók is. Az oroszok sem szeretik a zsidókat. Soha nem is szerették. Gondoltál már arra, hogy mi történt Trockijjal? Trockijnál nagyobb zsidót még lámpással sem lehetett találni. Trockij tette lehetővé, hogy a Bolsevik forradalom sikerüljön. Trockij nélkül ma nem lenne proletárdiktatúra. Sztálin parancsára mégis megölték Mexikóban. A zsidók nem fognak minket felváltani. Soha ne felejtsd el ezt a csodálatos lózungot. Tavasszal új választások jönnek és a kommunisták elsőprő fölényrel fognak nyerni. A zsidók úgy fognak áramlani a hatalom soraiba, mint döglegyek a romlott húsról a hentesnél. A magunk embereire lesz szükségünk kulcsfontosságú helyeken. Saját szobát fogok neked juttatni a börtönön belül. Kiemelt étkezést kapsz és fontos könyveket olvasni. Lenin, Sztálin, Thälmann Ernst és más nem zsidó forradalmárok műveit.

— Új Államvédelmi Hatóságot fogunk létrehozni. Remek kapcsolataim vannak náluk és javasoltam felvételeidet. Jó magaviseletedért 1949 őszén szabadlábra helyezünk és AVH alezredes csinálunk belőled az összes speciális kiváltságokkal és juttatásokkal. Ezért sokat nem kívánunk cserébe. Egyedül csak jelentened kell Cionista munkatársaidnak szervezkedéseit, hogy lefoghassuk őket, mielőtt nagyobb kárt tudnak tenni a népi demokráciának.

Itt a főfoglár egy másodpercre szünetet tartott és én mély lélegzetet vettem és a lehető legmeggyőződésebb hangon kijelentettem.

— Lukács főfoglár, végtelenül köszönöm a bizalmát. Nem fogok csalódást okozni.

Kilencedik Fejezet

AVH ezredes, Szekeres Sándor jegyzeteiből, folytatás.

Ahogy Lukács főfoglár előre jelezte, a kommunisták megnyerték az országos választásokat, ha nem is az első alkalommal, de másodszor, ha csalással is, de túlnyomó többséggel és teljesen átszervezték az országot. A nagyvállalatokkal kezdték le a kicsi papa és mama boltokig, minden az állam tulajdonába ment át. Bárki, aki ellenkezett népellenség lett és az államnak óriási apparátusra lett szüksége, hogy fenntartsa hatalmát.

Bírósági végzés felfüggesztette büntetésemet és zárlat alá helyezték aktáimat. Hivatalosan az ellenállás tagja lettem a Nagy Háború alatt és még kitüntetést is kaptam hősiességemért.

Kezdetben századosként vettek be, de röviddel utána alezredessé léptettek elő az Államrendészeti Hatóságnál, az ÁVH-nál. Elegáns irodát is kaptam az Andrássy út, bocsánat Sztálin út 60 épületben lévő főhadiszállásuknál.

Az AVH főnöke Péter Gábor, egy ateista zsidó, Magyarország korlátlan ura pedig, hivatalos titulusa szerint a Kommunista Munkáspárt főtitkára, Rákosi Mátyás, egy másik istentagadó zsidó lett. Politikai tisztogatások váltak szükségessé és százezrek lettek deportálva, internálva vagy kivégezve. Rengeteg munkánk volt az ÁVH-nál, de az államnak szüksége volt ránk és a szovjet hadsereg száz százalékgig támogatta munkánkat.

Minden politikai büntény tárgyalással és kivégzéssel az osztályharc élesedett és ez abszolút létbiztonságot nyújtott nekünk.

Sztálin ördögi lángész volt valóban. Bármennyire is utálta a zsidókat, két valódi zsidót nevezett ki a magyarokat ellenőrizni, az egyik a párt főnöke volt és a másik az Államrendőrség teljhatalmú ura. Mind a ketten a Moszkvai magyar emigráns kolónia tagjai voltak és totálisan hűséges követői Sztálinnak. Ezzel Sztálin biztosította, hogy a magyarok megmaradtak antiszemitáknak. Még egy elvesztett háború és a szörnyűséges rombolás és a közel félmillió magyar állampolgár zsidó deportálása sem tudta megváltoztatni a magyarok antiszemita alaptermészetét.

Magyarország megmaradt zsidó polgárai inkább biztonságban érezték magukat a kommunista uralom alatt. Legalább, ahogy mondták, a kommunisták nem ölték meg a gyerekeiket. A zsidóság készségesen támogatta a kommunistákat és lelkes szekértolók lettek, ami megijesztette a keresztényeket. A probléma az 1920-as években kezdődött, amikor Gróf Teleki magyar miniszterelnök bevezette az első zsidóellenes törvényeket, ami korlátozta a zsidók számát az értelmiségi szakmákban.

Fontos személy lettem a zsidó befolyás elleni küzdelemben és bőségesen jutalmaztak érte. Az 1950-es évek elejétől és 1951-ben számos volt kizsákmányolót kitelepítettünk és velük a régi uralkodó osztály tagjait, akik között számos zsidó is volt, egész családjukkal együtt, messze vidékekre. Személyesen lakoltattam ki egy öreg zsidó házaspárt a Szent István Park 5 számú épületből és engedélyt kaptam, hogy beköltözzem luxuslakásukba és megtartsam összes bútoraikat. A ház tele volt zsidó hírességekkel és támogatóim örvendtek a lehetőségnek, hogy

megfigyelés alatt tarthatom őket. Szigorú ne kérdezz, és ne nyilatkozd ki szabályzat volt zsidó mivoltod tekintetében és a ház lakói nem tudhatták és nem kérdezheték, hogy zsidó vagyok-e vagy nem. Nagyon kevesen tartották be közülük a sábeszt és soha nem mentek el a zsinagógába. A világ számára én egy ateista, vallását nem gyakorló zsidó voltam és egy AVH alezredes. Néha egyenruhában is mutatkoztam, ha nem is respektáltak, de rettegetek tőlem.

Néhány csodálatos évünk volt, de 1953 márciusában Sztálin meghalt és utódai Nagy Imrét jelölték ki magyar miniszterelnöknek. Nagy Imre korlátozta működésünket. Bezárta az internáló táborokat és megszüntette a politikai kivégzéseket. Főnökömet, Péter Gábort még a rendszerváltozás előtt kitették és bíróság elé állították, mint cionista kémeket. Nagyon fontos részem volt benne, hogy terhelő adatokat szedjek össze ellene. A bíróság 1954-ben életfogytiglani börtönbüntetésre ítélte. A radikális kommunisták 1955-ben visszaszerezték hatalmukat és az új szovjet központi bizottságelnök, Hruscsov Nyikita visszahozta Rákosit a hatalomba. Rákosi jobb keze, egy másik ateista zsidó, Gerő Ernő lett és 1956 nyarán teljhatalmat kaparintott a kezébe. A tüntetések kezdetén 1956. október 23.-án, Gerő rendelte el, hogy a fiatal AVH sorkatonák éles töltéssel löjjenek a tüntetők közé a Rádiósnál. Az ellenforradalmi tömeg visszalőtt és elszabadult a pokol. Napokon belül a felkelők az utcán vadászták az AVH embereit és lámpavasra akasztották őket fejfelé.

Tudtam, hogy az oroszok hamarosan visszajönnek és helyreállítják a rendet. Otthon maradtam és vártam a fejleményeket. Minden rendben lett volna, amikor egy este, röviddel alkonyat előtt, három szakadozott egyenruhájú magyar katona tört be hozzám egy fiatal fiúval és elraboltak. A kölök azzal vádolt, hogy megöltem a szüleit és a katonák odaadták neki a pisztolyomat. Szerencsére nem akarták a szép lakást a véremmel összeszennyezni vagy a kölök túlságosan félt tőlem és lemasírozattak a közeli Duna partra. Ott levetkőztettek teljesen meztelenre és hátrakötötték a kezeimet. A kölök hátulról belém lőtt és arccal előre belecsobbantam a zavaros vízbe. A lábaimat használva elúsztam a víz alatt és elbújtam egy nagy kődarab mögé.

Egy darabig eltartott, de kioldoztam a kezeimet és szinte halálra fagytam a jeges vízben. Ezt a gazember kölköt még megtalálom, fogadkoztam és ez erőt adott. Micsoda balkezes lövész, miért akar valakit megölni, ha nem tudja fegyverét biztosan tartani? Húsz perc vagy félóra után, kimásztam a partra és megtaláltam a ruháimat. Felvettem és hazagyalogoltam. A háznál közöltem a házmesterrel, hogy dzsoggolni voltam és elejtettem a kulcsomat. Elkértem tartalék kulcsát és beengedtem magam a lakásomba. Forró fürdőt vettem, hogy átmelegedjek és teljesen kimerülten, kábult mély álomba estem.

Reggel öt óra felé ébredtem fel masszív ágyúdörgésre és reszketett az épületünk, mintha földrengés lenne. Visszajöttek az oroszok, mosolyogtam, még néhány nap és visszakapom teljhatalmú rangomat.

Két héten belül újonnan formált önkéntes fegyveres alakulat jelent meg az utcákon. Először két orosz katona és egy magyar járta az utcákat. Később csak egy orosz volt és két magyar. A magyarok vastag acélkék vattával kitömött kabátot viseltek, ami nagyon emlékeztetett a szovjet pufajkákra. Ez nekem felettébb ígéretesnek látszott és gyalog elmentem irodámba a Sztálin út 60 számú épülethez.

Az egykoron dicsőséges ÁVH-t feloszlatták és idegenek alakok hemzsegetek az épületben. Mintha a falvédőről léptek volna le, nagyon el voltak foglalva a felkelők letartóztatásával és gyorsan kivégezték őket a pincében. Legtöbbjük korábbi ÁVÓS volt vagy Budapesti kékkabátos

rendőr, de mind kemény irányvonalú megrögzött kommunista. Párthoz való hűségüket extrémé brutalitással bizonyították.

Február végéig engedtek ott lézengeni, amikor egyik korábbi barátom behívott az irodájába és hellyel kínált.

— Átigazolunk, — kezdte és cigarettával kínált és egy pohárka konyakkal. — Egységparancsnok-helyettes leszel az újonnan alakult munkásőrségnél. A Tungsram gyárhoz leszel beosztva Újpestre. A gyár nagyon furcsa módon még mindig részvénytársaság és amerikai tulajdonban van. A te feladatod lesz a termelés fennakadás nélküli biztosítása és bármilyen zavargást vagy sztrájkot a csirájában kell majd elfojtanod. Nagyon fontos és veszélyes feladat. Még le is gyilkolhatnak orvul, ha nem vigyázol magadra. Tudnék neked irodai állást szerezni a Budapesti rendőrségnél, de ez nem illene a karakteredhez. Te egy kitűnő kezeivel dolgozó férfi vagy, aki nem retten vissza, hogy hatalmát gyakorolja. Maradhatsz a lakásodban, hogy továbbra is ellenőrizd az ottan cionistákat.

Vagány egyenruhát kaptam az egységparancsnoki vállpánttal és egy remek svájcisapkát, ami kakasos szögben illett a fejemre. Fegyvernek géppisztoly adtak, ami állandóan velem volt. Senki nem mert velem kikezdeni. Megmentettük népünk hírnevét, hogy mi nem voltunk nácik, de hűséges kommunisták. Két fiatalember és két fiatal nő lett alám beosztva. A lányokra csodálat volt ránézni, egy nőt látni egyenruhában és gyorstüzelő fegyverrel, valóban felállította a cöveked.

Tungsram hatalmas gyártelep számos épülettel és, hogy jelenlétünk nyilvánvaló legyen, mindennap bejártuk minden sarkát. Egyszer elkaptam egy fiatal mérnököt, aki fénymásolatokat csinált a Moszkvából érkezett új gépeink rajzairól. Bejelentettem a Belügyminisztériumnál és azok továbbították az ügyet a kémelhárításnak. A fiatal mérnökről kiderült, hogy angol kém. Gyors tárgyalás után halára ítélték és tanúja voltam kivégzésének a Sztálin út 60 pincéjében. Az osztályharc élesedett és én megtettem a kötelességemet, hogy elnyomjuk lázadó ellenségeinket.

Barlangkutató csoporthoz csatlakoztam és egy hónapban egyszer leereszkedtünk a Budai mészkőbarlangok mélyébe. Ki kellett vizsgálnunk, hogy ellenforradalmárok nem rejtőzködnek ott. A hosszú leereszkedések után megpihentünk és gazember reakciók elfogásának és felakasztásának történeteivel szórakoztattuk egymást.

Csodálatos évei voltak ezek életemnek és méltán büszke voltam eredményeimre.

Később egyenruhámat csak a munkahelyemen viseltem. Könnyebb volt megfigyelni és kihallgatni embereket polgári ruhában.

Az 1960-as év késői tavaszán a Híradó moziban néztem, ahogy Hruscsov főtitkár elvtárs szidta az amerikai imperialistákat, megfigyeltem három fiatalembert, akik nagy zajjal tüntetőleg kivonultak Hruscsov beszéde alatt.

— Na, majd megtanítalak benneteket, ti rohadt fasiszták, — gondoltam és követtem őket, ahogy lassan mentek és nevettek előttem a járdán. Nem tudtam megérteni, amiket mondtak és egy kicsit közelebb sodródtam. Túlságosan közel és az egyik észrevett. Sajnálatos, gondoltam és lemaradtam, de láttam, hogy bementek a Madách gimnázium épületébe. Bementen utánuk és láttam, hogy egy középkorú férfival beszélgetnek, talán az egyik tanítóval.

— Ez a három, — mutattam a fiúkra, — provokatív módon kimentek a moziból, amikor Hruscsov elnök az amerikai kémrepülőgépről beszélt. Ez egy felháborító kihívás a mi szocialista rendszerünk ellen. Én a karhatalommal vagyok és gondom lesz rá, hogy ez a három osztályellenség nem fog semmiféle felsőoktatási intézetbe továbbtanulni.

A tanár megnézte az óráját és undorító vigyorral az arcán nézett rám.

— Pontosan egy órákor vissza kellett, hogy érjenek az érettségi vizsga eredményeinek kihirdetésére.

— Ez nem kifogás, — emeltem fel a hangomat, amire egy öregebb zsidó rontott ki az egyik nagyobb szobából, középén. Durván mellbe taszított és rám ordított.

— Takarodjon az iskolából maga aljas fasiszta. Én tudom, hogy maga kicsoda. Emlékszem magára 1944-ből. Maga békét hagy az én diákjaimnak vagy élete végéig börtönbe záratom.

Az ember nem állhatott neki egy ilyen agresszív vén zsidóval vitatkozni és elmentem. Kifele menet ránéztem még egyszer a fiúkra és rájöttem, Az egyik az a kölök volt, aki meztelenen bele akart lőni a Dunába 1956-ban. Megtudtam, hogy melyik iskolába jár. Mostantól kezdve könnyű lesz a dolgom és a gazember lógni fog a többivel.

Tudtam, hogy az érettségi eredményeinek kihirdetése eltart legalább egy órát. Időm volt várni. Visszamentem a kocsimhoz és átparkoltam az első mellékutcába, a gimnáziumhoz közel. Nem kellett sokat várnom, a fiú kijött és a barátaival lassan sétáltak hazafele. Átvágtak az Almássy téren és lassan követtem őket az oldalutcán. Mindig egy utcahosszra lemaradva követtem, ahogy bement a Damjanich 9 számú házba és megtudtam, hogy hol lakik.

Most már az egész világos lett előttem. Szüleit a sarkon túl tartóztattam le a Rottenbiller utcában, ahogy jeleztek az ellenségnek. Csak a nevét kell megtudnom, vagy emlékezmem a szülei nevére, és össze tudnám csoportosítani más kémekkel és hazaárulókkal és hamarosan éreznék a nyakán, hogy milyen nehéz a feneke mielőtt a hóhér elroppantja a nyakát.

Tizedik Fejezet

Simon Jancsi naplójából egyetemi évei alatt.

Első napi tájékoztatóra legalább háromszázan gyűltünk össze az Auditórium Maximum teremben, kicsiny országunk minden tájáról és hozzá vagy harminc arab hallgatóval a Közel Keletről és Észak Afrikából. Legtöbben naiv 18 évesek voltunk, mint én, de voltak idősebbek is, párt vagy honvédségi ösztöndíjasok. Talán voltak a Munkásőrség tagjaiból is, akik ismerhették gonosz főellenségemet, Szekeres Sándort.

Kicsiny ország, ahogy mondtam, de a különbségek abszolúte elképesztőek voltak. Az arabok kitűntek sötét bőrukkal és megdöbbentő tudatlanságukkal a matematikai és a fizikai tudományok területén. Mit kerestek egy mérnöki egyetemen? Nem tudhattam. Talán azért jöttek ebbe az országba, hogy fehér nőt is szerezzenek többes számú feleségeik közé.

Nem volt időm, hogy Szekeres századosról elmélkedjek. Rettenetes mennyiségű házi feladatunk volt, és hetente legalább hatvan órát töltöttünk délelőtti előadásokon vagy délutáni gyakorlatokon.

Az egyetemen úgy érződött mintha az 1956-os felkelés soha nem történt volna. Senki nem beszélt róla. Ugyanúgy, ahogy senki nem beszélt a zsidókról, szerepükről a társadalomban és kulturális és tudományos hozzájárulásukról nemzeti kultúránkhoz. Szinte elfelejtkeztem saját magamról, hogy vér szerint én is zsidó voltam, ha vallásilag nem is. Születési bizonyítványom szerint, megkereszteltek Római Katolikusnak, anyám a Református templomba vitt, ahol vasárnapi iskolába jártam és tanulmányoztam az Új Testamentumot.

Tanulmányilag jól haladtam. Átlagon felüli jegyeket kaptam és az első szemeszter után nem kellett tandíjat fizetnem. Egyetemi tanulmányaim szinte semmibe nem kerültek apámnak. A Tanácsi tulajdonba került lakás bére minimális volt, gyakorlatilag fillérek a főmérnöki fizetéséhez képest. Igaz három felnőtt gyereket kellett etessen, de az élelmiszerárakat is szubvencionálta az állam és olcsó diákbréttel használhattam a Budapesti tömegközlekedést. Apu jól keresett, de a pénz mégis soha nem látszott elégnek. Apám magas jövedelme miatt az egyetemről nem kaptam semmiféle anyagi támogatást megélhetési költségeimre, mint például ingyen ebédet a menzán.

Anyu adott pénzt, hogy vegyek havi ebédjegyet. A jegyet egy zsidófiú adta el nekem, aki saját gépkocsijával járt az iskolába, és mégis minden lehetséges anyagi támogatást megszerzett. Elvált szüleivel papíron édesanyja alacsony fizetésén éltek, mialatt apja jól menő maszek volt saját üzletével, ami ritka kiváltság volt a kommunista államban. Az apa vette neki a kocsit és pénzelte, amennyire csak szüksége volt. Ez a kövér, arrogáns és gazdag alak, mindennek tetejében még az évfolyam KISZ titkára is akart lenni, de kiszavazták. A választáson a hallgatók a valódi proletár csoportból brutálisan kitámadták, felhozták apja magánvállalkozó mivoltát és Izraeli rokonait, mint súlyos vétkeket és abszolút diszkvalifikációt a KISZ titkári pozícióra. Az eljárás nyilvános manifesztációja volt a felszín alatt lappangó antiszemitizmusnak.

Bármennyire ellenszenves és ijesztő volt az antiszemitizmus én utáltam ezt a diákot és soha nem akartam hozzá hasonló lenni vagy barátkozni vele. Nála sokkal jobb zsidók is voltak, mint édes szüleim, Eszter néni vagy gimnáziumi igazgató, Roth Izsák.

Apám szorgosan keresett nekem valami jövedelmet. Számos állami tulajdonban lévő cég ajánlotta az úgynevezett társadalmi ösztöndíjat. Kiválasztani a legjobbat meghatározta az egész jövődet. Apámnak volt egy régi barátja még az ő egyetemi éveiből. Macskássy Árpád, aki az Épületgépészeti tanszék professzora volt és híres volt magas színvonalú oktatási programjáról. Macskássy professzor talált egy gépészeti vállalkozó céget, akik szellőző berendezéseket szereltek és ragaszkodott hozzá, hogy az a legjobb hely egy fiatal mérnök számára. Kivéve, nekem nem tetszett a dolog. Tervező intézetnél szerettem volna dolgozni, amire minket legjobban előkészítettek az egyetemen és ott hasznosíthattam volna legjobban matematikai és fizikai tudásomat és analízis képességemet. Rossz előérzetem volt, hogy kétkezi munkásféle emberekkel dolgozzak és szerelő brigádok munkáját ellenőrizzem, technikai tudásom hasznosítása helyett.

Minden hiába, apám ragaszkodott és erősen nyomott, hogy elfogadjam a társadalmi ösztöndíjat és aláírjam a szerződést, hogy diplomázás után ennél a kis szerelő cégnél dolgozzak négy évig legalább. Megmagyarázta, hogy nincs pénze, hogy egyidejűleg finanszírozza a taníttatásomat és eltartson két másik gyereket és a feleségét. Apámnak gyakorlatilag semmibe sem kerültem. Az első szemeszter után tandíjmentes voltam és egyetlen fillért sem kellett költenie az egyetememre. Apám jól keresett, de mind megtartotta magának. Szerény fizetéséből anyánk tartott el minket. Apánk soha nem viselkedett, mint rendes családos ember. Továbbra is kártyázott a barátaival és minden este késő éjszaka jött haza. Ennek egy jó oldala volt, legalább nem avatkozott bele életünkbe.

A szálnalmas társadalmi ösztöndíj teljesen semmivé tette terveimet, hogy repülőgépeket és rakétákat fogok tervezni. Ambícióimból mind nulla lett. Legalábbis úgy éreztem akkor, amikor elkötelezett rabszolgája lettem egy szálnalmas kis cégnek.

Apja valóban tehetséges ember volt, de néha szerettem volna, ha zsidó lenne, és a családjával törődne és a gyerekei sikerével. Szekeres megölte zsidó szüleimet és magamra maradván kellett megküzdennem az élet nehézségeivel. Fogadott apám tiszta vérű magyar kártyás dzsentrí volt és családjá szerint valódi úrnak született, ami éppenséggel nem volt. Főleg nem miután a kommunisták államosították építkezési nagyvállalkozását.

A második év után szigorlatot kellett tennünk matematikából és mechanikából. A vizsgák négy szemeszter anyagát foglalták magukba és nagyon nehéz volt letenni őket. Az írásbelit júniusban tartották, amit a szóbeli követett júliusban. Szorgalmasan tanultam az egyetem könyvtárában és esténként későn jöttem haza. Júniusban hosszúak a napok és még alig alkonyodott, ahogy a Rottenbillerből befordultam a Damjanich utcába. Egy férfi bukkant elő egy kapu boltozatának sötét árnyékából és egy lépéssel a hátam mögött követett.

— Ne fordulj hátra, — sziszegte a foga között elfojtott hangon, — nem kell, hogy tudd, hogy ki vagyok. Elég, ha én tudom, hogy te ki vagy. Legyen elég tudnod, hogy a legrosszabb lidércnyomásod követ. Megfoglak és gyilkossági kísérletért bíróság elé kerülsz. Most itt helyben lelőhetnélek, de akarom, hogy a népbíróság előtt felelj tetteidért. Az ítélet után én magam fogom a nyakadra tenni a hurkot.

— Szekeres Egységparancsnok, — fordultam sarkon. — Én is tudom, hogy maga kicsoda. Maga egy aljas náci tömeggyilkos és én is ugyanazt szeretném tenni magával. Talán nem kötéllel, inkább nézném, ahogy lelövik, mint egy kutyát.

Nem tudom, hogy mi adta a bátorságot, hogy így beszéljek. A Munkásőrség brutális hatalom volt és eredményes. Valaki magas rangú védelmezte ezt a fasiszta gazember szökevényt. Láttam, hogy oldalfegyvere után nyúl és nekiiramodtam a Bajza utca sarka felé, mintegy száz méterre tőlem. Szekeres előkapta pisztolyát és utánam lőtt. Egy golyó elsüvített a fülem mellett egy másik lepattant mögöttem egy kőoszlopról. Tizedmásodperc múlva befordultam a sarkon és eltűntem. Szekeres túl koros volt és kövér, hogy utolérjen.

Matematikai szigorlatom szóbelije három napra volt és a mechanika egy héttel utána. Hogy letegyem őket sikeres az életemnél fontosabb volt. Senkinek sem említettem Szekerest, amíg sikeresen be nem végeztem szigorlataimat. A második szigorlat után másnap bementem a Madách gimnáziumba és Roth Izsák iskolaigazgatót kerestem.

Roth örvendett, hogy felkerestem. Behívott irodájába és székkal kínált.

— Hogy mennek dolgaid, Simon János, — kérdezte és érdeklődve tartotta rajtam a szemét.

— Köszönöm kérdését, — néztem vissza rá, — jól haladok az egyetemen.

— Mi szél hozott erre? Látom rajtad, hogy nyomós okod van. Milyen bajban vagy, hogy nyilvánvalóan a segítségemre van szükséged?

— Tetszik emlékezni az emberre, aki az érettségi eredmények kihirdetésekor bejött az iskolába?

— Igen.

— Az egy Munkásúr parancsnok és azelőtt náci háborús bűnös. Néhány nappal ezelőtt követett hazafele és megfenyegetett.

— Honnan gondolod, hogy háborús bűnös?

— Rosenstein Eszter néni a házunkból ott volt a tárgyalásán 1946-ban, ahol tízévi kényszermunkára ítélték.

— Ismerem Eszter nénit, a zsinagógánkból. Hogyan lett ebből az emberből Munkásőr parancsnok?

— Bonyolult történet, Sztálin parancsára, számos korábbi náci és nyilaskeresztes beléphetett a kommunista párt soraiba. A mi emberünk 1956 előtt AVH alezredes volt.

— Igaz, — bólintott Róth igazgató, — mi is ismerünk ilyen történeteket.

— Hogyan?

— A Zsidó Védelmi Liga munkájából. Tudom, hogy te zsidó vagy. Eszter nénéd elmondta nekem.

— Roth igazgató úr, — hajoltam előre és kérlelő hangon kérdeztem. — Elmondhatok önnek egy nagyon fontos és bizalmas titkot.

— Természetesen, — felelte az igazgató és ő is felém hajolt. — Kötelességem, hogy segítsen a mi fajtánkat. Azért vagyok itt. Miben lehetek a segítségére?

— Ez az ember, Szekeres Sándor munkásőr parancsnok megölte a szüleimet 1945 januárjában. Most engem akar megölni.

— Miért?

— Elsősorban, hogy ne tanúskodhassak ellene, de inkább bosszúból, mert én meg őt akartam megölni 1956. november elején. Ahogy két évvel ezelőtt betévedt az iskolánkba felismert.

— Hm, — Roth iskolaigazgató arca halálos komolyra fordult, — te?

— Igen, három szabadságharcossal levittük a Dunára és levetköztettük, ahogy ő tette a szüleimmel. Hátrakötöttük a kezeit és a saját pisztolyával hátulról belelőttem és arccal előre belebukott a vízbe.

— Valahogy túlélte a lövést és visszajött, mint fegyveres karhatalmi erő, nagyon sajnálatos.

— Tudom, — feleltem elcsukló hangom. — Mit lehet tenni? Van valami ötlete igazgató úr?

— Tudnék segíteni, hogy kivándorolj Izraelbe. Ott biztonságban leszel.

— Nem jó. Be akarom fejezni az egyetemet és mérnöki diplomát akarok szerezni itt.

— Megértelek, helyes hozzáállás, és mind amellet, ha elfutsz, a munkásőr parancsnok megszabadul a felelősségre vonástól. Ezt nem engedhetjük meg, vagy igen?

— Nem, — bólintottam, — lenne még más lehetőség is?

— Elraboltatjuk a munkásőrt, — mosolygott Roth iskolaigazgató, — és kiadatjuk Izraelnek, ahol a valódi igazság tárgyalótermében igazi bíróság elé lesz állítva.

— Elraboltatni, — néztem rá döbbenten az iskolaigazgatóra, — hogyan?

— A segítségeddel, és el kell, hogy gyere Izraelbe tanúnak ellene.

— Nem mehetek Izraelbe, — ráztam a fejemet. Be kell, hogy fejezzem ingyenes egyetemi tanulmányaimat.

— Tipikus zsidó, — most Roth Izsák rázta a fejét és enigmatikus mosolyt poccentett felém. — Tandíjmentes, de egyetértek veled. Helyes az elgondolás. Van még sok más tanú is Izraelben. Sietnünk kell és családoknak kell használnunk téged, hogy csapdába ejtsük a parancsnokot. Csak rövid idő kérdése, hogy megtudja a nevedet és katonai kommandót küld ki, hogy elfogjanak. Cselekednünk kell, mielőtt nem késő.

— Rendben, — reszkettek a szempilláim. — A vizsgákon túl vagyok és van négy hét szabad időm bármilyen tervet végrehajtani.

— Tehát megegyeztünk, — mondta Roth Izsák, felállt és ajtót nyitott nekem. — Adj meg egy telefonszámot, amin elérhetlek, és rövidesen jelentkezem.

Tizenegyedik Fejezet

A szerző összegyűjtött jegyzeteiből

Munkásőrség parancsnok Szekeres átkozta magát, hogy nem sikerült elkapnia a kölköt, aki 1956-ban meg akarta ölni. Könnyen tudott volna letartóztatási végzést szerezni és bíróság elé állítani a szemétládát, de nem akarta a régi sebeket újra feltépni és hánytorgatni náci múltját. Fiatal volt a háború utolsó hónapjaiban és hogy fegyver volt a kezében és élet halál ura volt imponált neki. Nem látott orránál tovább, hogy a nyilaskeresztesek felelni fognak bűneikért. Csinált, amit csinált, azon most már nem lehetett változtatni. Az ebadta kölk volt utolsó élő tanúja, és saját maga kellett, hogy végezzen vele és eltüntesse.

A Tungsram gyárban egy délután gépfegyverét tisztította irodájában, amikor megverték az ajtaját. Kilesett a kémlelő lukon és egy idősebb férfit látott munkásőr egyenruhában. Kizárta az ajtót és kinyitotta.

— Mit akar, — kérdezte miután a látogató belépett a szobájába, — miben segíthetek?

— Inkább mi segíthetünk magának, hogy megtalálja a fiatalembert. — Mondta a látogató elvtárs, aki megbízhatónak nézett ki palakék egyenruhájában és micisapkájában.

— Honnan tud róla? — Nézett fel Szekeres és kezét közelebb csúsztatta íróasztal fiókjához ahol szolgálati revolverét tartotta.

— Az a mi kötelességünk, hogy tudjunk, — felelte a látogató száraz, mindent tudó mosollyal az arcán.

— Nincs semmiféle fiatalember, — fészkelődött Szekeres parancsnok, idegesen a székében. — Miről vagy kiről beszél?

— De van, — nézett rá szigorúan a látogató. — Egy cionista kém és eliminálnunk kell. Maga velünk van vagy ellenünk?

Szekeres intett munkásőr vendégének, hogy csukja be maga mögött az ajtó és üljön le.

— Mi van, ha magukkal vagyok?

— Velünk kell jönnie, hogy azonosítsa, és mi majd elintézzük a többit.

— Jöjjenek magukkal, hova?

— Vizsgálatunk célja, a neve Simon János, jelenleg egy kalibában rejtőzködik a Hortobágyi puszta elhagyott közepén, teljesen egyedül.

— Beszéljen, — dobolt Szekeres ujjával íróasztala tetején. — Hallgatom.

— Van egy terepjárom az utcán. Lehajtunk vele a Hortobágyra és meglepjük. Semmi kockázat. Holnap délutánra már vissza is jöttünk.

— Rendben, — bólint Szekeres, — benne vagyok. Egyszer fejezzem fegyverem tisztítását és mehetünk.

— Nincs rá szükség, — rázza fejét a látogató, — minden fegyver, ami kell, van nálunk.

— Hányan leszünk?

— Hárman, velem együtt és négyen magával.

— Ez elég kell, hogy legyen egy városi csibészt lefogni, — vigyorog Szekeres. — Ahogy meglát minket, becsinál a gatyájába.

Hortobágy egy hatalmas füves puszta és később, 1973 óta nemzeti park. Számos ritka állatfaj él ott és speciálisan tenyésztett ritkaságok, mint az őstulok és néhány vályogház a csöszőknek, akik vigyáznak rájuk. Utak nem vezetnek a belsejébe, de a lapos talaj száraz és elegendően kemény egy terepjáróval behajtani rajta. Délibáb fákat varázsol a láthatárra és ringó nádassal borított tavak reszketnek a csillogó fényben, ami könnyen félrevezeti a tájékozatlant.

Hatalmas porfelhőt húzva maga után egy gépkocsi száguld előre nyugati irányból és egyre közeledik egy fagallyakból és ördög kóró gyomokból összetákolt kunyhóhoz.

Száz méterre a rozoga kunyhótól a kocsi megáll, és négy férfi bukkan ki belőle.

Egy feltételezett vezető beszél egyik követőjéhez. — Szekeres egységparancsnok, — mondja, — ott van bent. Szeretné személyesen végrehajtani a letartóztatást?

— Igen, — bólint Szekeres, — örömmel.

Először Szekeres lép be a kunyhóba. A többiek visszaugranak a terepjáróba és gyorsan elhajtanak.

Az ablaktalan kunyhóban sötét van, és két férfi ugrik rá a Munkásőr parancsnokra. Az verekszik velük, de hatalmas jobbhorgot kap az álkapcsára.

— Maga aljas fasiszta szemét, — hall valakit ordítani, ahogy egy másik hátratekeri a kezét. Szekeres hasba rúgja és félrehajol a koponyájára irányított halálos ütés elől.

A támadók valami idegen nyelven néhány izgatott szót váltanak egymással.

— Kik maguk? — Üvölt a munkásőr parancsnok és hat véres fogát köpi ki.

— Mossad, — feleli az egyik és torkon ragadja Szekerest, — a maga legrosszabb rémálma. Maga jön velünk Izraelbe, ahol bíróság elé állítjuk büntetteiért.

— Miféle büntettek, — ordít Szekeres, — tinédzser voltam, amikor besoroztak katonának és csak a parancsokat teljesítettem. Ezt már régen tisztáztam kommunista barátaim előtt és minden vád alól felmentettek. Izrael, mondják, a legjobb barátaim zsidók. Imádom a zsidókat.

— Pofa be. — üvölti valaki, —majd a bírónak elmondja. Minket nem érdekel.

— Soha nem visznek ki engem ebből az országból. — rángatózik Szekeres, mint megvadult örült a kényszerzubbonyban. — Elvtársaim kiszabadítanak, és én személyesen teszem a hurkot a maguk nyakára, maguk aljas cionista kémek.

— Nézzen csak kint körbe. — Hahotázik az egyik Mossad, — a barátai már elpucoltak. Csapdába ejtettünk, te arrogáns idióta.

Egy kis repülőgép közelít keletről. Lehet, hogy egy permetező gép, ami gyakori látvány az Alföld felett. Lefele ereszkedik és nem messze a kunyhótól megáll. Senki nem jön ki belőle és a motort sem állítja le.

Egy lovas vágat feléjük teljes sebességgel. Széles karimájú kalapja van, sötétkék mellénye, rojtos inge és nadrágszára lebeg a szélben. Leugrik a lováról. Foglalkozása szerint csikós a neve és beront a düledező kalibába.

— Mi folyik itt, — kiáltja, — a területre belépési engedély kell. Lássam a papírjaikat.

Meglátja az összekötözött alakot a földön és rámutat. — Ki ez és miért van megkötve, mint ártánydisznó a böllérnél?

— Maga kicsoda, — kiállt az egyik Mossad, és fegyverével mellbe löki a csikóst.

— Tusnádi Tibor, — feleli a csikós és eltolja magától a géppisztoly csövét. — Én itt a mezőőr vagyok és magyarázzák meg, hogy mit csinálnak itt.

— Milyen mezőnek az őre? — Kérdi a második Mossad gúnyos hangon.

— Próbáljuk visszatenyésztetni a kihalt auroch specimeneket, nemzetközileg elismert természetvédelmi project.

— Auroch, mi az? — Pillant össze megvetően a két Mossad.

— Auroch egy őstulok, — néz vissza a csikós sértődött arccal. — fel kell kérnem az urakat, hogy azonnal távozzanak. Nem engedhetjük, hogy bárki is elloppja szorgalmas munkánk gyümölcsét.

— Ne féljen, — beszél a Mossad főnök, — mi nem vagyunk bent semmiféle ősrégi marhatenyészet businessben.

— Akkor milyen businessben vannak?

— Sertés eliminálási businessben. Kormányunk megbízott, hogy ezt a megvetendő náci disznót emeljük ki innen és ez az, amit csinálunk. Feltesszük a repülőre és már itt sem vagyunk. Kérem, hogy segítsen vagy álljon félre és hagyja a munkánkat elvégezni.

— Ez igaz? — Fordul a csikós a földön összekötözött emberhez.

— Egy szó sem igaz belőle, — ordít az összekötözött, — munkásőr parancsnok vagyok és ezek a gazemberek elraboltak. Ezen felül magas rangú kommunista funkcionárius pozícióban van és kérem, oldja ki a köteleimet.

— Egy kommunista, — csattan fel a csikós. — Maguk bekényszerítették a szüleimet a termelő szövetkezetbe és elvették a földünket és az állatainkat. Összeverték a nagyapámat és szegény belehalt a sebeibe. Tőlem csinálhatnak magával ezek, amit akarnak, de csinálják gyorsan, mielőtt bárki más idejön és kérdezősködni kezd.

*

A csikós segítette a két Mossad ügynöknek Szekeres parancsnokot feltenni a repülőgépre és a pilóta felpergette a motort. A gép orrát belefördította a keleti szél irányába és gurulni kezdtek. Rövidesen a magasba emelkedett, dél fele fordult és követte a Tisza vonalát. Bácsalmás városhoz közel leszállt egy frissen learatott búzamezőre és várt. Éjjel három óra felé felhők gyülekeztek és a radar alatt repülve és fényeit kioltva a motorját leállította és átvitorlázott Jugoszláviába.

A határ után ismét landolt és egy gépkocsi várt rájuk. Hátsó utakon egészen Kosovo kerületig hajtottak, ahol Albán csempészek átvitték őket Görögországba. Közel Szaloniki kikötőjéhez egy Izraeli gyorsnaszád vett fel őket és Tel Aviv városba szállították a hullámokon.

Tel Aviból Szekeres munkásőr parancsnokot Jeruzsálembe szállították, ahol tárgyalására várva bezárták egy maximum biztonsági börtönbe.

Cellája mellett egy öregember üldögélt totális elzártságban, de elegendően közel, hogy a rácson keresztül beszélgetést kezdjenek.

— A nevem Heim Hans, — kezdte a vén takonyvödör, — maga honnan való?

— Magyarországról.

— Értem, Magyarországról, — felelte Hans elgondolkozva, — ott voltam 1944-ben Eichmann vezérrel. Végeztük a feladatot, amit a Führer elrendelt. Maga emlékszik Eichmannra, nem?

— Igen, — bölintott Szekeres, — amennyire sajnálatos, de emlékszem.

— Ugyanabban a cellában volt, ahol most maga és mindent elmondott nekem a tárgyalásáról. Nekem megmondta, hogy még csak antiszemita sem volt és nem olvasta a Sión Bölceseinek Jegyzőkönyve írományt sem. Eichmann ragaszkodott, hogy az Izraeli állam nem is létezett, amikor az ő állítólagos bűntettei megtörténtek és nem tartozik Izrael hatáskörébe, hogy ítélkezzenek felette. Eichmann egyszerűen végezte a reábízott munkát és tagadta, hogy köze lett volna a tömeggyilkosságokhoz és a gázkamrákhoz. A tárgyalás alatt úgy mutogatták egy üvegkalickában, mint valami érdekes, de nagyon veszélyes ízeltlábút. Leírhatatlan nemzetközi felháborodás volt, hogy Izrael elraboltatta és az egész világ Németországban vagy Magyarországon akarta bíróság elé állítani, ahol saját bevallása szerint ő szervezte meg a félmillió zsidó deportálását.

— Engem is elraboltak, — vágott közbe Szekeres, — pedig engem már bíróság elé állítottak, elítéltek és letöltöttem büntetésemet Magyarországon. Tisztára mostam a múltamat és hűségesen szolgáltam hazámnak új demokratikus kormányát.

— És maga szintén nem antiszemita és a legjobb barátai zsidók, — felelte Hans gúnyos hangon.

— Természetesen, hogy nem és vannak zsidó barátaim, — csattant fel Szekeres.

— Nem számít, — rázta a fejét Heim, — akkor is fognak rendezni egy kirakat pert és fel fogják akasztani. Szükségük van erre a reklámozásra, hogy terjesszék soha nem felejtünk, és soha nem bocsájtunk meg propagandájukat. Maga vallásos?

— Nem.

— Kár, de javaslom, hogy próbálja megtalálni az Istenhez vezető utat, hogy kiálthassa fennhangon, hogy az Isten meg fogja magukat verni ezért. És megfogja, mint ahogy már többször megtette történelmük folyamán. Maga azt hiszi, hogy a nácik találták ki az antiszemitizmust? A Rómaiak találták ki és feltehetően előttük az Egyiptomiak.

— Maga egy tökéletlen idióta, — kiáltott fel Szekeres. — Maga egy javíthatatlan náci és én egy jó kommunista vagyok. Ez szabaddá kell, hogy tegyen. Csak várjon, hogy elmondhassam a magisztrátus előtt.

— Ahogy akarja, — vonogatta a vállát Hans, — akkor is megölik, és a hamvait kiszórják a tenger felett. Maga azt hiszi, hogy ezért költöttek annyi pénzt az elrablására, hogy szabadon eresszék?

— Nem.

— Látja, fogadja el a tényeket és inkább azon gondolkozzon, hogy tudna innen kikerülni. Amennyire lehetetlen, mégis több esélye van, minthogy meggyőzzön egy zsidó bírót az ártatlanságáról.

— Mit ért az alatt, hogy kikerülni?

— Írjon egy levelet Hruscsovnak. Nyikita majd szól a maga érdekében egy-két jó szót. Lehet, hogy kicserélteti magát egy cionista kémért.

— Hm, — simogatta az állát Szekeres. — Ennek az ötletnek tényleg van gyakorlati potenciálja.

Tizenkettedik Fejezet

Simon János naplójából összegyűjtött anyag.

A náciból kommunistává fordult munkásör parancsnok, Szekeres Sándor iránti rettegésem, mint valami óriási szikla gördült le vállamról. Állami tulajdonban lévő újságjaink szenzációval teli cikket közöltek felkutatásáról és letartóztatásról és a Zsidó államot szidták, hogy túllépték hatáskörüket.

Egyetemi jegyeim egyre javultak és tanulmányilag évfolyamunk legfelső tíz százalékában foglaltam helyet. Róth iskolaigazgató telefonált és meghívott házához.

— Na, gyűjtsd a vasat és a fémét, hogyan tetszik a begyűjtött ócskavas, — kezdte zamatos pesti kifejezéssel, — micsoda remek munka, eggyel kevesebb, de a dandárja még hátra van.

— Igen, igazgató úr, — bólintottam, — én is örvendek az eredménynek.

— Tetszel nekem, gyerek, — hajolt közelebb hozzám Róth, — szeretnél egy kis extra pénzt keresni?

— Természetesen.

— Lenne egy gimnazista diák, akinek korrepetálásra van szüksége. Érdekelne a dolog?

— Természetesen, — ismételtem.

— Egy lányról lenne szó. Remélem, hogy nincs problémád egy lányt tanítani.

— Minden bizonnyal nincs.

— Rendben, akkor itt van a telefonszám. A leányzó neve Kati és az édesanyjával lakik.

Mond meg a mamának, hogy én rekomendáltalak.

— Papa nincs?

— Néha van, főkönyvelő egy vidéki állami gazdaságnál. Messze innen és talán egy hónapban három vagy négy napra jön haza.

— Nagyon jó.

*

Feltárcsáztam a számot és a mama válaszolt. Előterjesztettem hívásom szándékát és a mama megadta a címet és azonnal meghívott hozzájuk. A cím a főváros egyik legdrágább és legszebb helyén volt a Rózsadombon. Másnap délután elmentem hozzájuk. Otthonuk minden mértékben felülmúlta várakozásomat és ámulattal töltött el. Egy családi ház kerttel és rövid sétára a Margit híd Budai hídfő villamos megállótól.

Kati nyitott ajtó és ámulatom megszázszorozódott. A leány valóban egy fényességes szépség volt. Mintegy tizenhét éves, hullámozó gesztenyebarna haj le a válláig, éjfélete szemek és egy mosoly, ami megolvasztott volna egy jéghegyet, nem mintha én bármilyen közel is lettem volna hóból és dérből megalkotva.

— Hello, — mondta csilingelő hangon, ami a szférák zenéjére emlékeztetett. — Kati a nevem, téged hogyan hívnak?

— Jancsi, már anyukádnak megmondtam.

— Oh, — felelte édes mosollyal az arcán, — a mama nem mond meg neked semmit. Tőled akartam hallani. Gyere be.

A papa jó pénzt kereshet az Állami Gazdaságnál, gondoltam, ahogy körülnéztem és szemre vettem a drága bútorokat és költséges díszítéseket. A sarokban egy Menorah gyertyatartót is láttam egy alacsony asztalkán.

Leültünk egy hatalmas ebédlőasztalnál. A mama is bejött és rám mosolygott. Hamarosan kiment és ketten maradtunk. Kati kirakta a könyveit az asztalra és trigonometriával kezdtünk. Meglepően értett hozzá, nem láttam, hogy miért lenne szüksége házitánítóra.

Ugyanaz az irodalommal. Ady Endréről kellett tanulmányt írnia, a magyarok századeleji génusz költőjéről. Tettem néhány javaslatot és Kati örömmel követte tanácsaimat. Az óra elszállt, mint egy perc. A mama bejött és ideadta a tanítói díjamat.

Restelltem elfogadni. Abszolút gyönyörűség volt egy órát a leányával tölteni. Megegyeztünk egy héten háromszori, hétfő, szerda és péntek kora délutáni leckékben.

— Köszönöm, János. — Mondta a mama, ahogy ideadta a pénzt, — holnap után ismét várjuk.

Kati kikísért az ajtóig és le kellett küzdenem a vágyat, hogy meg ne csókoljam a kezét, vagy legalább a szoknyájának a szegélyét. Beszívtam egészséges fiatal illatát, ami megtöltötte bensőmet és elárasztotta agyamat. Találkozásunk a legszebb dolog volt, ami idáig keserves életem folytán történt velem.

Randevúzni vele, vagy moziba menni, szó sem lehetett ilyesmiről és nem erőltettem a dolgot. Harmadik évemet kezdtem az egyetemen és a hagyományos őszi bál szezon, fent a kollégiumban, a várban hamarosan kezdődött. Az állam a gyönyörű Pénzügyminisztériumi palotát a diákoknak jutatta szálláshelyül. Az épületen belül a lovagteremben voltak a táncok, ahol a legjobb rock and roll zenekar, amit valaha országunk összehozott, játszott minden szombat este.

Megóvatoskodtam Katit, hogy mit szólna hozzá.

— Szeretsz táncolni? — Kérdeztem közömbös hangon.

— Nagyon is, — felelte, — de hol és kivel. Anyu nagyon szigorú ebben a tekintetben. Apu soha nem bocsátaná meg neki, ha nekem valami bajom esne.

— Szombat esténként tánc van a Lovagteremben, az egyetem kollégiumában, fent a várban. Elképesztően jó a zenekar. Az Illés banda játszik Szörényi Levente gitárossal és zeneszerzővel. Mindannyian egyetemisták és remek a hacacaré, amit csinálnak.

— Jól hangzik, — felelte Kati, — de anyu nem engedne el.

— Ő is velünk jöhetne, és a közelében táncolnánk. Engedd meg, hogy beszéljek vele. Az életemmel fogok vigyázni rád.

— Rendben van, — mosolygott Kati, — ha meg tudod győzni, én benne vagyok.

— Gémessy néni, — próbálkoztam a mamánál, miután befejeztük egy órás leckénket. — Szeretném Katit elvinni egy egyetemi táncra. Maga is velünk jöhetne és remekül éreznék magunkat. Tessék megengedni, hogy bemutassam Katinak az egyetemi életet. Velem abszolút biztonságban lesz.

— Fiatalember, — nézett rám a mama mintha el akarnám rabolni a lányát. — ha nincs ellenére, hogy kísérőnek menjek, nem látok okot, hogy miért ne. Kati soha nem megy ki a házból és nagyon jól tenne neki egy kis kikapcsolódás.

A Várhegy legrégibb és legromantikussabb kerülete a vén Budának. Történelmi paloták és kastélyok, középkori, barokk és neoklasszikus magánházak egészen vissza a XIII. századig. A közepén ott van a Szentháromság tér a Mátyás Koronázási templommal, az újraépített Hilton Hotellel, a Halászbástyával és Savoyai Jenő tábornok lovas szobrával, és természetesen a fent említett volt Pénzügyminisztérium palotájával. Kitűnő választás volt a Műszaki Egyetem kollégiumát oda feltenni. Az ország és talán a világ minden vidékéről érkezett fiatal hallgatók kiváltságosnak és kivételesnek érezhették magukat, hogy tanulmányaik idejére ott lakjanak öt évig.

Két villamos megálló a Margit hídtól elvitt minket a Széna térre, ahonnan gyalog mentünk fel a várba, a város középkori részébe. A bálterem zsúfolásig tele volt és főleg a sarokban maradtunk, közel a mamához, aki türelmesen figyelt minket. Kati jó táncosnak bizonyult és karcsú kis alakját közel tartani magamhoz a legnagyobb gyönyör volt, amit valaha tapasztaltam.

— Mesélj valamit édesapádról, — kérdeztem, nem valami speciális okból, de hogy beindítsak egy párbeszédet. — Milyen, mit csinál, és hol van?

— Jóval idősebb anyunál, — felelte Kati, — egy kicsit régi divatú idős bácsi.

Eszembe jutott a Menorah a nappali szobájukban és nem tudtam megállni, hogy meg ne kérdezzem. A válasz nem volt evidens, a Menorah gyertyatartót keresztény vallásúak is használták.

— Édesapád milyen vallású?

Kati mélyen a szemembe nézett és tétovázott a válasszal, talán félt beismerni, hogy zsidó, elkerülte a választ és egy lehetséges visszautasítás göröngyös útjára tett, hogy szemtelen kérdést tettem fel.

Egy perccel később kartávolságnyira tartott magától és határozott hangon beszélt hozzám.

— Nagyon zavarba, ha zsidók lennének?

— Én is zsidó vagyok, — feleltem habozás nélkül.

— Te? — Kati egyszer édesanyjára tekintett és utána rám. — Tényleg?

— Zsidónak születtem és a nyilasok megölték a szüleimet 1945 januárjában. Egy keresztény család örökbe fogadott és ők neveltek fel.

— Ez szörnyű, borzasztóan sajnállok. Hogyan élted túl az üldözéseket?

— Egy üres kredenc belsejében rejtőzködtem több hónapig, amíg új bérlők költöztek be és egy idő után felfedtem magam. Az asszonynak meghalt egy hasonló korú gyereke mialatt menekültek és valahogyan azt hitte, hogy én az ő életbe visszajött saját fia vagyok

— Mennyi idős voltál.

— Kettő, majdnem három.

— Teljesen elképesztő, hogy emlékezel. Nagyon kicsi lehettél még.

— Ilyen rémségeket nem lehet elfelejteni, és ez csak a kezdet volt. A hátamon kellett hordoznom ezt a rettenetes titkot egész életemen át. Nem tudtam senkinek sem beszélni róla. Kivéve egy idős nénit, aki emlékezett a szüleimre és volt benne elegendő bátorság, hogy elmondja nekem, ami történt.

— Soha senki nem kutatta ki, hogy mi történt a szüleiddel? Miért nem jöttek vissza érted. Hogyan és ki ölte meg őket?

— Egy nyilaskeresztes járőr letartóztatta őket közel a házunkhoz és a Lánchíd Budai hídfőjénél belelőtték őket a Dunába.

— Megtalálták valaha a gyilkosokat?

— A vezetőjüket igen. A többi kiszökött nyugatra. Gyors tárgyalás volt és a gyilkos pár évet ült a negyvenes évek végén. Később AVH ezredes lett belőle.

— Hihetetlen, náciból kommunista. Nem számít, hogy milyen rendszer. Gazember trógerok terrorizálják az embereket. Ez egy mérges Istennek a bosszúja és büntetése bűneinkért.

— Ha hiszel benne.

— Hiszel benne, — tolt el magától Kati és szigorúan nézett rám. — Csak nem vagy istentagadó?

— Racionális humanista vagyok, a mérnöktudományok diákja. A tudományban hiszek és az emberi elme hatalmában.

— Apám szokta mondani, hogy nincs Isten. Ha lett volna Isten, mondta volt, Izrael istene nem engedte volna meg, hogy a nácik megöljék a szüleit és gázkamrákban égessék el őket Auschwitzban.

— Azt mondtad, hogy vallásos?

— Volt, de többet nem. Csak próbáltalak, hogy kinek az oldalán állsz.

— Miért?

— Nem szeretnék egy kereszténnyel barátságba keveredni, akiknek vér szárad a kezükön.

— Nem minden keresztény felelős a deportálásokért és a gyilkosságokért.

— Lehet, de hallgatólagos bűntársak voltak.

— Nevelő szüleim jó emberek. Semmiféle atrocitásban nem vettek részt, sem fasisztába sem kommunistába.

— Szeretném megismerni őket.

— Természetesen, nagyon jó gondolat. Bátyám a Szovjetunióban tanul atomfizikát. Húgom elsőéves hallgató a Veszprémi Vegyipari Egyetemen. Feltehetően csak apámmal és anyámmal fogsz találkozni.

— Az éppen elég, — felelte Kati és ajkai gyengéden hozzáérték arcomhoz. Vérvörösre pirultam és táncoltunk tovább és többet nem beszélünk komplikált témákról. Bimbódzó szerelmünk óriási lépést tett előre és végtelenül boldoggá tett. A mama nézett minket és látszólagosan szerette, amit látott.

Tizenharmadik Fejezet

A szülők, a szerző jegyzeteiből.

A következő hét elején, este nyolc óra felé, Jancsi leült anyjával a nagy ebédlőasztalhoz. Csak ketten voltak, apa szokása szerint nem volt odahaza. Vagy bridzsezett a barátaival vagy a lábát áztatta édesanyja lakásán, a Lázár utcában. Még nem állt készen egy önzetlen, odaadó családapa szerepére.

— Anyu, — kezdte Jancsi és belemerítette kanalát a finom gulyáslevesbe. — barátnőm van.

— Igazán, — anyu kanala megállt a levegőben és csillogó szemekkel nézte fiát, — ki lenne az?

— A leány, akit hónapok óta korrepetálok. A neve Kati és édesanyjával él egy csinos Rózsadombi villában.

— Édesapa nincs?

— Van, főkönyvelő egy Állami Gazdaságnál, de nem tudom, hogy hol. Minden második hétvégen jön csak haza és feltehetően nagyon jól keres.

— Milyen a leányzó? Csinos? Tetszik neked?

— Anyu, persze hogy tetszik nekem és nagyon csinos.

— Szeretnék megismerkedni vele. Hívd meg ide hozzánk. Nincs anyai hozzájárulásomra szükséged, de kíváncsi vagyok.

— Rendben, Kati is említette, hogy szeretne megismerkedni a családommal.

Ez nem egy Freud féle elcsúszás volt, de Jancsi nem a szüleim szót használta. Szülei már nem éltek és ennek fájdalmas tudatában volt.

— Talán most szombat este, talán este hat óra körül. — felelte a mama. — Szólok apádnak és finom vacsorát csinálók.

— Köszönöm, anyu, — ölelte meg anyját Jancsi. — Te vagy a legjobb a világon.

*

Jancsi mamája egy egész balatoni sügért sütött és bőséges körítésekkel rakta körbe. Körbeülték az asztalt és a mama vezette a hálaadást. Kati is összetette a kezét és tisztelet teljesen meghajtotta a fejét.

Kati finoman evett, mint egy előkelő lady arisztokrata családból. Végül a papa törte meg a szokásos udvariasságok és bókák sorát és feltette a kérdést.

— Kati, drágám, — mondta, — ha nevezhetlek így. Mi szeretnél lenni, ha befejezted iskoláidat?

— Építésmérnök, — nézett fel Kati. — Imádom az épületeket, minél nagyobb és komplikáltabb, annál jobb.

— Kiváló, — bólintott a papa. — Nekem is volt hatalmas építkezési vállalatom, mielőtt a kommunisták államosítottak.

Ez egy jól megtervezett provokációs kijelentés volt. Ha Katinak bármi köze volt a kommunizmushoz, apja előnyöket kapott a rendszertől, innen az elegáns villa a legelőkelőbb környéken, akkor most tiltakozhatott volna és itt hagyhatott volna bennünket és befejezte volna velem a kapcsolatot.

— Elszomorít, hogy hallom, — mosolygott és rokonszenvező mosoly derült arcára. — A kommunisták valóban rettenetes dolgokat csináltak.

— Jancsi említette, — mondta a mama, — hogy édesapád főkönyvelő egy nagy állami gazdaságnál. Megmondanád, hogy melyik városban?

— Mezőberényben, tetszik tudni, hogy hol van?

— Természetesen, — bólintott a mama, — a nagyanyám született ott. Mi volt a családi nevetek? Talán emlékezem rájuk a nagymama meséiből.

— Gémessy, — felelte Kati.

— Tényleg, — a mama szája elé kapta a kezét és elfojtott egy sikolyt. — Emlékszem rájuk. Az egyik legnagyobb földbirtokosok voltak a környéken.

— Voltak, — suttogta Kati finom és szomorú hangon. — Ezerötszáz hold földjük volt és őket is államosították vagy inkább elvették a földjüket és 1945-ben szétosztották a szegények és a földnélküliek között, mielőtt én születtem.

— Szörnyű, — sóhajtott a papa és a mama egyszerre. — A kommunisták valóban a sarkából forgatták ki a világot és megvették a tömegek támogatását a mi költségünkön.

— Mi lett az öregekkel? — Nézett Katira a mama. — Emlékszem rájuk, mint kislány, ahogy ott nyaraltunk évente. Olyan kedves és finom emberek voltak.

— A nácik meggyilkolták és elégették őket Auschwitzban, — nézett fel Kati bátor és dacos arckifejezéssel. — Édesapám is ott volt, de fiatal volt és tudott dolgozni és hazajött. Éppen idejében, hogy lássa ősi földünk felosztását.

— Te jó Isten, — szólt a mama és arcát tenyerébe temette és a papa némán nézte a tányérját.

A feltételezett bűnrészesség mély csendje ereszkedett alá a szobára. Nevelő szüleim nyilvánvalóan érezték a szörnyű felelősség terhét, legalábbis hogy fajtájuk megengedte a zsidóság deportálását. Feltehetően gondolták, hogy felemelhetnék volna szavukat és tiltakozhattak volna az antiszemitizmus ellen, amíg lehetett. Nem mintha ez bármi különbséget jelentett volna, de könnyített volna nemzeti lelkiismeretükön.

— Miért? — Kérdezte a mama végül.

— Mert zsidók voltak, — felelte Kati éles hangon és szemei kikerekedtek, ahogy kihívóan nézett vissza a mamára. — Ez volt az egyetlen bűnük.

Az apa ismerte középső gyermekének történetét, de a mama öntagadás ámulatában élt. Neki Jancsi valóban másodszülött fia volt, akit egy hideg sírban hátrahagyott a háború alatt. Még meglátogatni sem volt hajlandó a kicsiny sírt. A múlt években és a talált gyermekkel való helyettesítés végett még emlékezete is elhalványodott halott gyermekéről. Itt lenne az ideje, hogy felfedjék ezt a fájó családi titkot? A mama nem tudhatta, hogy Kati már tudja, hogy fiúbarátjának zsidó vér folyik az ereiben. Fog erről valaha is valaki beszélni?

Percek teltek el néma csendben és Kati nem erőltette tovább a kérdést. Ennél okosabb volt. Inkább saját családjának sorsát részletezte tovább.

— Apám feleségül vette diákkori szerelmét és ott maradtak a városban. A kommunisták megszervezték az Állami Gazdaságot a mi birtokunkon és megtették apámat gazdasági igazgatónak. Már akkor megvolt a könyvelői diplomája és elfogadta a pozíciót. További kárpótlásként az állam felajánlotta neki a Rózsadombi villát, ahol jelenleg lakunk. Nekik könnyű volt. Valaki más osztályellenségtől kobozták el. Mama ragaszkodott, hogy jobb lesz, ha én egy nagyvárosban nővök fel és nem valami bigott fajgyűlölőkkel teli provinciális kígyó fészekben. Hat éves koromban felköltöztünk Budapestre. Ott mindig kívülálló maradtunk és anyám szégyenlős és félénk maradt és apám félelmetesen védelmezően viselkedett az én tekintetemben.

— Szegény gyermekem, — simogatta a mama Kati fejét. — Örömmel fogadunk be téged a mi családukba. Nagyon örvendek, hogy Jancsi fiammal egymásra találtatok.

— Nem zavarja, hogy zsidó vagyok?

A mama megrázta a fejét és könnyek gyűltek a szemébe. Az apa hosszasan szemlélte Katit és határozott hangon kijelentette.

— Egy igazságos és kegyelmes Isten által égben megáldott kapcsolat. Szabad akaratot adott minden teremtményének és nem tarthatjuk felelősnek a szörnyű tettekért, amit gonosz emberek csináltak.

— Ámen, — ismételtük utána és az apa az anyához fordult.

— Drágaságom, — mondta, behoznád a süteményeket. A Zserbó cukrászdában vettem és a legjobb az egész városban.

Ahogy az anya kiment és hallótávolságon kívül volt, az apa Kati felé fordult.

— Drága, jövődöbeli menyem, nincs szándékomban titkokat rejtegetni előled. Jancsi, az én drága fiam, nem az én vérem. Ebben a lakásban találtuk rejtőzködni, amit 1945 áprilisában béreltünk ki. Szülei zsidó aligazgatók voltak a Mauthner Magkereskedő cégnél és 1945 januárjában a nyilasok megölték őket. Születési neve Wassermann Eli. Anyu meggyőződött, hogy fogadjuk el, mint sajátunkat és ne jelentsük be a hatóságoknak. Meghalt gyermekük iratait használtuk születési bizonyítványául. Nagyon kérlek, ne hozd fel ezt a témát a mama jelenlétében. A mama annyira tévhitben él, hogy az igazság felszínre hozatala visszafordíthatatlan kárt okozna lelkében.

— Tudom, — bólintott Kati, — Jancsi már elmondta nekem a történetet. Simon bácsi, én megértem és a maga titka biztos helyen van nálam.

A papa gyengéden megcsókolta Kati homlokát és egy szent szövetség kötődött és lepecsételtetett. A mama megjelent egy hatalmas tálca édességgel a kezében, a legjobb süteményekkel a világon és mindenki nagy gyönyörrel látott neki élvezetüknek.

*

Simon János, született Wassermann Eli jegyzeteiből.

Egy másik alkalommal Katit bemutattam Eszter néninek. Meglátogattuk a lakásán, a második emeleten, az udvari oldalon. A néni a kilencvenes éveit járta, de az esze fogott, mint a borotva. Teát szolgáltat fel nekünk kaláccsal és bemutattam neki kis barátnőmet.

— Drága Eszter néni, — kezdtem, — ez itt Kati, életem szerelme. Építésmérnök akar lenni és zsidó származású. Eljöttünk magához, hogy kikérjük áldását.

— Végtelenül örvendek hallani, — mosolygott Eszter néni és Kati kezét két ráncos tenyere közé szorította. — Nagyon meg vagyok elégedve és szívemből kívánom és tudom, hogy az Istennek még csodálatos tervei vannak veletek. Te tudod, — nézett a néni Kati szemébe, — hogy ez a fiú zsidó. Ott voltam a körülmetélésénél életének nyolcadik napján. Vérszerinti szülei nagyon vallásos emberek voltak. Szégyenteljes tragédia, ami történt velük. Gyilkosuk Izraelben ül egy börtönben és várja a kivégzését. Büntetését megkapja, de mi nem felejtünk, és nem bocsájtunk meg. Én öreg vagyok és gyermektelen, de ezt a lakást egy Holocaust múzeum céljaira hagyom ebben a házban. El fog jönni a mi időnk, amikor többet nem kell bujkálnunk és tagadnunk magunkat. Ne menjetek Izraelbe vagy Amerikába. Ez a föld éppen annyira a miénk, mint bárki másé. Küzdjete a jogainkért, hogy szabadon gyakorolhassuk ötezer éves vallásunkat és hagyományainkat. Szaporodjatok és legyetek boldogok itt, és ez az én testamentumom és utolsó kívánságom.

Hat hónap telt el és Eszter néni elköltözött sorainkból. A Dohány utcai zsinagógában ravatalozták fel. Elmentünk a temetésére és akkor voltam először életemben, zsinagógában. Szintén ez volt az első eset, hogy yarmulkát vagy köznyelven sábesz deklit viseltem.

A rabbi kihozta a szent Torah tekercset és hosszú beszédet mondott Eszter néni életéről és eredményeiről. A szertartás után halottas limuzin vitte ki maradványait a Kerepesi temető elkerített zsidó sarkába. Ott ismét megáldották és koporsóját tiszteletteljes komolysággal elhelyezték a családi kriptába.

Tizennegyedik Fejezet

A szerző jegyzeteiből.

Hosszú uralkodásának vége felé, Nyikita Hruscsov elnök, megalapozatlan döntéseket hozott és nem követte a Központi Bizottság határozatait. Minden véres puccs nélkül elmozdították a hatalomból, ötszáz rubel havi nyugdíjat kapott, egy lakást Moszkvában és egy dácstát vidéken. Elnöksége utolsó heteiben aláírt dokumentumokat és határozatokat anélkül, hogy elolvasta volna őket. Aláírt egy cionista kémkedésért vádolt alacsonyrangú zsidó kicserélését egy magyar kommunistaért, akit Izraeli börtönben tartottak fogva, valamiféle koholt vádak alapján, hogy antiszemita.

Két Mossad ügynök kísérte Szekerest a Jeruzsálemi fogházból egészen Moszkváig repülően. A Sheremetyevo nemzetközi repülőtéren lesegítették a mozgatható lépcsőn, az utolsó öt fokig, ahol olyan erősen meglökték, hogy előrebukott és véres orrával szántotta fel a kifutópálya aszfaltját. Ott két KGB ügynök eleresztette a cionista foglyot és talpára segítették Szekerest.

— Legyél üdvözölve, bátyuska elvtárs, — mondták neki, — itt van száz rubel és boldogulj, ahogy tudsz. Hruscsov lemondott és nekünk semmi dolgunk veled.

A maga érdemeiben okos ember lévén, Szekeres tömegközlekedést használt és egy óra múlva megérkezett a magyar követség kapujához a Ramenki kerületben.

Ott megkereste a vízum kiadási részleget és bejelentette magát, mint szegény hazánkfia, aki nehéz helyzetbe került külföldön. Kezdeti esdeklései alapján elvezették a konzulhoz, aki az emigráns ügyekkel foglalkozott.

— Nemrégiben eresztettek ki egy Izraeli börtönből, — kezdte, — nincs pénzem és szeretnék Budapestre visszakerülni.

— Igazán, — meredt rá mérgesen a konzul. — Maga ki, hogy ilyen kérést merészel tenni és miért volt bezárva Izraelben?

— A Munkásőrségnél vagyok parancsnok, — válaszolta Szekeres és csíkos rabruhájára mutatott, — és nézzék, amit azok a disznó zsidók tettek velem. Egyszer csapdába csaltak és kicsempészték Magyarországról. Két évet töltöttem a siralomházban és még csak nem is tudom, hogy mivel vádolnak. Jó kommunista voltam és az ötvenes években AVH ezredes és teljhatalmam volt hazaárulók, revizionisták, kémek és más osztályellenségek felett.

— Nem követett el köztörvényes bűnöket, mint sikkasztás és fogadalom megszegés? — Nézte mereven a konzul furcsa látogatóját és megérintette a piros gombot íróasztala alatt.

— Semmi ilyesmit, — tiltakozott Szekeres, — teljesen tiszta a káderlapom.

Elegáns öltönybe öltözött magas és jóképű férfi sietett be a szobába és vigyázba állva udvarias hangon kérdezte.

— Igenis, Pintér konzul elvtárs.

— Vigye le ezt az embert a zuhanyozóba, — mutatott Pintér elvtárs Szekeresre. — Mosdassák meg súrolókefével, de alaposan, tegyék tisztába és öltöztessék fel valami tisztességes ruhába. Különleges óvatossággal kell kivizsgálnunk a sztorit, amit beadott nekünk. Főleg

vigyáznunk kell, hogy meg ne sértsük Tel Aviv-i barátainkat, nyomós ok nélkül. Tartsa a kalapja alatt a dolgot, úgy van szükségünk egy nemzetközi botrányra, mint púpra a hátunkon.

*

Munkásőr egységparancsnok Szekeres Sándor személyes jegyzeteiből.

A mellényes öltönybe bujtatott férfi levitt az alagsorba a személyzeti zuhanyozóba. Egy fehér frottír fürdőköpenybe öltözött kövér férfi beállított egy zuhanyrózsa alá és hatalmas sárga szappannal alaposan lemosta az egész testemet és megdörzsölte a fejemet. Utána jött a követségi borbély. Levágta a hajamat és leborotválta háromnapos borostámat. Majd lelocsoltak fertőtlenítővel és hajamat bekenték savas tetűirtó folyadékkal. Tiszta alsóneműt adtak rám, inget és egy szocialista szabású sötét öltönyt. Sok hühó gondoltam semmiért, de a végén egészen jól kezdtem kinézni.

Tisztálkodás után nem felejtették el, hogy éhes lehetek és adtak egy tál bécsi szeletet petrezselymes krumplival. Becsületükre legyen mondva, még egy pohár magyar bort is szervíroztak melléje. Vacsora után a pincér bevitt egy szobába és tömören közölte.

— Itt aludhat és pihenje ki magát. A nagykövet elvtárs holnap beszél magával.

Nem rossz kezdetnek, tűnődtem magamban, mielőtt teljesen fizikailag és lelkileg kimerülten mély álomba nem zuhantam. Tisztességes esélyem van, hogy visszafogadnak és visszaadják korábbi rangomat.

Reggel ugyanaz a pincér tegnap estéről rántottát hozott sonkával. kávé és egy pohár baracklevet. Evés után átvezetett a nagykövet irodájába, ahol leültettek egy előszobába, egy titkárnővel szemben, aki nagy sebességgel gépelt és időnként rám nézett.

Egy óra múlva a nagykövet kiszólt az intercom beszélőn.

— Róza, — mondta, — küldje be.

Bent két férfit láttam. Az egyik egy hatalmas íróasztal mögött állt és a másik kényelmesen és elégedetten ült egy fotelban az íróasztal mellett.

— Pintér József nagykövet, — nyújtotta felém a kezét a férfi az íróasztal mögött állva és a másikra mutatott. — Ez itt kémelhárítási attasé, Varga Árpád. Kérem, Szekeres elvtárs, foglaljon helyet.

Varga felém biccentette a fejét, máskülönben nem tett semmi erőfeszítést, hogy üdvözljön. Leültem és hol az egyikre hol a másikra tekintve várakozóan néztem rájuk.

Pintér nagykövet átlapozott egy köteg gépelt oldal papirost, kérdően rémnézett és beszélni kezdett.

— Szekeres elvtárs, hogyan került maga az Izraeli börtönbe?

— Mossad titkosszolgálat ügynökök elraboltak és erőszakkal elvittek koholt vádak alapján.

— Hány ügynök? — Hajolt előre Varga attasé és szemei, mint két éles tör fúródtak bele a szemembe.

— Hat, — feleltem, — legalább hat. Három elcsalt egy elhagyott vidékre, kettő rám ugrott fegyveresen és még volt egy pilóta, aki Jugoszláviába repült velünk.

— Hat, — nézett össze Pintér és Varga és Varga mélységesen megvető hangon kijelentette. — Cionista befertőzés súlyos esetével nézünk szembe hazánkban, ahogy megmondtam előre. Itt van a bizonyíték. Jóval nagyobb költségvetést kell, hogy kérvényezzünk.

A nagykövet bólintott és intett Vargának, hogy hallgasson, de az továbbra is rajtam tartotta a szemét és folytatta.

— Szeretne segíteni nekünk felkutatni és levadászni őket?

— Nagyon szeretném, — válaszoltam habozás nélkül.

— Maga egységparancsnok volt a Munkásőrségnél, mielőtt elrabolták? — Kérdezte Pintér.

— Igen, nagykövet elvtárs, parancsnok voltam.

— És az ötvenhatos ellenforradalom előtt ezredes az AVH kötelékében? — Varga összehúzta a szemét és szigorúan nézett rám.

— Igen, elvtárs, ezredes voltam.

Varga elgondolkozva bólintgatott a fejével és simogatta az állát. — Gondolom, — mondta, — ennél jobban is csinálhatunk, ha maga hajlandó csatlakozni a csapatunkhoz.

— Természetesen, elvtársak, — feleltem és szemeim kigyúltak, mint egy üstökös, ami belépett az atmoszférába. — Nagyon is hajlandó vagyok és szeretnék.

— Rendben, — tette le mind a két tenyerét Pintér nagykövet az asztalra és beharapta a száját. — Ebből elég, itt mi nem tudjuk eldönteni a maga jövőjét. Kiadunk magának egy új magyar útlevelet és első osztályú repülőjegyet vissza Budapestre. Negyvennyolc órán belül érkezése után jelentkezzen a Belügyminisztériumban és kérjem kihallgatás Csonka Tibor miniszterhelyettestől, a magyar kémelhárítás főnökétől. A miniszterhelyettes már várni fogja.

— Köszönöm, — feleltem és felálltam, mert a másik kettő is felállt és intettek, hogy mehetek.

Csonka Tibor, jutott hirtelen az eszembe. Csonka volt a bíró, aki 1946-ban elítélt, hogy tagja voltam a Nyilaskeresztéseknek. Most már miniszterhelyettes. Micsoda fatális véletlen.

*

A követség adott némi készpénzt is és Ferihegyre való megérkezésem után egy hónapos bérletet vettem a tömegközlekedésre és szobát béreltem a Benczúr hotelnél, a külképviseleti negyedben. Három csillagos szálló mindössze, de nagyon bájos és békés a mindent ehet svédasztalos reggelivel, ami benne foglaltatott a szoba árában. Másnap kihallgatást kértem a belügyminisztériumnál, Csonka Tibor miniszterhelyettestől személyesen. A titkárnő szívélyesen beszélt hozzám és másnapra be is táblázott.

A Belügyminisztérium lenyűgöző építmény a Lánchíd Pesti hídfőjénél a Tudományos Akadémia, a Gresham Palota és a Roosevelti irodaépülettel egyetemben.

A Budai oldalon, ahogy felidéztem fiatal éveimből, volt a hely ahol kivégeztük a hazaárulókat, akiket Budapest utcáiról szedtünk össze, szeretett fővárosunk ostroma alatt. Furcsa véletlen, de nem éreztem lelkiismeret furdalást. A kötelességemet teljesítettem, mint fiatal katona és leszolgáltam büntetésem, amit állítólagosan elkövetett bűntetteimért sóztak rám. Egyetlen elmérgesedett tüske maradt meg a bőröm alatt. Meg kellett, hogy találjam a kölköt, aki 1956-ban meg akart ölni és akinek, nyilvánvalóan jelentős szerepe volt a Mossad ügynökökben,

elrablásomban és a Jeruzsálemi siralomházban eltöltött két keserves évemben. Fizetni fog érte, fogadtam meg mélységesen és a hatás kedvéért háromszor kiköptem a földre.

Csonka Tibor miniszterhelyettesnek impozáns iroda részlege volt az ötödik emeleten csodálatos kilátással a Dunára és a Várhegyre. A titkárnő bevezetett és magamra hagyott a nagyhatalmú férfival. Hatvanas éveinek közepe felé galambösz dús haja volt és simára borotvált egyenes tekintetű fényes arca.

— Szekeres Sándor, — nézett rám szigorúan, — érdekes látnom itt magát. Hogyan mentek dolgai az utóbbi időkben?

— Legmélyebb tiszteletű magisztrátus elvtárs, — feleltem és álltam a tekintetét. — Végtelenül örvendek, hogy még emlékszik rám. Hosszú utat tettem meg, amióta elítélt és nemrégiben menekültem meg egy izraeli börtönből.

— Kiszabtam a büntetésed, — folytatta tegezve és mosolygott, — de szabadulási végzésedet is én írtam alá a forradalmi kommunista hatalomátvétel után 1949-ben. Ezt soha nem bántam meg és soha nem okoztál nekem csalódást. Erősen sajnálatos, hogy az AVH fel lett oszlatva a felkelés után. Gondolom, hogy csillapítsuk a kedélyeket és megelőzzünk egy második felkelést. Milyen lealacsonyító lehetett, hogy el kellett fogadj egy alantas Munkásőr egységparancsnoki rangot. Hozzám kellett volna fordulnod, és valami alkalmasabb pozíciót tudtunk volna neked találni, jobban hozzáillőt képességeidhez. Sándor, — hahotázott Csonka, — te egy valóságos Houdini vagy, egy Izraeli börtönből megmenekülni? Még maga Eichmann sem tudta ezt megcsinálni.

— Szerencsés körülmények, — mosolyogtam vissza a miniszterhelyettesre. — Kicséréltek egy cionista kémért.

— Hogy említetted a kémeket, — felelte Csonka és ezüst cigaretta tárcája után nyúlt. Nekem is felajánlott egyet és arany gyújtójával tüzet nyújtott. — Az osztályharc fokozódik, — folytatta, — és tehetséges emberekre van szükségünk széleskörű gyakorlati tapasztalatokkal a politikában és földünk geográfiai ismeretében. Angol birodalom szponzorálta információ begyűjtők mindenütt tevékenyek és jól szervezettek és az amerikai zsidó réteg finanszírozza tevékenységüket.

Mialatt a miniszterhelyettes beszélt, lelkesen bólogattam és mind a ketten nagyokat szívtunk cigarettánkból. Nagyon a szívemből beszélt és helyes irányban haladt. Beszéde szuper fizetést, speciális kiváltságokat, luxuslakást és korlátlan hatalmat jelentett. Ha minden jól megy, visszakapom joggal megillető régi hatáskörömet.

— Mi jelenleg életre hozunk, — beszélt tovább Csonka végtelen gyönyörrel hangjában, — egy új Kémelhárítási Főosztályt, hasonlóan a Jenki CIA szervezethez, jelentős költségvetéssel és nagyszámú kiválóan kiképzett és felfegyverzett aktívával. Te, Szekeres Sándor elvtárs, te leszel ennek a szigorúan titkos organizációnak a vezetője, rendőr ezredesi rangban.

— Köszönöm, miniszterhelyettes elvtárs, — hajoltam közelebb és megráztam a kezét. — Elfogadom ajánlatát, és ahogy mondja, nem fogok csalódást okozni.

— Hívj Tibornak, fiam, — felelte, — és engedd meg, hogy megmagyarázzam kötelességünk legfontosabb oldalát. Miniszterelnökünk és kommunista párt főtitkárunk, Kádár János alatt a zsidók elvesztették befolyásukat. Nincs több Rákosi, Gerő és Péter Gábor, mi a munkások és a parasztok kormánya vagyunk, a nép fiai a népért. Tehát ez mit jelent? Többet nem kell félned, hogy megsérted a zsidók érzéseit. Tulajdonképpen, mennél jobban sértegeted őket, annál jobb.

— Értem, — vigyorogtam, — mikor kezdhetek?
— Most azonnal, — állt fel Csonka és Brezsnyev stílusban jobbról-balról arcon csókolt,
— Mostantól kezdve közénk tartozol.

Délben a Belügyminisztérium éttermében vacsoráztunk és Csonka elvtárs bemutatott a többi osztályvezetőnek és titkárnőiknek.

Délutánra készen állt az irodám és elfoglaltam méltó helyemet. Az ablakomból direkt kilátás nyílt a Lánchíd Budai hídfőjére. Jó előjel, gondoltam és belesüppedtem puha irodaszékembe és töltöttem magamnak egy pohárral az előre odakészített remek örmény konyakból és csodáltam újra éledt névtáblámat az ajtón, alkalmasan jelezve visszacapott ezredesi rangomat.

Tizenötödik Fejezet

Simon János, született Wassermann Eli jegyzeteiből.

Tanulmányaim a Budapesti Műszaki Egyetemen a végéhez közeledtek. Az utolsó szemeszterben, 1965 tavaszán, a végzési diplomamunkán dolgoztunk, amit egy professzorokból összeállított vizsgabizottság előtt kellett megvédeni együtt az épületgépészeti, villanymérnöki és gazdasági tudományokból összeállított szóbeli szigorlattal.

Kiváló jegyekkel szárnyaltam át a vizsgán, az évfolyam legjobb tíz százaléka között, talán inkább öt százalék is volt és megkezdtem munkámat a Csőszterelő Vállalatnál, akik a szármalmas társadalmi ösztöndíjat folyósították nekem négy évig. Néhány héttel később, július közepe felé végzési ünnepséget tartott az egyetem, mind a három, a Gépészeti, az Elektromos és a Vegyipari fakultásnak.

Az 1965-ös évnek történelmi fontossága volt. Lyndon B. Johnson, amerikai elnök aláírta a Szavazati Jogok és a Polgárjogok törvényét és bevezette a Medicare orvosi biztosítást a nyugdíjasoknak és a Medicaid biztosítást a szegényeknek. Ezen felül megváltoztatták és könnyebbé tették a bevándorlási törvényt, ami az 1920-as évek kezdete óta megszigorította az országba való emigrációt és letelepedést. Erre akkor nem figyeltünk oda. Amerika távoli földrészt volt és semmi hasonlóság vagy közös érdek nem volt országaink között. Egy iszonyatos és hosszú elnyúló polgárháború Délkelet Ázsiában felütötte rémes fejét és egy második amerikai polgárháború azonnali kitörése is fenyegetett, de egyik sem volt a mi aggodalmunk.

A végzési ünnepséget a Központi Épület Aulájában tartották, a legszebb teremben az egész egyetemen, tele carrarai márvány faragványokkal és szobrokkal. Több mint ezer hallgató gyűlt össze a hatalmas helyiségben, plusz ezer rokon és barát, ahogyan a belépés és a részvétel szabad volt bárki számára.

Azokban az időkben csak a nagybetűs címeket olvastam az újságok nemzetközi híreiben és nem követtem a hazai híreket egyáltalán, amit amúgy is erősen cenzúráztak és megváltoztattak a kommunisták.

Kati nem messze állt a baloldalamon és boldogan és büszkén mosolygott. Hosszú lelkesítő beszédek hangzottak el és határtalanul boldog és elégedett voltam elért eredményemmel és Kati szerelmével, amit akkor már biztosan az enyémnek éreztem.

Jobbról egy férfi állt, kissé hátrább mögöttem, ahol nem láthattam és a fülembe súgott.

— Ne légy olyan boldog, zsidógyerek. Nem olyan könnyű engem megölni és visszajöttem. Légy nyugodt, hogy nem fogod élvezni diplomádat sokáig és ez a csinos kis szerelmed más embert fog csókolni. Itt helyben le tudnád tartóztatni, de inkább szeretnélek hosszasan kínozni. Ne fordulj meg, és ne nézz velem szembe. Hamarosan úgyis látlak, de akkor nem leszek olyan udvarias, mint most.

Az ereimben megfagyott a vér, de kívülről nem mutattam félelmet. A férfi eltűnt és kvittem Katit ebédre a közeli Lúdláb étterembe, cigányzenekarral és huszárszinóros kabátban éneklő zenésszel.

A banda finoman játszott és a fiatal barna bőrű legény a szívéből énekelt felénk.

*Az én ajkamról már, ellopták a nótát.
Mikor imádkoztam, azt is kigúnyolták.*

- Kati, — tettem kezemet a kezére, — nagyon rossz híreim vannak.
— Mi, — nézett rám megijedve, mint őzike a reflektorfényben. — Mi kell, hogy elrontsa ezt a csodálatos napot?
— Szekeres visszajött és beszélt hozzám a végzési ünnepségen.
— Szekeres, ki az és miért félsz tőle annyira?
— Szekeres az a nyilaskeresztes náci, aki megölte igazi szüleimet, és nem félek tőle.
— Azt hittem, hogy Izraelben kivégezték két évvel ezelőtt.
— Én is azt hittem, de nyilvánvalóan megszökött és most engem hibáztat a halálhoz közeli kalandjáért.
— Jelentsd fel, nem hiszem, hogy a kommunisták nagyon szeretik a fajtáját.
— Feltehetően nagyhatalmú kapcsolatai vannak. Senki nem szökik meg egy Jeruzsálemi börtönből. Az Izraeli kormány valószínűleg kicserélte valaki számukra fontos egyénnel.
— Benne kellett, hogy legyen az újságokban és elkerülte a figyelmünket.
— Igaz, — bólintottam, — fejezzük be ezt a csodálatos ebédet, hallgassunk még egy-két szép éneket. Utána elmegyünk a könyvtárba és átnézzük a régi újságokat a mikrofilmes gépen.
— És akkor?
— Akkor megölöm, most már véglegesen.
— Nem ööld meg, — kiáltott Kati és pofonütött. — Te nem vagy gyilkos és megfognak. Nem lesz nagyon kedvemre, hogy a siralomházban látogassalak.
— Akkor itt kell hagynunk ezt az országot és eltűnni valahol továbbítható postacím nélkül.
— Talán, — mosolyodott el Kati, — feltéve, ha anyu és apu belegyeznek.

*

Hétfő este elmentünk a Szabó Erwin könyvtár főépületébe, a Baross utcába. Impozáns újbarokk létesítménynél, a korábbi Wenkheim palota épületében, leültünk az aranyozott nagyteremben az egyik mikrofilmolvasó gépnél. Átforgattunk több ezer oldalt és végre találtunk az egyik napilap, a Magyar Nemzet utolsó oldalán egy eldugott cikket Szekeres Sándor magyar állampolgárról, akit kicseréltek Minszki Igor, Belorusz emberi jogok aktivistáért. November közepe dátummal, néhány héttel később egy másik cikket is találtunk a nevével, amikor a Belügyminisztérium Kémelhárítási osztályának főigazgatójává nevezték ki.

Hihetetlen metamorfózis hathónapnyi időn belül, egy háborús bűnökkel vádlott egyénből magas rangú kommunista hivatalnok, létemnek veszélyeztetése valódi lett és azonnali.

— Indulnunk kell a határ felé, — néztem Katira, — ez a tróger maga az ördög. Napokon belül letartóztat kémkedésért.

— Olyan szép házunk van itt és jó életünk, — nézett rám Kati és könnyek gyűltek gyönyörű szemébe. — Azt javaslod, hogy adjunk fel mindent és menekültek legyünk idegen földön.

— Megígérem neked, — fogtam Kati kezét az enyémbe, — nagyobb házat fogok neked venni és jobb életed lesz, egy helyen ahol senki nem fog üldözni bennünket vallásunkért és hovatartozásunkért.

— Mit értesz ez alatt?

— Zsidók vagyunk és az üldözések egy napon újra kezdődhetnek és azt is el fogják venni, amit idáig megengedtek a szüleidnek megtartani. A kommunisták talán adnak, de bármikor el is vehetik kényük-kedvük szerint. Ez a diktatúrájuk alaptermészete. A hatalmi piramis tetején ülő egyén parancsol, és mindenki alatta engedelmeskedik.

— Hová mennénk?

— Amerikába.

— Ne Amerikába, kérlek, agyonlövik az elnököket és véres tüntetések zajlanak az utcán. A legtöbb megszökött náci és nyilaskeresztes Amerikában telepedett le. Rabszolgaság volt és polgárháború és lemészárolták az indiánokat.

— Ez mind igaz, de mégis rengeteg öntudatos és sikeres zsidó is van ott, sokan közülük Magyarországból. Nagyon ütőképes Zsidó Védelmi Liga is van. Lehet, hogy nem tökéletes a rendszer, de a demokrácia erős és elfogadott. A kormány és az egyházak szigorúan el vannak különítve. Vallásszabadság van, nyugodtan gyakorolhatod a vallásod.

— Miért nem megyünk Izraelbe?

— Nem jó, nem akarok egy Kibbutzban kilukadni. Modern rabszolgasággal lenne egyenlő és zabolázatlan kommunizmussal.

— Igaz, — bólintott a leány.

*

Másnap este, miután Katival a könyvtárban átbeszéltük a dolgot, hazamentem munka után és anyám aggódó arccal fogadott.

— Fiam, — tördelte a kezét, — mi folyik itt? Egy férfi a Belügyminisztériumból járt itt és téged keresett. Szekeres Sándor ezredes a neve és idézést hagyott, hogy menj be kihallgatásra a központjukba. Munkát keresnél ott?

— Mit mondtál neki?

— Sátortáborozni mentél a Bükk hegységbe és két hétig nem leszel itthon.

— Nagyon jó válasz, anyám, és nem fogok a rendőrségnél dolgozni.

— Hála istennek, ki ez a Szekeres?

— Ez az ember ölte meg a szüleimet 1945 januárjában és 56. november elején én akartam megölni. Azóta keres, és most úgy nézem, hogy megtalált.

— Drága jó Istenem, — kiáltott a mama és összezsuglott egy székbe, — a szüleidet? Mi vagyunk a szüleid. Mond meg neki, hogy az egész egy nagy félreértés.

— Nem mondhatom, erre már késő a bánat. Szekeres egy örült bolond, tele gyűlölettel és bosszúvágygal.

— Fiam, — ölelt át anyám és kebléhez szorított. — Mit fogsz tenni?

— Sajnálom, drága anyám és köszönöm, hogy felneveltetek és vigyáztatok rám, de el kell hagynom ezt az országot. Ne mond meg senkinek, hogy megmondtam neked. Le fognak tartóztatni, hogy nem jelentettél be a rendőrségnek és segítettél disszidálásomban.

— Elhagyni az országot? Hiszen útleveled sincs.

— Illegálisan fogom átlépni a határt.

— Ne tedd, — zokogott anyám, — a határőrök élessel lönek. Jancsikám, meg fognak ölni.

— Akkor is megölnek, ha maradok. Legalább a határon esélyem van, hogy átjutok.

— Ez szörnyű, — sírt tovább anyám, — mi lesz Katival? Katit is magaddal viszed?

— Nem tudom, — ráztam a fejem, életemben először hazudva anyámnak, de védenem kellett Katit. Kati még nem fogadta magáévá teljesen az ötletet, hogy lönek rá egy nagyfeszültségű drótkerítésen átmászva. — Kati nem tud semmit a problémámról, — folytattam, — és nagyon kérlek, ne említsd neki ezt a mi beszélgetésünket. Apunak se mond meg és a testvéreimnek sem. Nem lesz semmi bajom. Én ezt megígérem neked.

— Rendben, — csókolta meg anyám a homlokomat. — csináld, amit tenned kell és én örökké szeretni foglak. Nem számít, hogy hova fogsz megérkezni.

*

Hogyan jutok el a határig? Nem volt semmi utazási lehetőségem. Vonaton vagy autóbuszon letartóztatnak, ha túl közel érek a határhoz. Húsz kilométeres szigorított zóna, ahova csak a helybeliek mehetnek be Belügyminisztériumi engedély nélkül. Talán Róth iskolaigazgató tudna nekem segíteni? Áldott mennyei beavatkozás adhatta nekem ezt az ötletet. Róth Izsák nem jelentene fel, bármi is történné. Ebben biztos voltam.

Róth Óbudán lakott kertes kis családi házban magas palánkkerítéssel portája körül. Már este hét óra volt, de júliusban hosszúak a napok és még alig alkonyodott, amikor becsöngettem ajtaján.

— Róth igazgató úr, — kezdtem minden udvariasságot és felesleges beszédet félretéve. — Szekeres visszajött. A Belügyminisztériumban ezredes a kémelhárítási osztályon és eljött házukhoz, hogy letartóztasson. Tiszta szerencsém volt, hogy nem voltam otthon. El kell hagynom az országot. Nincs más választásom, vagy lenne?

— Csakugyan, — felelte Róth és beinvitált. — Ez hogyan kerülte el a figyelmemet? Talán megöregedtem és szenilis vagyok.

— Valahogy el kell, hogy jussak a határig anélkül, hogy megállítanának. — Kérleltem szinte könyörgő hangon.

— Van egy motorbiciklim, amit kölcsönvehetsz. — Mondta Róth igazgató és kilépett az udvarra, ahol rámutatott egy nikkell és króm fényezett motorbiciklire, egy fészkerben elrejtve hátul.

— Még soha nem vezettem motort, — feleltem, ahogy csodáltam a szép járművet.

— Megmutatom, hogy, — gurította ki a fészkerből a fényes járgányt, — semmivel sem nehezebb, mint a biciklizés.

— Kell hozzá hajtási engedély? — Kérdeztem és óvatosan megérintettem a hidegen csillogó kormányt.

— Kell, de ha óvatosan vezetsz nem állít meg senki. Ha megállítanak, amúgy is veszve vagy. Tehát tartsd be a sebességkorlátozásokat és figyeld az útjelzéseket.

— Köszönöm, igazgató úr. Melyik határ felé menjek?

— Van egy megbízható barátom a horvát határnál, egy Drávakeresztúr nevű faluban Szigetvártól délre. Vlasich Bálint a neve és a Fő utca 35 szám alatt lakik. Bálint átvisz a határon, ami ott a Dráva folyó. Várni fog rád és visszahozza neked a biciklit, miután átjutottál a határon.

— Végtelenül köszönöm, Róth igazgató úr. Nem tudom, hogy hogyan tudom valaha is visszafizetni jószágát.

— Nem kell visszafizetni, — nézett mélyen a szemembe az igazgató, — egy nap, amikor a szükség úgy hozza, te is segítsd ki a fajtádat, ahogy most én segítelek.

— Megteszem, — feleltem, — ezt megígérem.

— Mi lesz a kis barátnőddel, Katival? — Kérdezte Róth igazgató, mialatt megmutatta, hogy indítsam be a motort és hogyan használjam a féket. — A leányzót is magaddal viszed?

— Nem vagyok benne biztos. Már beszélünk róla, hogy elhagyjuk az országot, de Kati még nem döntött. Mindössze tizenkilenc éves és egyedül él édesanyjával. Nem hiszem, hogy el akarja hagyni édesanyját és akarna velem jönni az ismeretlenbe. Nem lenne túlságosan önző tőlem, ha követelném, hogy jöjjön velem.

— Önző vagy nem, meg kell, hogy győzzed. Ahová mész ott nem fogsz találni egy megfelelő párt, még nagyon hosszú ideig. Szeretném, ha fiatalon nősülnél, sok gyereketek lenne és mind a mi vallásunkban nevelnéd. Ez a te kötelességed és ez, ahogy meghálálhatod jószágomat.

Tizenhatodik Fejezet

Simon János, született Wassermann Eli jegyzeteiből, folytatás.

Majdnem este tíz óra lehetett, mire megérkeztem Kati és édesanyja házához. Későn és váratlanul, Kati mégsem látszott meglepve. Láta a motorbiciklit és a megpakolt hátizsákomat, ruháimmal és diplomámmal teletömve.

— Szekeres ezredes házunkhoz jött, hogy letartóztasson, — kezdtem, — el kell hagynom ezt az országot. Jössz velem?

— Akarod, hogy jöjjek?

— Nagyon akarom, szeretlek és veled akarom leélni az életemet.

A végsőóra a mama is odajött az ajtóhoz és kérdően nézett ránk.

— Mi történik? Ki megy és hova?

— Gémessy mama, — fordultam felé, — le akarnak tartóztatni és külföldre kell, hogy meneküljek.

— Letartóztatni, miért. Mit csináltál?

Nem tudhattam, hogy Kati mennyit mondott el történetemből és szüleim gyilkosáról édesanyjának. Feltételeztem, hogy mindent és rögtön a lényegre tértem.

— A náci, aki megölte vérbeli szüleimet most magas rangú kommunista vezér a Belügyminisztérium Kémelhárító osztályán. Hogy rejtegesse múltját, most engem akar megöletni. Szeretném, ha Kati velem jönne. Lehet, hogy miattam ő is veszélyben van. Mérnöki diplomám van, ami jól tudok hasznosítani bárhol a világon.

— Kérdés, hogy Kati akar-e veled menni? — Kérdezte kétkedő hangon az anya.

Katira néztem és a leány bólintott. — Anyám, — mondta, — szeretem Jánost, bízom benne és bárhová elmegyek vele.

— Tudod te lány, hogy te mit csinálsz? — Nézte az anya ijedten egyetlen gyermekét. — Itt jó módú otthonunk van. Építésmérnöki diplomád lesz, és apád jól keres és törődik velünk. Ne foglalkozz politikával és nem lesz semmi bántódásod. Kint nem beszéled a nyelvet és nem tudod, hogy mi lesz veled. Hosszú ideig nem lesz jó állásod és pénzkereseted. Senkit nem ismersz és nincs semmi kapcsolatod értékes emberekkel. Hol fogsz aludni és mit eszel? A menekülttáborok tele vannak durva emberekkel, akik tucatnyi idegen nyelven beszélnek. Egy csinos lány, mint te ezernyi veszélynek lesz kitéve.

Kati állta az aggódó anya tekintetét. — Édesanyám, — mondta, — ha maradok, boldogtalan vénlány leszek. Soha senki mást nem leszek képes szeretni, csak az én Jánosomat. Ő az én életre szóló párom. Ketten leszünk az egész világ ellen és János erős karaktere sikerre fog menni a szabad világban.

— Miért nem megy János először egyedül és megélhetést teremt mielőtt te utána mész? Amikor már jó mérnöki állása van és tisztességes lakása, akkor követheted.

— Ez évekig eltarthat, ha valaha is kiengednek ebből az országból, — vitatkozott Kati, — együtt minden könnyebb lesz.

— Rendben, — adta be a derekát az anya, — menj, ha akarsz, de többet visszatérés nincs. Nem fognak idehaza fűvószenekarral és virágokkal várni. A kommunisták szemében mindig hazaáruló maradsz és nemkívánatos személy ebben az országban.

— Édesanyám, — sírt fel Kati és nagy könnyecseppek hullottak szeméből. — Én máris nemkívánatos személy vagyok itt. Zsidó vagyok és te is és édesapa is.

— Akkor menj, — ölelte át leányát az édesanya, és mind a ketten zokogtak. — Velem nem lesz semmi baj. Leköltözök Mezőberénybe és édesapáddal fogok élni Ezt a házat, eladjuk vagy kiadjuk bérbe. Rettenetesen fogsz nekünk hiányozni, de a te jövőd ezzel az erős és okos fiatalemberrel van.

Mind a hárman átöleltük egymást, olyan erősen mintha soha semmi nem tudna minket széjjelválasztani.

— Aludjatok jól éjszaka és pihenjétek ki magatokat, — engedett el minket végre a mama. — Holnap reggel a hajnal első sugaránál induljatok. Bőséges reggelit készítek és a Jó Isten vigyázzon rátok.

*

Kati édesanyja valóban villásreggelit csinált és felpakolt két húsos szendvicset. Reggel hat óra körül indultunk útnak. Kati átfonta karjait a derekam körül és a motorbiciklin elhagytuk Budapestet. Délnyugati irányban elhaladtunk a Balaton mellett és csodáltuk a táj örök szépségét, a nagy vizet, a festői partokat és a fenséges hegyeket az északi oldalon. Sokat voltam itt vakációkon és rettenetesen fájt a szívem, hogy el kellett válnunk hazai tájunktól. Mintegy százötven kilométer után megálltunk egy útmelletti étkezdében, ahol lángost ettünk és nagy pohár meleg tejet ittunk hozzá.

Fiatál diákféle népek ültek a közelünkben és megdicsérték a motorbiciklimet.

— Vagány bicikli, — mondta az egyik, — honnan valók vagytok?

Egy látszólagosan ártatlan kérdés, de könnyen lehet egy csapda, gondoltam és hazudtam.

— Miskolcra.

— Milyen sajtóságos, — a fiatalember egy másikra mutatott, — a haverom is onnan való. Melyik gimnáziumba jártatok?

— Nem érdekeltek nagyon az iskolák, — vigyorogtam, — szerszámkészítő lakatos vagyok a Diósgyőri Gépgyárban. Katonailag titkosított hely, nem beszélhetek róla.

Sikerült. A válasz kielégítette a kíváncsiságukat és mi gurultunk tovább. Ahogy hagytuk el a zsíros bodegát felfigyeltem egy rendőrré, aki egy jegyzetömbbe írt, amit zubbonya mellényzsebéből húzott elő.

— Többet nem állunk meg étkezdékben és jobb, ha elkerüljük az embereket, — suttogtam Katinak és a leány bólintott.

Balatonlelle nyaralótelepnél déli irányba fordultunk. Egy végtelen kukoricaföld szélén félrehúztuk az útról és elrejtettük a biciklit a bokrokban. Ott megettünk bepakolt szendvicseinket és a kulacsból vizet ittunk hozzá.

Áthajtottuk Kaposváron, utána Szigetváron és este hat óra felé megérkeztünk úti célunkhoz, Drávakeresztúr faluhoz. Elővigyázatosságból egy földes oldalutcába parkoltam be a motort, közel Vlasits Bálint címéhez, amit Róth igazgató adott meg nekünk.

Vlasits komoly arccal fogadott és gyorsan betessékelt házának belsejébe.

— Rejtsem el a motorbiciklit, — mondta köszönés helyett, — a fészerben, mielőtt valakinek szembetűnik.

Eldugta a biciklit és visszajött. — Jó, — mosolygott most először, — idáig sikerült és itt vagytok. A feleségem nagy fazék finom marhapörköltöt csinált. Egyetek amennyit belétek fér és pihenjete le. Éjfél körül gyalog átmegyünk a határon, ami azt jelenti, hogy átgázolunk a folyón és vizesek leszünk.

Jól aludtunk, ugyanabban a szobában, most először életünkben, de külön ágyban. A szeretkezés meg sem fordult az eszünkben.

Rossz álmom volt. A határőrök megfogtak és Szekeres elvtárs felállított bennünket egy kivégző osztag elé és felordított.

— Lőjétek le az alávaló szemétládákat.

A puskaropogás zajára felébredtem és Bálint rázta a vállamat.

— Gyerünk, a barátnőd már ébren van.

*

Egy hátizsákot cipeltünk egyenként, benne váltás ruhával, cipővel és leglényegesebben diplomámmal és Kati érettségi bizonyítványával. Felhős éjszaka volt és sem a hold sem a csillagok nem mutatták az utat. Nem bántuk, legalább senki meg nem láthatott minket. Bálint sűrű erdő közepébe vezetett be, áthatolhatatlan bozóttal és csak egy keskeny ösvénnyel, ami sziklák és vastag fatörzsek között kanyargott. Bálint petróleumlámpást hozott magával és erősen figyeltük az imbolygó fényt, hogy el ne veszítsük vezetőnket.

Két óra gyaloglás múltával zöld szemeket láttam a bokorból nézni ránk és odasúgtam Bálintnak.

— Mik azok?

— Farkasok, — suttogta vissza, — ne féljetek tőlük. Nyáron van elég vadásznivalójuk és nem támadják meg az embereket. Télen egészen másképpen viselkednek.

Éjjel három fele elértük a folyót. Le akartam húzni a cipőmet, de Bálint figyelmeztetett.

— Hagyd magadon, rengeteg durva kő és borotvaéles kagylóhéj van a fenéken. Ruháitokat se vessétek le. A víz néha derékig is érhet, de megszáradtok, mielőtt az első falut elérítek a másik oldalon.

Lecsúsztuk a vadul zúgó folyó síkos partján, a rengeteg örvénnyel és sistergő zuhatagokkal. Hátizsákjainkat a fejünkön tartottuk és óvatosan lépkedtünk Bálint nyomában. Kati erősen fogta derékszíjamat és fiatal lány léteire meglepően bátran viselte a megpróbáltatásokat.

Minden pillanatban fegyverropogást véltem hallani és villogó lángokat kitörni puskacsövekből, de nem történt semmi csak az erdei csend ölelt védően körbe minket.

— Hol vannak a határőrök, — faggattam Bálintot.

— Ne félj tőlük, ez egy speciális átkelőhely. Két megfigyelő torony között az eltakart vaksávban vagyunk a magyar oldalon. A Jugoszláv oldalon két járőr patrul van infraveres szeművegekkel. Az egyik már elment éjfél fele, a másik nem jön vissza reggel hat óra előtt. Lehet, hogy esetleg meg akarnának fogni, de nem lőnek, hacsak te nem tüzelsz elsőnek. Ez a nemzetközi menekült törvény 1949 óta, amit mind a magyarok és a jugoszlávok aláírtak.

— Elektromos akadálydrótok és robbanó aknák nincsenek?

— A drótokat elvágtuk errefele és ez a határ nincs elaknásítva. Ez nem az osztrák határ. Ha el is fognak nem adnak vissza a magyaroknak, legalább nem azonnal. Hosszú folyamat kell hozzá, bírósági kihallgatásokkal és kiadatási kérelmekkel. Ezt nem szeretik, és szándékosan nem vesznek észre, ha meg is látnak. Ha megállítanak, mondjátok, hogy a magyarul beszélő Szabadkáról vagytok és ritka madárfajtákat jöttetek ide megfigyelni és számba venni. A Dráva Európa utolsó szabályozatlan vad folyója és híres kivételes madárvilágáról és különleges állatairól.

— Ezt honnan tudod? — Kérdeztem.

— Nem ez az első eset, hogy valakit átviszek a határon, — mosolygott Bálint, — tulajdonképpen ebből élek.

Átértünk a túlsó partra. Bálint kapaszkodott először fel és felhúzta Katit mialatt én hátulról nyomtam a leányzót. Két kilométernyit mentünk befele Jugoszláviába, ahol Bálint megállt.

— Csak idáig jövök veletek, — mondta, — innentől biztonságban vagytok. Látjátok a kivilágított templomtornyot a távolban. Az már ott Verőce falu. Kövessétek ezt a patakot, és ahogy elérték egy aszfaltozott úthoz, forduljatok azon jobbra. A faluban beszélnek magyarul is és viselkedjétek természetesen. A főtérről reggel hét órakor autóbusz indul Zágrábra. Eléritek, ha nem álltok meg pihenni. Zágrábból menjétek vonattal Triesztbe, Olaszországba és kérjétek ott menedékjogot.

— Nincs Jugoszláv pénzünk és nincsenek útleveleink, — tártam szét a karjaimat és kétkedően néztem Bálintra.

— Itt van százezer dinár, — felelte Bálint és nagy köteg papírpénzt nyomott a kezembe. — Ez körülbelül megfelel tízezer magyar forintnak, ami bőségesen elegendő kell, hogy legyen az autóbuszjegyre és a vonatra. Útlevélnak használjátok magyar személyi igazolványotokat. A Jugoszlávokat nem érdekli, az Olaszok meg nem tudják a különbséget.

— Végtelenül hálásak vagyunk és köszönünk mindent, — ragadtam meg Bálint kezét. — Ez rengeteg pénz. Ha állásban leszek, azonnal visszafizetem.

— A pénzt a Héber Bevándorlási Segélyegylet adja, köszönettel Róth igazgató beajánlásának. Nem szükséges gyorsan visszafizetni. Ha meggazdagodtok, és ebben biztos vagyok, ti is adakoztatok bőségesen ügyünk érdekében.

— Fogunk, — mondtam és meg akartam ölelni ezt a nyers és egyszerű falusi embert, de egy pillanat alatt eltűnt a mélységes őskori sötétségben.

Tizenhetedik Fejezet

Kémelhárítási Főosztály Ezredes, Szekeres Sándor személyes feljegyzéseiből.

Bükk Hegységi táborozás, füstölögtem magamban, mennyire kézenfekvő, hogy kijátsszuk a törvényt. Talán nem volt elég okos, hogy a végzési ünnepségem figyelmeztettem. Ravaszul kihasználta pillanatnyi gyengeségemet, de akkor nagyon jól esett kioktatni. Majd megkerül. A mi kommunista országunk nem olyan nagy és sokkal jobban meg van szervezve és gondosabban irányítva, hogy netán sokáig elkerülhessük egymást.

Töltöttem magamnak egy pohárka örmény konyakot és hátradőltem párnázott bőrszékemben. Kezemben volt a hatalom és a lehetőség és semmi aggodalmam nem lehetett, hogy elkapjak egy ilyen senkiházi tetűt, mint ez a Simon János.

A délután közepe felé a telefon csörgött íróasztalomon és felvettem.

— Mi van, Lídia, — dörrentem bele a kagylóba, — beszéljen.

— Ezredes elvtárs, — kezdte a kipróbált elvtársnő, — a Balatonlellel rendőrfőnök van a vonalban, hogy valami fontos jelentenivalója van.

Lídia a titkárnők legjobbika volt. Ódivatú és hagyományos, száz szót gépelt percenként, gyorsírással jegyezte a diktálást és soha nem vonta kétségbe felsőbb akaratomat.

— Kapcsolja ide, — mondtam, — mi a neve?

— Kapitány Simek.

Felvettem a kagylót és beleordítottam.

— Simek kapitány, mit akar? Beszéljen, nincs sok időm lényegtelen dolgokra.

— Ezredes elvtárs, a mai napon, közel a déli órákhoz, egyik járőröm megfigyelt egy furcsa motorbiciklit és gondoltam, hogy bejelentjük önöknek a minisztériumban. Minőségi bicikli a csepeli gyárból, és egy fiatalember és egy fiatal nő utaztak rajta.

— Ez a maga járőre, elkérte a jogosítványt és a regisztrációt?

— Nem, ezredes elvtárs, de.

— Idióta, — üvöltöttem, — miért nem?

— Nem volt oka rá. Megálltak és lángost ettek egy gebines sátonál és nyugodtaknak látszottak. Az emberem lejegyezte a rendszámtáblát. Arra az esetre, hogy olyan fiatalok és a motorbicikli olyan drága, valami nem stimmelt a dologban. Gondoltam, hogy lopott jármű, de ennél több nem jutott eszembe. Ezért hívom a minisztériumi elvtársakat.

— Mi a rendszám?

— BP-XLE-236

— Budapesti regisztráció, hogy néztek ki az illetők? Le tudná írni szóban?

— Igen, ezredes elvtárs, le tudnám. Sötét hullámos haj, sötét szemek és kisportolt megjelenés, semmi jele a nehéz fizikai munkának.

— Még valami más?

— Igen, de remélem, hogy véleményemmel nem lépem túl a hatáskörömet.

— Beszéljen.

— Mind a ketten zsidósnak néztek ki.

— Derék munka, kapitány, örvendek a jelentésnek. Innen majd mi folytatjuk a nyomozást.

— A Bükk őserdeje, az ördög vinné el őket, — káromkodtam miután letettem a kagylót és második pohár konyakot töltöttem magamnak. — A kis akasztanivaló a határ felé fut fiatal benzintyúk barátnőjével.

A hírek annyira kihoztak a sodromból, hogy gondolkozni is alig tudtam. Azonnali tettere volt szükség. A határőrség mozgósítása nem tartozott a hatáskörünkbe. Széleskörű hálózata lehet itt a cionista bűnügyi elemeknek. Rácsaptam az asztalra, felugrottam és belerúgtam íróasztalom oldalába, de olyan erősen, hogy hosszú vonalban megrepedt.

— Lídia, — üvöltöttem, — azonnal hozza be a vonalba Csonka Tibor belügyminiszter helyettest.

Lídia régi bútordarab volt a minisztériumban és jó barátnője Csonka személyes titkárnőjének, Natasának. Natasa mindent követ megforgatott és átkutatott és fél órán belül megtalálta Csonka elvtársat.

— Mi a baj, — harsogott bele Csonka a kagylóba. — Mi annyira fontos, hogy tíz perccel az ötórai végzésidő előtt zavartok?

— Tibor, — próbáltam magam összeszedni, hogy összefüggő mondatokban beszéljek és ne érthetetlen szófoszlányokban. — Ha azonnal cselekszünk, lehet, hogy fel tudunk göngyöltíteni egy cionista kémszervezetet, ami idáig szabadon működött hazánkban.

— Miről beszélsz, — kérdezte Csonka irritált hangon.

Nem mondhattam meg neki az igazságot, hogy személyes ellenségemet és barátnőjét akarom elfogatni. A problémát nemzeti sürgősséggé kellett változtatnom, hogy mobilizáljuk a szükséges erőket, hogy elfogjam a hitvány féreg kölköt, aki már annyiszor keresztülhúzta a számításaimat.

— Ahogy itt ülünk tétlenül, a mocsok cionisták embereket csempésznek ki az országból. Egy fiatalember befejezi az egyetemet, gyakorlatilag ingyen és egy nappal végzése után felmarkolják. Nem véletlen, hogy a zsidó állam olyan gazdag. A disznó disszidens most rohan a határ felé motorbiciklin és tudjuk a rendszámtáblát. Azt is tudom, hogy az illetőnek nincs motorbiciklije. Le kell állítani és kifaggatni, hogy ki adta neki a motorbiciklit. Országgra kiterjedő körözést kell kiadni, hogy lefogjuk, legalább is egy Dunántúlt átfogó kutatást. Mobilizálni kell a teljes határőrséget az osztrák és a nyugati határon.

— Igen, — sóhajtott Csonka, — könnyű mondani, nehezebb megtenni. Egyszer meg kell tudnunk kinek a biciklije, ki adta neki és majd onnan folytatjuk. Utasítsd a titkárnődet, hogy kutassák át a Budapesti gépjármű regisztrációs adattárat. Szerencsére nem vagyunk Amerikában, hogy mindenkire két magántulajdonban lévő motoros jármű jusson. Nyugodj le, menj haza és vidd ki a feleséged vacsorázni. Majd reggel tovább bolygatjuk a kérdést.

— Nincs feleségem, — nyögte Szekeres.

— Akkor vidd ki Natasát, — röhögött Csonka, — az a lány mindig tud értékelni egy finom falatot cigányzenével.

*

Lídia korán kelő asszony volt. Reggelijét a belügyminisztérium alagsorában költötte le az adattár részlegben és délelőtt tíz órára már hozta a jó hírt.

— Szekeres elvtárs, — üdvözölt, — megvan a motorbicikli tulajdonosa és azonosítottuk személyét.

— Ki az?

— Róth Izsák, Óbuda, Lila utca 36 alatti lakos.

— Egy zsidó?

— Valószínűleg.

— Mindjárt gondoltam, — simogattam az állam elgondolkozva, — ez tökéletesen klappol az elméletemmel. Szerezzen házkutatási végzést és két legjobb detektívemet fogom kiküldeni a címre.

— Miért nem megy velük személyesen? Nem akarná saját maga kikérdezni a zsidó gazembert?

— Sanda gyanúm, hogy ismerem az illetőt. Nem akarom, hogy szimatot fogjon és kirepüljön a fészekből. Küldje be a detektíveket, hogy tájékoztassam őket, mielőtt indulnak.

Perceken belül két mellényes öltönybe öltözött férfi lépett be a szobámba.

— Nevek, — förmedtem rájuk.

— Kovács, — bólintotta az egyik és a másik megbiccentette a fejét. — Szabó.

— Helyes, — méregettem fel őket tetőtől talpig. — Legyenek óvatosak ezzel a bűntényessel. Lehet, hogy ez a cionista kémvezér az egész országban. Veszélyes és fel lehet fegyverkezve.

— Igenis, ezredes elvtárs, — felelt egyszerre mind a kettő. — A feladat tiszta és tudjuk, hogy mit csinálunk.

*

A szerző feljegyzéseiből.

Nyári szünet alatt Róth igazgatónak nem sok dolga akad. Könyveket olvas vagy rendezi a bélyeggyűjteményét otthoni irodájában. Röviddel ebéd után csengetnek az ajtón és kimegy, hogy megnézzze. Két simára borotvált képű jólöltözött férfi áll az ajtaja előtt és valami igazolványt villantanak feléje.

— A közlekedési rendőrségtől vagyunk, — mondja az egyik, — maga egy Csepel motorkerékpár tulajdonosa, rendszám tábla BP-XLE-237?

— Igen, miért kérdezik, van valami probléma?

— Pofa be, itt mi kérdezzünk és nem maga. Tudja, hogy jelenleg hol a maga biciklije?

— Igen, — feleli Róth principális egy egyiptomi szfinx nyugalmával. — Itt van a kerti sufni-ba.

— Megnézhetjük?

— Ha akarják?

— Mutassa meg.

Róth Izsák elvezeti a két pribék külsejű férfit a sufnihoz és kizárja az ajtót. A motorkerékpár nincs ott és Róth meglepetést színlel.

- Kutya legyek, ha ez nem igaz, ellopták.
- Vagy maga odaadta valakinek, hogy kiszökjön az országból. A Balatonlellel rendőrség jelentette, hogy egy fiatal pár motorozik rajta. Súlyos bűntényekkel vannak gyanúsítva és el akarják hagyni az országot. Maga segíti és bujtogatja ezeket a kriminológiai elkövetőket?
- Minden bizonnyal, hogy nem. Semmi ilyesmiről nem tudok. Tiszteletben álló gimnáziumi igazgató vagyok és nem embercsempész.
- Lehet, de maga most jön velünk a kapitányságra és ott megmagyarázza, hogy miképpen tűnt el a motorbiciklije.
- Le vagyok tartóztatva?
- Még nem, de ha akarja, megbilincselhetjük.
- Értesíthetem az ügyvédemet?
- Minek, még nincs semmiféle bűntettel vádolva. Mindössze információra van szükségünk.
- Itt is kérdezhetnek, amit akarnak.
- Nézze, — feleli Kovács és pisztolyát Róth igazgatóra fogja. — Jön vagy, nem jön? Ne akadékoskodjon, mi lehetünk udvariasak vagy kemények. Melyiket akarja?
- Rendben, — csóválja a fejét Róth igazgató, — ha már ilyen elegánsan és meggyőzően prezentálja nézőpontját, jövök, de tegye el azt a pisztolyt, a Jehova kedviért.

Tizennyolcadik Fejezet

Róth Izsák gimnáziumi iskolaigazgató jegyzeteiből.

A két kormánypribék belökött Pobeda kocsijukba, a Szovjet Cadillacbe és elszállítottak a Belügyminisztérium épületébe és otthagytak egy ablaktalan kihallgató szobában, feltehetően a harmadik vagy negyedik mélységű pincében. Odafele egy szót sem szóltak hozzám és végcélunknál is csak egy kurta utasítást.

— Várjon itt.

Egy óra múlva két férfi jött be és velem szemben leültek a vasasztalhoz. Rájuk tekintve azonnal felismertem az egyiket. A megvetendő aljas náci karakter volt, Szekeres Sándor, most valami magas rangú kommunista funkcionárius. A másik egy fiatalember volt, az ideges vallató szerepét játszva és jobb kezén rézből öntött bokszert viselt.

Nem voltam benne biztos, hogy Szekeres megismert. Csak egyszer látott, akkor is csak egy fél percig, Wassermann Eli érettségi eredményhirdetésénél. Feltehetően nem tudhatta, hogy fontos szerepet játszottam elrablásában és Izraelbe való kijuttatásában, hogy ott háborús bűnösként elítéljék.

Gyorsan átszaladtak a rutin kérdéseken, neve, foglalkozása és állandó lakóhelye, amikor Szekeres a lényegre tért.

— Maga egy Mossad ügynök?

— Soha nem hallottam róluk, — álltam a tekintetét, — kik azok?

— Engedje meg, elvtársam, — a fiatalabb pribék belevágta bokszert a bal tenyerébe, — hogy újra fogalmazzam a kérdést, — maga egy Izraeli kém?

— Persze, hogy nem, — bámultam rá. — Középiskolai igazgató vagyok, ahova Művelődésügyi Minisztérium nevezett ki.

— Maga zsidó? — Bámult bele Szekeres egy centire az arcomba.

— Igen, — feleltem szemrebbenés nélkül, — maga meg egy elítélt náci háborús bűnös, nem?

Erre Szekeres talpra ugrott és olyan erővel vágott pofon, hogy székestől feldőltem volna, ha a fémszékem nem lett volna a padlóhoz csavarozva.

A bal arcom feldagadt, mint egy túltöltött veres gömböc és fáj, de nagyon igazán. De nem bántam, ezzel legalább lelöktem magas lováról és most már nem volt annyira biztos a dolgában. A fiatalabb pribék összenézett Szekeressel és felém mutatott.

— Üssem, amíg vallani nem kezd?

— Mondta valaki, hogy nem? — Üvöltötte Szekeres és elkönyveltem magam, mint odakozmált kidobni való ebédet. A bronz bokszert minden bizonnyal kiüti az összes fogam és darabokra töri az állkapcsom.

Az utolsó tört másodpercben kicsapódott az ajtó és egy ember rontott be. Feltehetően a szomszéd szobából nézte a vallatást, a Szekeres és vérszomjas társa mögötti kétirányú tükrön keresztül, és feléjük tartotta felemelt tenyerét.

— Lassan a testtel, — kiáltotta, — most jött be egy telegram az Izraeli kormánytól, hogy nem bánthatjuk ezt az egyént, amíg vissza nem adjuk igazságszolgáltatásuknak a háborús bűnöst, akit tévedésből kiengedtek. Evidensen Róth úr valami nagy cápa, és komoly zsinórokat tud rángatni a politikai bábszínházban.

— Miniszterhelyettes Csonka elvtárs, — bámult Szekeres az illetőre, — ki lehet ez a titokzatos egyén?

— Te, — intett Csonka a fiatalabb latornak, — tartóztassa le.

— Óriási tévedés, — üvöltött Szekeres. — Múltamnak ezt a részét már régen tisztáztam az elvtársakkal. Leszolgáltam a büntetésem és ártatlan vagyok. Nem adjanak semmiféle hitelt a Cionista vádaskodásoknak.

— Éppen ellenkezőleg, — menydörgött Csonka és szemében felvillant a gyűlölet. — Kádár János miniszterelnök elvtárs kijelentette, hogy javítanunk kell a demokratikus Izraeli kormánnyal való viszonyunkon. Többet semmi szükségünk nincs, hogy korábbi nyilaskereszteseket védelmezzünk és többet nincs szükségünk rájuk. Mostantól kezdve, Szekeres Sándor nem vagy a belügyminisztérium alkalmazásában. Most még hazamehetsz, amíg határozatot hozunk jövődről és a további akciókról az ügyedben.

— Velem mi lesz? — Néztem kérdően Csonka úrra, — én is hazamehetek?

— Igen, — felelte Csonka és intett a fiatalabb vallatónak. — Oldozzátok fel és hívj neki egy taxit.

— Mi lesz az eltűnt motorkerékpárral és bűnözők segítségével és bujtogatásával, — csattant fel Szekeres, — nem azért jöttünk itt össze, hogy felgöngyölítsünk egy cionista kém szervezetet?

— Pofa be, maga degenerált antiszemita, — vágta pofon Csonka Szekereset. — A maga ideje lejárt és ez nem 1944 és a maga nemzetvezető testvére, Szálasi Ferenc halott.

— Ügyesen alakulnak a dolgok, vigyorgtam és kacscintottam a másik pribéknek.

— Magának fiatalember, igazán csontropogató kézszerítése van azzal a réz bokszerrel. Használja egészséggel, de ne feledje el, hogy én emlékezni fogok magára az emberiség ellen elkövetett bűntettei tárgyalásán.

A pribék csikorgatta a fogát és rémesen ijesztő arcot vágott. Hiába, a titkárnő megjelent és a felvonón felemelkedtünk az utcai szintre. Ott aláíratott velem egy okmányt, hogy bántódásom nem történt, emberségesen bántak velem és semmi panaszt soha nem fogok emelni ellenük.

A taxis megjött és megadtam a címet.

— Óbuda, Lila utca 36.

Képzeletbeli vagy valóságos, gondoltam, a politika hatalom felmérhetetlen értékű.

*

Odahaza át kellett értékelnem helyzetemet. Elengedtek, de ez mit jelenthet. Egész titkos szervezetünk kerülhet veszélybe. Nyilvánvalóan lehallgatják a telefonomat és egy jelzés nélküli titkos rendőr kocsi parkol a házammal szemben. Lehet, hogy Szekeres buktatása jelenlétemben csak egy trükk, hogy áttörjék védelmi vonalamat és vigyázatlan legyek. Használták és

előléptették ezt a náci szemetet, hosszú ideig és most miért nyírnák ki miattam? Letartóztatása is csak egy megjátszott becsapás lehet.

Rendőrségi megfigyelés alatt lenni rettenetes nehézségeket gördített az utamba. Értesítenem kellett Vlasits Bálintot, hogy ne hozza ki a motorbiciklit az utcára. Szinte biztos voltam benne, hogy Eli és Kati átjutottak a határon, de még nagyon mesze lehettek, hogy biztonságban legyenek. Szerencsére éppen péntek volt és a kormánynak nem lehetett kifogása, ha gyalog elmegyek imádkozni a zsinagógámba. Ott voltak barátaim, akikre az életemet bízhattam volna rá.

Vallásom tiltotta, hogy sábeszkor autót vezessek és két kilométert kellett gyalogolnom, hogy elérjem templomunkat. Volt egy fiatalember a gyülekezetünkben, Gyulai Mózes, egy vérvörös hajú zsidó fiú, akinek az édesapját megölték Auschwitzban. Mózes is tagja volt titkos társaságunknak. Erős bariton hangjával kísérette a kántort énekelni és a szertartás végéig el volt foglalva.

— Mózes, fiam, — szóltam hozzá, ahogy el tudtam kapni. — Van jogosítványod és egy kocsid, amit kölcsönvehetsz?

— Van, — nézett rám kíváncsian. — van jogsim és apámnak van egy Trabantja.

— Óriási szívességet kell kérnem tőled, — folytattam, — le kellene hajtánod a horvát határra és figyelmeztetni egyik társunkat.

— Hosszú út, — húzta össze a szemét, — de Sábesz után megtehetem.

— Ma este kell indulnod, — húztam félre a többiektől, hogy senki ne hallgassa ki beszédünket. — Élet és halál kérdése. Erre van felmentés a vallásunkban.

— Lehet, — bólintott, — mi lenne a sürgős ok?

— Van egy Vlasits Bálint nevű férfi, aki Drávakeresztúron lakik a Fő utca 35 szám alatt. Nála van a motorbiciklim és ezen a hétfőn kellene, hogy ide visszahozza hozzám. Kérlek, mond meg neki, hogy szüneteltesse az utat és rejtse el a biciklit, amíg újabb utasítást nem küldök.

Mózes valóban közölünk való volt. Élete célja volt, hogy velünk együtt működjön és büntessen bármi aljas antiszemitát országunkban és keresztülhúzza számításait.

— Értem, — biccentette meg a fejét, — de mi ez a nagy titokzatosság? Miért nem tetszik tudni telefonálni neki vagy táviratot küldeni.

— Nem tudok, ma délután vallattak a titkosrendőrségen és huszonnégy órán keresztül, éjjel nappal figyelnek. Rám akarják bizonyítani, hogy embereket csempészek ki ebből az országból és mindannyian nagy bajba kerülünk, ha biciklimet megtalálva tetten érnek. Kérlek, Mózes, adok most itt ezer forintot és egy másik ezrest, ha megjártad az utat.

— Rendben, — vetett rám hosszú, fürkésző pillantást. — Megteszem, de nem a pénzért, de a használat és a kopás nem tesz jót szegény Trabantunknak és a benzin is igen drága.

— Köszönöm, — mondtam és megráztam a kezét. — Légy elővigyázatos és majd beszélünk, ha visszajöttél.

*

Mózes vasárnap este visszaérkezett és jó híreket hozott. — A fiatal pár már Horvátországban van, — jelentette élő szóban, — Bálint éppen akart visszafele indulni Budapestre a biciklivel és éppen idejében elértem.

Időközben a titkosrendőrség szorgalmasan kattintgatta a fényképeket, hogy ki és bemegyek a házamból. Vasárnap reggel elmentem az újságáros bódéhoz és minden fontos napilapot megvettem, közte a Népszabadságot és a Magyar Nemzetet. Feltehetően láthattak engem a nagy köteg papírral bandukolni haza a hónom alatt.

Odahaza elejétől végéig átolvastam az összes újságot. Semmi hír bármiféle nemzetközi incidensről és semmi jelentés, hogy Szekeres Sándor ezredes elvtársat kirúgták magas rangú kémelhárítási pozíciójából a Belügyminisztériumnál.

Kedden reggel megjött Julcsa néni, a házvezetőnőm és megkértem, hogy telefonáljon be a belügyminisztériumba, egy utcai telefonfülkéből közel a piachoz és kérje Szekeres Sándor ezredes elvtársat.

Julcsa néni készségesen engedelmeskedett és telefonált

— Kit jelenthetek be? — Jelentkezett egy női hang bele a vonalba, feltehetően Lídia.

— Ott van? — Felelte Julcsa néni utasításaim szerint.

— Igen, de el van foglalva. Akar hagyni üzenetet?

— Mondja meg neki, hogy szenzációtól csöpögő híreim vannak valamiféle gimnáziumi igazgatóról.

— Megmondom, várjon.

Egy perccel később, ahogy Julcsa néni ragyogó arccal meséli nekem a sztorit, egy érdes férfihang lép be a vonalba és bemutatkozik.

— Itt Szekeres ezredes, maga ki és honnan telefonál? Akarok kocsit küldeni magáért és idehozatni, hogy személyesen is beszélgessünk.

Ennél a pontnál Julcsa néni felakasztotta a kagylót és kirohant a fülkéből.

— Remekül csinálta, Julcsa mama, — csókoltam meg az öregasszony homlokát, — kezddeti főzni az ebédet.

Semmi sem végleges és perdöntő, tűnődtem lelombozódva, rengeteg kommunistának van érdes hangja és ez egy beugratás is lehet, hogy tévútra tereljenek. Mindenesetre, ötven százaléknál jobb esélyem van, hogy Szekeres még mindig kémelhárító ezredes. Ha nem volna az, nem állnának álcázott rendőr kocsik az ablakom alatt éjjel nappal.

Tizenkilencedik Fejezet

Szekeres ezredes államilag elkobzott feljegyzéseiből.

Ezek a Kádár kommunisták teljesen kiszámíthatatlanok, döntöttem el a hétvége folyamán, amit luxuslakásomban töltöttem és csodáltam a Budai hegyek zöld panorámáját nyugat felé nézve. Úgy láttam, hogy nem akarnak hidegháborút viselni Izraellel egy régebbi nacionalista nyilaskeresztes miatt, akit olyan gazemberül kihasználtak céljaiknak, hosszú évek folyamán, hogy megnyerjék az osztályharcot. Oda fognak dobni engem kiszámíthatatlan szeszélyeiknek, hogy rávegyenek néhány gazdag cionistát, hogy befektessenek Magyarországon.

Csuromvízesre izzadtam magam és haraptam a takaróm, ahogy vártam az ajtócsengőt berregni és két kormánytrógeret berontani, kirángatni ágyamból és elhurcolni a Kőbányai börtönbe. Számtalan osztályellenséget és revizionistát küldtem én oda, hogy randevúzzanak a hóhérral. Magam is nemsokára rúgni fogom a lábaim és kihányom a belem, mielőtt a kivégző eltöri a nyakcsigolyám, hacsak nem teszek valamit, amíg lehetőségem van.

Útlevére volt szükségem Ausztriába szóló kimeneteli vízummal. Oda kellett volna távoznom már 1944 végén és ma már gazdag ember lennék valahol Spanyolban vagy Argentínában. Húsz értékes évet vesztegettem el, hogy jó hazafi legyek és párthű kommunista és most odadobnak az ellenségnek, mint rohadt húst egy veszett kutyának. Meg fognak fulladni a csontomon. Ezt az egyet megígérhetem nekik.

Hétfő reggel bementem dolgozni és Lídia szokásos mosolyával fogadott, mintha semmi nem történt volna pénteken. Dupla feketét csinált konyakkal, de exkuzáltam magam, hogy vécére kell mennem.

Vécé helyett lementem a földszintre és beléptem az útlevel irodába. Megvillantottam a kis szőke macának speciális minisztériumi igazolványomat és ragyogó arccal őszinte hangon közöltem vele.

— Fiatalasszony elvtársnő, — mondtam, — tudná expressz expedálni az útlevelemet Ausztriába szóló kilépési vízummal. — Maga tudja, hogy én ki vagyok. Egy amerikai kém friss szimatát követjük és rendkívülien sürgős a dolog. Megkaphatnám az útlevelet az esti hazamenetel idejére?

— Megpróbálom, — mosolygott a kis nő, — de nem tudok semmi hamarabbat ígérni, mint holnap délután.

Oh, az a cukortól csöpögő ostobasága a hatalmasoknak, vigasztaltam magam. Ezek az elvtársak vagy elvtársnők soha nem kételkednének egy szuper főnök szavában. Az információ malomkerekei öröndetes lassúsággal örölnek és Bécs felé a gyors száz kilométeres sebességgel száguld óránként.

Másnap reggel telefonhívás jött és izgalmas információt ajánlott Róth iskolaigazgatóról. A telefonáló halas kofának hangzott a Garai piacról. Bizonyára egy trükk volt, hogy rángassák a láncaimat és várják a hatást. Több szerencsét majd máskor, pufogtam magamban, ti szemét gazemberek, ti túl ostobák vagytok az én zsenialitásomhoz.

Reggel nyolc fele a Bécsi gyors lassan kiindult a Keletiből. Első osztályú jegyet váltottam és elnyújtózkodtam a kényelmes bársonyülésben. Fülkémek megosztottam egy két tinédzser leányzós családdal. A férfi valami falusi bunkóféle volt, jelenleg a Miskolci Nehézipari Egyetem párttitkára. A feleség valami elszegényedet régi földbirtokos családból származhatott és magas jövedelméért ment férjhez ehhez a paraszthoz. A férfi dicsekedett speciális pozíciójáról és elmondta mekkora a fizetése, hogy hasra essek előtte. Az én fizetésem jóval nagyobb volt, de ahhoz semmi köze sem lehetett.

Csak egyszer álltunk meg Győr városban, ahol fegyveres határőrök szálltak fel a vonatra és vizsgálni kezdték az útleveleket. A magyar katona útlevelemet vizsgálva felismerte magas rangomat és kiemelt beosztásomat. Tisztelettel szalutált és én leereszkedően megbiccentettem a fejem.

Nem, nagy távolság, talán kétszázhusz kilométer, mintegy három óra alatt, beleértve a Hegyeshalmi határállomáson való várakozást. Az osztrák útlevelvizsgáló udvarias pillantást vetett útlevelemre és tovább intett. Nyilvánvalóan senki sem keresett egyelőre.

Volt nálam pénz is bőségesen, dollárban, nyugatnémet márkában és osztrák schillingben, plusz ékszerek és arany, amit az évek folyamán szedtem össze áldozataimtól. Tudtam egy hatalmas menekülttáborról Traiskirchen városban, de nem terveztem odamenni. A Bécsi rendőrségen jelentkeztem és interjúm alatt a Simek Franz nevet adtam meg nekik és menedékjogot kértem, mivel a határon gyalog és minden igazolvány nélkül szöktem át, politikai üldöztetésem miatt.

— Miből fogja magát eltartani? — Kérdezte az osztrák detektív, — magának egyelőre nem adhatunk munkavállalási engedélyt, amíg meg nem kapja állandó letelepedésre jogosító iratait.

— Van nálam elegendő készpénz, — válaszoltam készségesen, — mialatt a kérvényemet felülbírálják és megengedik, hogy munkát és kenyeret keressek magamnak.

Semmi további probléma, néhány nap múlva megkaptam az átmeneti tartózkodásra jogosító igazolványt. Szobát béreltem a Mariahilfer Strasse utcában, egy századfordulói bérházban és gyorsan megnyertem a háziasszony rokonszenvét. Ő is utálta a kommunistákat. Édesapja, mint SS katona meghalt az orosz fronton. Úgy éreztem, hogy visszatértem gyökereimhez, ahova igazából tartoztam.

Harmadik napon már vacsorázni invitáltam a hölgyet, amit készségesen elfogadott és máris randevünk volt.

A vacsorán pezsgőt rendeltem és Bécsi receptre nyúlhúsból készült pörköltet nokedlival és egy szelet túrós rétesrel fejenként. Vártuk az ételt és köszöntőre emeltem a poharam és megkérdeztem.

— Mi a becses neve asszonyom?

— Holt Gertrúd, — mosolygott a hölgy, — és a magáé?

— Simek Franz, — koccintottam poharam poharához, — német kissebség vagyok Magyarországról. A háború végén még túl fiatal voltam rendes katonai szolgálatra, de besoroztak a Nyilaskeresztes levették közé és 1945 januárjában bőségesen kivettem a részem a Budapest ostroma alatti harcokban.

— Küzdelmes idők voltak, — törölte ki szeméből a könnyeket Gertrúd, — az ötlet nem volt rossz, de a végén semmi jó nem jött ki az egészből.

Megcsókoltam könnyek áztatta arcát és Gertrúd felém tartotta rózsás ajkait. Spirituális lélekbeli társak voltunk és ez sokkal jobb volt, mint nyalogatni a bolsevikok szőrös fenekét, amit olyannyira lelkesen csináltam, legalább tizenöt éven keresztül.

A következő hat hónap életem legszebb korszaka volt. Gertrúd befektetett ágyába és rövidesen összeházasodtunk a St. Stephen katedrális oltáránál, Bécs belvárosában. Az osztrák állam megadta állandó letelepedésem, amire akkor már nem is volt szükségem, mert Gertrúdhöz való házasságom révén száz százalékos polgára lettem Ausztriának.

Gertrúd munkát is szerzett nekem egy étteremben, ahol Albán menekültekkel együtt mosogattam az edényeket és súroltam az odakozmált fazekakat. Nem lehetett pozíciómmal nagyon dicsekedni, de hasznosítható szakmám semmi nem volt, azon felül, hogy smasszer voltam és ütöttem és vágtam az ellenséget.

*

Töredékes információ alapján, amit a szerző a Magyar Belügyminisztérium levéltárában személyesen kutatott fel.

Miniszterhelyettes Csonka Tibor elvtársnak végtelenül sok teendője és gondja volt. Szinte teljesen kiment az eszéből a Szekeres ezredes elvtárssal lefolyt dühödt összetűzés, amire tulajdonképpen semmi alapja vagy nyomós oka nem volt. Egy héttel az incidens után, mit sem sejtve feltárcsázta Szekeres mellékállomását és Lídia vette fel a kagylót.

— Kapcsolja az ezredest, — követelte Csonka.

— Uram, Miniszterhelyettes elvtárs, magisztrátus, — hebegett Lídia, — mélységes tisztelettel mondván, Szekeres elvtárs nincs itt.

— Hol van? — Harsogta Csonka.

— Kedd óta nem láttam.

Csonka elvtársnak azonnal eszébe jutott felbőszült kirohanása Szekeres ellen és üvölténi kezdett, mint egy légiriadó sziréna.

— Miért nem mondta meg nekem senki, hogy Szekeres hiányzik.

— Miniszterhelyettes elvtárs, — nyögdécselt Lídia és alig tudott beszélni, annyira meg volt ijedve. — Nekem azt mondta, hogy ön küldte Bécsbe, hogy elimináljon egy amerikai kémét. Feltételeztem, hogy a miniszterhelyettes elvtárs tud róla. Még az útlevelét és a vízumát is megújítottuk.

— Mikor jön vissza, jelzett valamiféle időpontot?

— Nem, miniszterhelyettes elvtárs, és éppen ez a probléma. Fogalmunk sincs, hogy merre van.

— Rendben van, elvtársnő, ne bölgjön. Értesíteni fogom a határőrszolgálatot és ki fogjuk deríteni, hogy mi lett vele.

Natasa telefonált a Határőrség Parancsnokságnak a Honvédelmi Minisztériumnál és futárral küldött nekik egy arcképet Szekeresről. Két nappal később titkosított borítékban megérkezett a jelentés. Csonka feltépte és hangosan felolvasta.

— A célszemély folyó év augusztus hatodikán reggel tíz órakor Hegyeshalomnál átlépte a határt Ausztriába. Semmi adatunk nincs, hogy visszajött. Bevett gyakorlatunk szerint az illetőt megbízhatatlan személynek nyilvánítottuk, egy kategóriában a levitézlett volt Horthysta katonatisztekkel és a munkások és parasztok múlt rendszerbeli kizsákmányolóival. Hazatérte pillanatában azonnal le lesz tartóztatva.

— Letartóztatni, ha hazatér, a bűdös életbe, — üvöltött Csonka, — ez az ember egy köpönyegforgató hazaáruló. Az egész nyugati sajtónak fogja a mi rendszerünket mocskolni. Elevenen akarom megnyúztatni és belemártani egy hordó kénsavba, mielőtt négyfele vágjuk és kiszégezzük országunk négy legmagasabb várfokára.

— Miniszterhelyettes elvtárs, — szólalt meg Natasa alázatos hangon, — ezt ma már mi sem csináljuk.

— Akkor is, — rúgta Csonka a padlót és verte az asztalt. — Mozgósítsák minden erőnket Ausztriában. Élve vagy halva, de fogják el ezt a gazembert.

Összes beépített ügynökük, Ausztriában, Olaszországban és Dél Németországban bulletint kapott Szekeres fényképével és részletes leírásával. Tíz hónapos szorgos kutatás és kitartó megfigyelés után a külügyi szolgálat jelentette Csonka Tibor miniszterhelyettesnek.

— Megtaláltuk Szekereset, — kezdte Zacskov főügynök, — jelenleg leszedi az asztalokat és mosogat a Mozart étteremben, Bécs belvárosában, a Kärntnerstrasse utcában. Nevét megváltoztatta Franz Simek-re és elvette feleségül Gertrúd Holt asszonyt, Heimlich Holt SS Oberlieutenant, közismert nevén a tömeggyilkos Treblinkai mészáros, leányát. Mit tegyünk vele?

— Öljék meg, — csikorgatta a fogát Csonka, mint egy dühbe jött Szibériai medve.

— Öljük meg, hogyan, — vigyorgott Zacskov elvtárs, a rettegett martalóc.

— Nem számít hogyan, mérgezzék meg lőjék le, fojtsák meg vagy kést döfjenek a hátába. Mit érdekel engem miként, ami a legkézenfekvőbb és a legalkalmasabb a bérgyilkos elvtársaknak.

Zacskov két legjobb ügynökére bízta, hogy asszisztáljanak neki a feladat végrehajtásában. Ügynökei megfigyelték, hogy Szekeres munka után a bécsi földalatti használja, és fáradtnak és figyelmetlennek látszik. Zacskov közvetlen Szekeres mögé állt és két ügynöke, hogy elvágják bármi menekülés útját, két oldalról fogták közre célpontjukat.

A földalatti csikorogva bukkant elő az alagútból és a hosszú platformot nyolcvan kilométer per óra sebességgel közelítette meg. Edzett acél, éles kerekek és magas feszültségű elektromos kábel, Zacskov a földalatti behemót útjába lökte Szekereset. Egy pillanat alatt Szekeresből feltrancsírozott hús, vér és összezúzott csonttömeg lett, ami agy és gerincvelőjének szürke állományával keveredett és kilocsant a mocsokkal borított földre.

Egy órával később, a biztosított diplomata vonalat használva, Zacskov telefonált Miniszterhelyettes Csonka Tibor elvtársnak.

— Szekeres kicsinálva és bevégeztetve, — jelentette komor hangon, — már úgy értem, hogy megdöglött. Majd a Bécsi köztisztasági vállalt felvakarja maradványait a sínekről meg a földalatti alvázáról és a városi hulladékkal együtt diszponálják a szeméttelen.

— Remek. — hahotázott Csonka és odakiáltott titkárnőjének. — Natasa, hozzon egy teli palack örmény konyakot. Ma ünnepelünk.

Huszadik Fejezet

Simon János és Gémessy Kati emlékirataiból.

Röviddel hajnalhasadás után elértük Verőce falut. Minden utca a főtérre vezetett Jellasics tábornok szobrával a közepén. Egy autóbust vettünk észre a járda mellett várakozni és magyarul érdeklődtünk a vezetőnél.

— Ez a busz megy Zágrábba?

— Igen, — bólintott, — egy óra múlva. Addig iganak egy pohár tejet és kiflit hozzá, — mutatott egy pékség felé. — Nagyon úgy látom, hogy ráfér magukra.

Ezen felül nem tett semmi megjegyzést kinézetünkre. Talán itt Horvátországban hozzá vannak szokva ágrólszakadt emberekre vizes ruhában.

A pékségben megkértük a kiszolgáló asszonyt, hogy melegítsen meg egy liter tejet és tegyen mellé két jó nagy puha cipót.

Déltájban autóbuszunk megérkezett a Horvát fővárosba, Zágrábba. Megkértük a sofört, hogy tegyen le a vasútállomáshoz közel. Akkora már kitalálhatta, hogy menekültek lehetünk a Dráva túloldaláról. Feltehetően maga is szívből utálhatta a Kádár kommunizmust.

Megvettük a vonatjegyeket Triesztig és a vonat másnap reggel tíz órakor indult. Megmaradt dinárunkon és a megspórolt magyar pénzen, amit magammal hoztam, hotel szobát béreltünk. Kiadós éjszakai alvásra volt szükségünk és egy tisztességes vacsorára és valami száraz ruhára.

Egy ruhaüzletben farmernadrág vettünk egyenként és durva lenvászon inget, beleindulva az ismeretlenbe, jóformán semmi pénzünk nem maradt.

Egyszerű szobánkban csak egy keskeny ágy volt. Felajánlottam, hogy majd én alszom a földön, de Kati mosolygott és megcsóválta a fejét.

— Ha tiszteletben tartod a szüzességem, alhatunk egymás mellett.

Egyenként lezuhanyoztunk és megmaradt száraz alsónemünkbe öltöztünk éjszakára.

Betartva a kifejezett kérelmet, zabolát tettem vágyaimra, de mégis mennyei csodálatos érzés volt Kati meleg testét az enyém mellett érezni. Csókok és ölelések bőségesen kijártak, este is meg reggel is, de a végső aktusnak a közelébe sem jutottunk. Szó sem lehetett róla, hogy Kati terhes legyen.

*

Másnap kora délután elértük az olasz határt. A jugóslávok rápillantottak magyar személyi igazolványunkra és engedtek tovább. Ha nem az ő országukból valók voltunk, minél hamarabb kimentünk, annál jobb volt. Az olaszok inkább kíváncsiak voltak. A határőr fiánc elvitte igazolványunkat az őrbódéba és két Carabineer rendőrrel jött vissza. Cifra egyenruhájukban a törvény két méter magas óriásai intettek, hogy szálljunk le és kövessük őket. A vonatról leszállítva egy jelzetlen rendőr kocsihoz kísérték, ahol két civil ruhás detektív ült az első ülésen.

A fiatal olasz fakabátoknak borzasztóan tetszett a fiatal lady menekült és végig gesztikuláltak és nevettek és rémséges sebességgel hadartak olaszul. Elhajtottunk a Trieszti kapitányságra, ahol hosszú folyamaton kellett keresztülmennünk, mint tartózkodási engedélyt kérő illegális menekültek, mivel megszegtuk országuk bevándorlási törvényét.

Estefelé felhajtottunk a szépséges város feletti hegyekbe és ott letettek a Padriciano falu mellett lévő menekülttábornál.

— Talán, jobb lett volna, — javasolta Kati, — ha zsidó menekülteknek jelentkezőnk be és nem kellett volna, hogy ide bezárjanak.

— Még nem, — csókoltam meg az arcát, — nem akarok Izraelbe menni. Túl sok ott a háború és nem szeretem a katonaságot.

Első nap külön karanténba zártak be, külön a nőknek és külön a férfiaknak fenntartva. Nagyon aggódtam Kati miatt. Kati túl csinos volt, hogy a férfiak békén hagyjanak neki. Rengetegen voltak a táborban, főleg albánok családotól és számtalan olasz az Isztriai félszigetről, ami a háború előtt Olaszországhoz tartozott. Mindenki más főleg magányos férfiak voltak különböző országokból és számtalan különféle nyelven beszéltek. Mindennek tetejében olasz öreink is felettébb szerették a női bájukat. Szerencsére a karantén után egy kis szobát kaptunk az egyik katonai barakk jellegű épületben, ahol észrevétlenül meghúzhattuk magunkat.

Nem volt könnyű, de innen most már nem volt visszatérés. Négy hét elmúltával csoport interjúra mentünk egy menekült bizottság elé, ahol engedélyt kaptunk, hogy Olaszországban maradhassunk, amíg valamilyen más ország be nem fogad.

Padriciano átmeneti állomásnak bizonyult. Szeptember vége felé vonattal levittek a Latinai menekült táborba. Latian modern város Rómától hetven kilométerre déli irányban. Ott melegebb éghajlatot találtunk és némi munkalehetőséget.

Valami magyarokkal összeismerkedtük, természetesen anélkül, hogy elárultuk volna zsidó mivoltunkat. Ők már mentek ki Amerikába és átadták munkahelyüket város peremén lévő nagy bútorgyárban.

Végre lett valami jövedelmünk és be tudtuk rendezni átmeneti otthonunkat, egy asztallal, két székkal, két ágygal és egy főzőplátnival. A menekültügyi bizottság adta a sodronyos ágyakat, matraccal, lópokróccal takarónak és fejenként egy párnával. Otthonról távol, némi otthont teremtetünk magunknak.

A nehéz munkát én végeztem a gyárban és Kati csinálta a finom munkákat, ahogy smirglipapírral csiszolta a széleket és puha ronggyal fényesítette a szebb darabokat.

Hétvégeken ott volt a tengerpart öt kilométerre és fürödhettünk a Földközi tenger meleg vizében.

Még egy vizsgálat maradt hátra, ahol eljegyzett párnak jelentkeztünk be, akik házasodni terveznek és ennek megfelelően kedvesebben kezeltek.

Ugyanazok a kérdések, és be kellett mondanunk, hogy melyik országba szeretnénk menni. Kanada és Ausztrália nem akart mindet, hacsak nem voltunk hivatalosan is összeesküdve. Így az Egyesült Államokba regisztráltunk, ahova minden épkézláb embert beengedtek.

Az amerikai bevándorlási törvény szerint szponzorra volt szükségünk, aki fizette költségeinket, amíg a magunk lábára nem álltunk. Az adófizetőket nem terhelhették eltartásunkkal.

— Van szponzorunk? — Kérdezte a barátságos arcú olasz emigrációs tisztviselő.

— Nincs, — ráztuk a fejünket, — nem ismerünk senkit sem Amerikában.

— Milyen vallásúak? — Mosolygott az olasz.

Erről a kérdésről már sokat beszélgettünk Katival. A Latinai menekülttáborban egyetlen zsidó sem volt. A zsidó menekülteket, egy Izrael támogatta jótékonyság, máshol fogadta. Nem akartunk a Közel Keletre menni, és ahogy az apostolok tették Jeruzsálemben megtagadtuk zsidó mivoltunkat, ahogy azok megtagadták Jézust. A Baptisták mellett döntöttünk, belőlük volt a legkevesebb Magyarországon.

— Baptisták, — jelentettük ki.

— Helyes, — bólintott a mi jó olaszunk. — Fogunk maguknak találni majd valami derék Baptista kongregációt, akik szponzorálják magukat.

Hónapokra nyúló várakozás állt előttünk, ami idő alatt semmi esetre sem tudtam gyakorolni mérnöki tudásomat. Nem hoztam magammal mérnöki referencia könyveimből. Sovány vigasztként maradt, hogy Amerikában mindent előről kell majd megtanulnom. Fel kellett váltanom a méter és kilogramm mértérendszer a font, láb és gallon amerikai egységekért.

Az enyhe tél hamar eltelt és május vége felé megérkeztek szponzoráló dokumentumaink. Egy New Yorki baptista közösség invitált meg minket és aláírták a legálisan kötelező okmányt, hogy alkalmas támogatást és ellátást nyújtanak nekünk.

A századfordulói hatalmas emigráns hullám alapította a magasztos Baptista templomot Manhattan magyar negyedében, ahol az egész nemzetre kiterjedő Újvilági Baptista Zsinat és a Déli Protestáns Egyházak Szövetségének szerves részévé váltak.

Eladtuk szerény bútorzatunkat egy nemrégiben érkezett házaspárnak és személyes dolgainkat összepakoltuk egy Atlanti óceánt átszelő utazásra.

Vonattal mentünk Rómáig és a Termini vasútállomásról egy autóbusz vitte a fiatal és lelkes emigránsok ötvenfőnyi csoportját a Fiumicino repülőtérre. Kényelmes és minden baj nélküli repülőút és nyolc óra múlva lelandoltunk New York, JFK repülőtérre.

— Van maguknál készpénz, — kérdezte a határt képező fülkénél a bevándorlási hivatalnok.

— Igen, van nálunk körülbelül ötszáz dollár.

— Honnan van a pénz?

— Dolgoztunk érte Olaszországban és megtakarítottuk.

— Fiatalember, — mért fel magának a hivatalnok. — Maga nagyon sikeres ember lesz ebben az országban.

Huszonegyedik Fejezet

Simon János és Gémessy Kati emlékirataiból, folytatás.

Átmentünk az útleveél és a vámvizsgálaton és haladtunk tovább többféle ajtókon keresztül és megérkeztünk egy hatalmas, nyitott terembe. Közel az elkerített belépési részhez egy hölgy állt és egy táblát maga előtt tartott, Magyar Baptista Templom, Simon János és Gémessy Kati felirattal. Barátságosnak nézett ki, előzékeny mosollyal kerek arcán és negyven év körüli teltkarcsú kedves megjelenéssel.

— Mrs. Fülöp, — léptem hozzá, — János vagyok és ez itt Kati. Megérkeztünk.

— Isten hozott benneteket Amerikába és áldása rátok, — felelte. — Mátrai Kindy vagyok. Az édesanyám Mrs. Fülöp Margit és édesapám Fülöp Izidor. Édesapám a mi gyülekezetünk tiszteletese. Nagy combi kocsim az érkezési járda mellett áll kint leparkolva. Kövessetek és kocsin megyünk be Manhattanre. Közösségünk minden tagja tárt karokkal és imádságokkal vár benneteket.

A templomnál valóban sokan várták érkezésünket. A bőséges vacsorával megterített hosszú asztal mellett legalább húszan ültek és ott találkoztunk az idősebb Fülöp házaspárral és Mátrai Miskával, Kindy férjével.

Beszélgetésünk egyszer velünk kezdődött, hogy honnan valók vagyunk. Budapestről feleltem és vendéglátóink készségesen viszonyozták az információt. Margit néni német nemzetiségű volt Bácskából, a régi magyar délvidékről, jelenleg Jugoszláv kormányzat alatt. Testvérbátyja SS katona volt a háború folyamán. Cseh partizánok ejtették foglyul 1945 májusában és félelmében megfogadta Istennek, hogy megtér és elfogadja Jézust, mint személyes megváltóját és vallásos ember lesz, ha most megmenti. Csoda történt, a partizánok nem vették észre a hóna alá betetovált SS jelvényt és elengedték. Miska kommunista párttitkár volt Mátyásföldön, Budapest elővárosában és 1956-ban nagy lelkesedéssel ő javasolta, hogy az egész család együtt disszidáljon nyugatra. Fülöp Izidor természetesen eredetileg zsidó volt és 1944 májusában deportálták. Megjárta az Auschwitz haláltábor, de csont és bőrre lefogyva Jézus odaadó híveként hazajött.

Szép kis család, gondoltam, de ők szponzoráltak minket és ők fogadtak be és kalauzoltak át az új kontinenshez vezető kapun. Nem, mondtuk meg itt sem, hogy mi is zsidók vagyunk. Baptistáknak adtuk ki magunkat a VII. kerületi Baptista templomból, a Wesselényi utcában.

— Van néhány kiadó szobánk, — ajánlotta fel Margit néni, — a templom bejárata felett. Az egyiket félretettük nektek és még ma este beköltözhetek. Nem kell lakbért fizetni, amíg munkát nem találhatok.

— Köszönjük, — feleltem és Kati is megköszönte.

— Feltételezzük, hogy össze vagytok házasodva, — nézett ránk Margit néni kérdően.

— Még nem, — feleltük egyszerre és habozás nélkül, — de hamarosan tervezünk egybekelni.

— Ebben az esetben, — mondta Margit néni és szempillái ájtatosan lebegtek. — Ti ketten nem lakhattok együtt. Kati beköltözhet az egyik szobába itt a templomnál vagy

megoszthat egyet egy másik nővel, húsz dollár heti jutányos lakbérét. De János, — itt rám mutatott, — te a Bronxi albérlős házunkban vehetnél ki szobát. Össze nőtlen híveink ott laknak. Miska és Kindy kezelik a helyet. Ők a földszinten laknak és a két emeletet adják bérbe magányos férfiaknak. Három fürdőszoba és közös konyha van hozzá, amit minden bérlő egyaránt használhat.

Kellemetlen meglepetés, de nem volt más választásunk. Jobb volt, mint az utcán aludni vagy egy menedékhelyen együtt hontalanokkal és prostituáltakkal.

Vacsora után búcsúcsókot vettem Katitól és Miska és Kindy elvitt a Bronxba. Szép házuk volt a Hull Avenue utcában és a legkisebb szobát vettem ki a bejárat felett heti tizenegy dollárért.

*

Másnap kora reggel elmentem egy munkaközvetítő céghez a Madison Avenue úton, Manhattanen és előadtam nekik, hogy kezdő gépészmérnöki állást keresek.

— Lenne egy munkahelyünk egy gépészeti és kazánszerelő vállalatnál a Bronxban, — lapozgatott papírjaiban az ügynök és rám nézett. — A Bronxi cím megfelel magának?

— Természetesen, — bólintottam, — a Bronxban lakom.

— A munkahely a Dél Bronxban van.

Déli vagy az északi rész, nem ismertem a különbséget. Munkahely volt és megragadtam az alkalmat és gyorsan kijelentettem.

— Semmi probléma, legyen szíves kiküldeni oda.

A belvárosból a Négyes számú Woodlawn Express földalattival indultam meg és a 125-ik utcánál váltottam a helybeli Hatos számú Pelham Bay járatra. Az H. Lieblich és Fia nevű cégnél Rachbach Irwin főmérnök fogadott felettébb kedvesen.

Kérdezett néhány alapvető mérnöki kérdést és a nagy főnök, legalább két méter magas óriás, Lieblich Murray, fia a cég alapítójának lépett be a rajzterembe.

Irwin biccentett Murray úrnak és az rám nézett.

— Átkozott kommunisták, — mosolygott Murray, — százhetvenöt dollár hetente. Elég lesz?

— Bőségesen, — bólintottam és kezet ráztunk.

Egy héttel munkakezdésem után Irwin javasolta, hogy ebédeljünk együtt. Egy kóser étterembe mentünk és mind a ketten sült csirkemellet rendeltünk.

— Hol laksz? — Kérdezte Irwin.

— Albérlős házban a Hull Avenue-n, közel a 205-ös utcához.

— Azon a környéken nőttem fel. Zsinagógánk a Hull Avenue utcában van, közel a Mosholu Parkway úthoz.

— Te zsidó vagy, — bámultam rá.

— Nyilvánvalóan, — mosolygott Irwin.

— Én is zsidó vagyok, — böktem ki először életemben. Elegem volt, hogy rejtőzködjek ismeretlenek előtt. Az emberek mások voltak itt, mint Magyarországon. Itt nem kellett többet félnem.

— Valóban, — Irwin szeme kikerekedett. — Melyik zsinagógába jársz?

— Soha nem jártam zsinagógába.

— Hogyan nem?

— A náci megölték a szüleimet, amikor két és fél éves voltam. Egy keresztény család talált rám és ők neveltek. Születési bizonyítványom szerint katolikus vagyok. De az igazolás nem az enyém. A családnak meghalt egy velem egyidős gyereke és színlelték, hogy én az ő halálból visszatért gyerekük vagyok.

— Micsoda hihetetlenül egyedülálló történet. — Vizsgálgatott kételkedve Irwin.

— Hihetetlen, de igaz és még sok más is van hozzá, — folytattam, — 1956-s felkelés alatt próbáltam megölni a náci, aki meggyilkolta a szüleimet. Ugyanúgy ahogy az tette, belelőni a Dunába. Sajnos túlélte és ismét magas rangú kommunista vezető lett belőle. Évek múlva kiderítette, hogy ki vagyok és meg akar ölni. Ezért kellett kiszöknünk Magyarországról.

— Kiszöknünk, többesben?

— Igen, van egy kis barátnőm itt New Yorkban. A baptisták nem engedték meg, hogy együtt lakjunk náluk, ha nem vagyunk összeházasodva. Barátnőm egy másik nővel lakik együtt egy szobában a 82-s utcai magyar Baptista templom bejárata felett.

— Miért nem kértek meg a Baptista papot, hogy adjon össze benneteket. Mi is a leányzó neve?

— Kati, és nem akarunk a Baptista templomban megesküdni. Zsinagógában akarunk összeházasodni és ismét zsidók akarunk lenni, mint ahogy én születésem és Kati születése és neveltetése szerint.

— Gyere le velem, a Hull Avenue-i zsinagógába és bemutatlak a rabbinak. A rabbi összead téged és Katit és tisztességes lakást is találunk neked elfogadható áron a New Yorki bérszabályozás törvény jóvoltából.

— Köszönöm, Irwin, — feleltem és kezet nyújtottam neki. — Magammal hozhatom Katit is?

— Természetesen, — rázta meg a kezem Irwin, — éppen ebben van a lényeg.

*

Kati feljött a Bronxba és becsöngetett az albérlős ház ajtaján, ahol laktam. Kindy nyitott ajtót, de nem engedte be életem szerelmét. Felkacsázott az emeletre és megverte az ajtómat.

— Jánoska, itt a barátnője.

Erősen visszataszító tőle, de mit várhatott valaki egy betokosodott bigottól, aki minden lehetőséget kihasznál, hogy növelje a család vagyonát.

Katival elmentünk a MacDonald gyorsétterembe és hamburgert ettünk és Pepsi kólát ittunk.

— Drágám, — fogtam meg a kezét, — eljött az ideje, hogy zsidóságukkal kijöjjünk rejtkehelyünkről, összeházasodjunk, és saját lakást béreljünk. Szeretném, ha befejeznéd építészmeérnöki tanulmányaidat a Columbia Egyetemen.

— Nagyon is benne vagyok, — felelte, — de Columbia nem túlságosan költséges?

— Ha nem mész a legjobb iskolába, — néztem rá, — feleslegesen pazarolod a pénzed. A tandíjak az egekig fognak érni és cselekednünk kell, amíg lehetőség van.

— Igaz, — mosolygott Kati és szájon csókolt. — Szorgalmasan fogok tanulni.

— Most, — ürítettem ki poharam, — menjünk és beszéljünk a rabbi-val.

Rachbach Irwin már várt ránk a Hull Avenue Zsinagóga bejáratánál. Kati bájosága teljesen levette a lábáról és egy pillanatnál tovább tartotta kezében kezét, mint amit az udvariasság megkívánt.

— Köszönöm, hogy eljöttetek, — kezdte Irwin, — menjünk be. A rabbi vár bennünket és már elmondtam neki fantasztikus történeteket.

A rabbi felállt, ahogy beléptünk irodájába. Fekete kaftánt viselt és széles karimájú fekete kalapot és kezét nyújtott.

— Legyetek üdvözölve igazi otthonotokban. Mind a ketten Ábrahám szent magjai vagytok, és közénk tartoztok. Amiben tudunk, mindenben fogunk segíteni.

— Köszönjük, Rabbi, — feleltem és felemelő jó érzés volt kedvessége. Biztos révbe érkezünk a saját fajtánk közé.

— Lenne egy lakás kiadó a szomszéd épületben, — szólt hozzánk a Rabbi komoly és határozott hangján. — Egy lakbér szabályozott kétszobás hely havi nyolcvan dollárért. A második hálószobát jövőbeli gyermekeitek részére lehet használni.

Összenéztünk Katival. A lakbér kevesebb volt, mint amit idáig ketten fizettünk két rozoga albérleti szobáért.

— Ami a házasság kérdését illeti, — folytatta a Rabbi, — vérkép mintát kell venni és házasodási engedélyt a városházáról. Akkor össze tudlak benneteket adni a templomunkban.

— Köszönjük, Rabbi, — hálálkodtunk mind a ketten, — meglesznek az igazolások.

*

Két héttel később, ahogy megígérve lett, egybekelésünket ünnepeltük a Hull Avenue Zsinagógában. Lieblich Murray volt a vőfélyem és Rachbach Irwin kísérte Katit az oltárhoz és a szekrényhez, ahol a Szent Torah volt tartva és hivatalosan átadta a menyasszonyt nekem. Ott álltunk a chuppah sátor és a hatszögű Dávid csillag alatt. Yarmulke borította fejem tetejét és Kati vállait és karjait kihímezett csipke és fehér selyem takarta. Aláírtuk házassági szerződésünket, a ketubah dokumentumot. Kati kezére húztam az arany karikagyűrűt és ő is az enyémre.

Kati az enyém lett és hitünk túlélte minden viszontagságot és minden balszerencse ellenére megmaradt. Az esküvő utáni fogadáson kétszáznál is több ember gyűlt össze a Zsinagóga dísztermében. Reggelig táncoltunk és énekeltünk és végletesen kifáradva mentünk haza. Most már a saját lakásunkba, ami egyelőre üres volt bútorok nélkül, de a mienk volt tele reményekkel és ígéretekkel. Csodálatot érzés volt élni és boldognak lenni.

Kiköltöztem az albérlős házból és Kati a Baptista templom bejárata feletti szobából.

— Köszönjük Miska és Kindy, — búcsúztunk el, — mind azt, amit tettek értünk, de az élet halad tovább és tovább nincsenek semmi szponzori kötelezettséggel irántunk. Megleszünk a magunk lábán. A mi ötezer éves vallásunk szent és örökkévaló.

VÉGE